

31/3/25 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ మార్చి నెల 10-వ తేది మంగళవారము
(శ్రీ) రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, ఫాల్గుణమాస శుద్ధ పౌర్ణమి ౧౧.

No. 286
సంచిక ౨౮౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతావత్తములు హందియన్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పొన్నపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్టగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి బేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
దేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

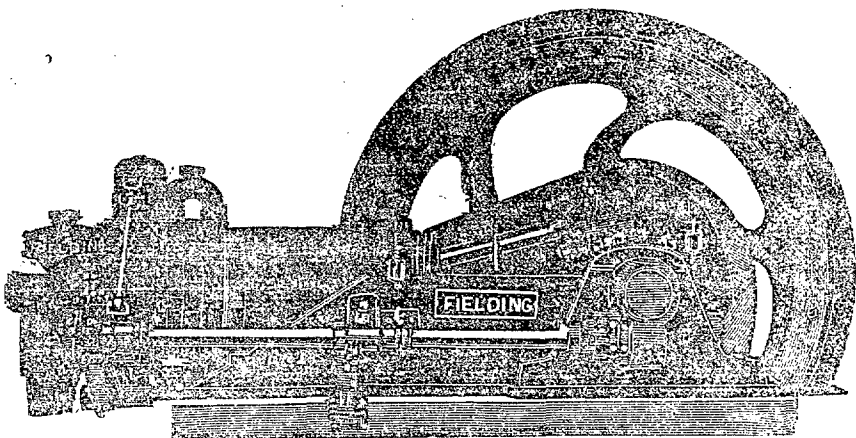
మహర్షిదేవేంద్ర నాథ రాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గ్రంథకర్త: మొక్కపాటి రామమూర్తి గారు)

ప్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ తగినది. 214 పేజీలు } ధర రు 2 8 0
నిండుక్యాలికోబైండు థెడర్ వైటుకాగితములు } పోస్టభిర్యులు ప్రత్యేకము.
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 | సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0-8-0
తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 | సతీకా ఆధ్యాత్మబింబితామణి 0-12-0
తపాలపెట్టె నెం 212, ఆంధ్రప్రదేశ్ శాస్త్రాలయము, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శమిడిశర్ట్
క్యీక్ స్టార్లింగ్ క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యీ యింజను నుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతినంతస్థితికరముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజంట్లు:—

కలెఫోర్నీ డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో, పోస్టుబాక్సు
నెం 90 రు. 12, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు. నెం 203 రు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు 953

7-8-25 శనివారమునుండి 18-8-25 కుక్రవారమువరకు
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నం 3-15 గంటల మాటనీగలదు.
యూనివర్సల్ ట్రైబున్ డజ్ నీరియల్
ది ఫాస్టు ఎక్స్ ప్రెస్ ప్రదర్శింపబడును.
సుప్రసిద్ధులైన విల్లి యండ్లెన్ కన్ ట్రి ఎడ్ మంబాన్ ,
అద్భుతచర్యలు చూడతగినవి.

అతినరముల బలహీనత చేతను,
ఉష్ణాధిక్యమువలనను గలిగిన
మూలవ్యాధికి అద్భుతనివారిణి

నాకు అతినరముల బలహీనతచేతను, ఉష్ణాధిక్యమువలన
ను గలిగిన మూలవ్యాధిని బాగుగావదిల్చిన, మద్రాసు ఆక్రీని
యన్ వీధిలో నెం 72 గృహమునందును పండిత స్వామిశ్రీని
వాస ఆయ్యంగారు వారికి అనేక నమస్కారములు. రెండుమా
సములక్రింది ఒకేనెట్టున కొంతదూరమునూడ నడుచుటకు శక్తి
లేకుండెను. అయితే ప్రస్తుతము ఆయాసము, అలసట లేకుండా
ఒకేనెట్టున 2 మైళ్లదూరముకూడ నడుచుటకు శక్తిగలను. నేని
ప్పుడు పుష్టికరముగా నున్నాను. నావ్యాధులన్నియు పూర్తి
గా కుదినవి.

మిస్. ఇ. ఎమ్. శేగో, 2/1 తిరువేంగడ మొ
దలి వీధి, సార్కుచాను, మద్రాసు.

వారి సలహాకట్టుము రు. 15-0-0

ఇంటిందైన యిచ్చుటకు బదులు

నాయదాపదధిపైన సొమ్మునుచెల్లించి మీరు యిండ్లను
కట్టుకొనవచ్చును. మూడవవంతుసొమ్మును అధ్యాస్యగా పంప
వలెను. మిగతసొమ్ము 141 నెలలలో నాయదాపదధిపైన
చెల్లించిన చాలును. (సొమ్మెక్కువనైతే ఈవంతు విలంపమునకు
ఒకఅణాకొనాలావిల్లను పంపించునరే తేలి ఖుద్దున వచ్చి నివర
ములు తెలిసికొనవచ్చును.

Watson's Exchange.
Auctioneers, Mount Road, Madras

ఆంధ్ర పరిశోధక విశ్వవిద్యాలయము

నె నె టు న భ

మార్చి 15-వ తేదీని జరుగుచు. కార్యక్రమము

ఆంధ్రపరిశోధన విశ్వవిద్యాలయపు నె నె టు న భయొక్క సాంఘిక సమావేశము, ఈనెల 15-వ తేదీ ఆదివారమునను 8½ గంటలకు తొలుతెట్టిపిల్లలోని, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున జరుగును.

కార్యక్రమము

1. అధ్యక్షకోపన్యాసము.
2. సభ్యులు విశ్వవిద్యాలయకార్యవిధానమునకు సంబంధించిన ప్రశ్నలకు జ. తరముల నిర్ణయము.
3. ఆదాయవ్యయపట్టిక సమర్పణము.
4. విశ్వవిద్యాలయ సాంఘిక నివేదికల సమర్పణము.
5. కార్యనిర్వాహక సభవారు విశ్వవిద్యాలయముందు చేయవలసిన విధానములగురించి నివేదికను మూలపైని చర్చ.
6. తీర్మానములపైని చర్చ.

1. శ్రీ వెదురుమూడి శేషగిరిరావు పంతులుగారు ఈ క్రింది తీర్మానమును సమర్పించురు.

మహారాజగారివిరాళము

విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సిలరుగారు, రెండు సంవత్సరముల క్రింద విశాఖపట్టణములో గవర్నరుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినసభలో ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును ప్రభుత్వమువారు విజయనగరమున స్థాపించియెడల వార్షికముగ లక్షరూపాయల నిచ్చెదమనిచేసిన విరాళమును తమ యాజమాన్యమున సంస్థాపించబడిన యా విశ్వవిద్యాలయమునకు ప్రసాదించుచు విశ్వవిద్యాలయము చిరస్థాయిగ కొనసాగుటకు అన్నిరీతుల తోడ్పడవలయునని యాసభవారు కోరుచున్నారు.

ఈ ప్రతిజ్ఞనమును మహారాజులు గారికిని, నారి ప్రధానాధ్యక్షులకును నివేదించుటకు ప్రతినిధిసభమును కార్యనిర్వాహకసభవారుగృహీయ్యదమట అన్ని ప్రయత్నముల చేయ తీర్మానించుచున్నారు.

2. ఏ. వి. నరసింహము పంతులుగారి క్రింది తీర్మానమును సమర్పించురు.

విశ్వవిద్యాలయకార్యనిర్వహణమునకుగాను శ్రీ విజయనగర మహారాజులుం గారు ప్రతిసంవత్సర మిచ్చు విరాళమును నిర్ణయించుటయు, మొదటి మూడు సంవత్సరములవరకు విశ్వవిద్యాలయమున కయ్యే ఖర్చులకు పూర్తిగా మహారాజులుం గారు భరింపవలయు ననియు, ఈ సభవారు, మహారాజులుం గారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

3. కవిత్వానికిసింహ రామానుజాచార్యులు గారి తీర్మానమును సమర్పించురు.

విశ్వవిద్యాలయమునకు వచ్చు నాదాయము శేషప్రాసములగు విజయనగరము, మదరాసు పురములకు సమానముగా నుండునట్లు, ఆదాయవ్యయపట్టికలో ఏర్పాటుచేయ ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

4. శ్రీ కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారి క్రింది తీర్మానమును సమర్పించురు

ఆంధ్రదేశములో నుండు సమగ్రతెట్టి భూస్వాములను విద్యావారము గల పెద్దలను ఈవిశ్వవిద్యాలయమునకు పోషకులుగా నుండునట్లు కోరవలయునని యీ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

5. విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సిలరు ప్రెసిడెంటు మొదలగు అధికారవర్గములయొక్క నియామకములు మూడేండ్ల కొకసారి యొన్నికలమిననే ఏర్పరుపవలయునని ఈసభవారు తీర్మానించుదు ఇందుకు సంబంధించిన సవరణలను అంగీకరించుమున జేయవలయునని కార్యనిర్వాహకసభవారిని కోరుచున్నారు.

6. ఆర్. ఎస్. రామచంద్రారావు ఎం. ఏ. ఎల్. టి. గారు ఈక్రింది తీర్మానమును సమర్పించెదరు.

రావోపు వేసంగిపెరువులో ఆంధ్రపరిశోధకుల మహాసభ ఏకచానిని జరుపుటకుఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

7. సి. సత్యనారాయణ బి. ఏ. గారు (నిజయనగరము) ఈక్రిందితీర్మానమును సమర్పించురు:

వేసంగిపెరువులో పరిశోధనమహాసభతోపాటు ఆం

ధ్రుల చిత్రకలానైపుణ్యమును పెంపొందింప జేయుటకుగాను చిత్రకలా ప్రదర్శనము నొకచానిని ఏర్పాటు చేయ ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

8. డాక్టరు మద్దూరి రామస్వామి ఎం.డి. గారు(తెలంగాణ) ఈక్రింది తీర్మానమును సమర్పించురు:

ఆంధ్రవిజ్ఞానశాఖతోపాటు సంస్కృతమునకు వైతము తగిన ప్రధానస్థానమును విశ్వవిద్యాలయమున నిచ్చి పోషించ ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

9. శ్రీ పంచాగ్నుల ఆదివారాయణ శాస్త్రిగారు కవిత్వానికిసింహ రామానుజాచార్యులు గారి ఈక్రింది తీర్మానమును సమర్పించురు.

విశ్వవిద్యాలయమునకును, ప్రజలకును పరస్పరసంబంధము, పరస్పర మైత్రి, పరస్పరావశ్యకతలను కలిగించుటకును, విశ్వవిద్యాలయముయొక్క విద్యావిధానమును ప్రజలకు తెలిపి వారి సలహాలను గమనింపటకై నె నె టు సభ్యులలోనుండి సంచార వర్గము నొకచానిని నియమించవలయునని ఈ సభవారు కార్యనిర్వాహకసభవారిని కోరుచున్నారు.

నమాలోచనసభ

విశ్వవిద్యాలయపుసమావేశసభ (డైరెక్టు) 15 వ తేదీనాడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు జరుగును. అందు విశ్వవిద్యాలయవిద్యావిధానమునకు సంబంధించిన విషయము లనేక కములు చర్చింపబడును.

ప్రాంత ప్రతినిధులసభ

15 వ తేదీనాడే సాయంకాలము 5 గంటలకు విశ్వ

కార్పొరేషను అధ్యక్షుండు ఖానుబహదరు మహమదు ఉస్మాను సాహెబు బహదరుగారు రిమనభవన ద్వారముకడ మహాత్మునకు స్వాగత మొసగుట.

విద్యాలయశాఖా ప్రతినిధులసభ జరుగును. అందు నానాప్రాంతములలోగల విశ్వవిద్యాలయశాఖలు చేనుకలసినపని నిర్ణయించబడును.

ఇతరప్రదేశములనుండి వచ్చుసభ్యులకు ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున వసతులు ఏర్పాటుచేయబడును.

ఈసభలు చాల ముఖ్యములైవి. కావున సభ్యులందరు సభలకు విచ్చేసి, సభలో నుండు చేయవలసిన కార్యక్రమమును నిర్ణయించుటకు అన్నిరీతుల తోడ్పడి ప్రార్థించుచున్నారు.

అనివార్యము లగు పనితోందలరవలన, సభ్యులలో నెవరైనను, సభకు రాజాలకపోయిన, వారు తమ అభిప్రాయము మాకు ముందుగా తెలుపగోరుచున్నారు. నానిని సభవారికి నివేదించగలము.

వి. ఎస్. శర్మ బి. ఏ. బి. టి.

అడయారు మదరాసు మార్చి, 9.

భారత స్వరాజ్యపక్షము

కార్యనిర్వాహకసంఘసభ

పాట్నూలో నిన్నగూడ కార్యనిర్వాహక సంఘసభ జరిగినది. ప్రతికానితేజులను రావీయతేను. మంత్రపదవుల సంగీకరించుటకార్యనిర్వాహక సంఘమువారు సమ్యక్తపరేదు కాసనసభలో నిరోధపద్ధతిని కొనసాగింపవలెనని నిశ్చయింపబడెనని తెలిసినది.

(ఆ. వె.)

రామదాసు పంతులుగారి ఉన్నత భావములు

భారత స్త్రీసంఘమువారి ప్రశ్నలకు తరములు

భారత స్త్రీసంఘమువారు స్త్రీలుకొన్నిలు మెంబర్లకు కొన్నిప్రశ్నల పంపెరట. వారికి జేమవరపు రామదాసుపంతులు గారిక్రింది జవాబు నిచ్చిరిని భారతస్త్రీసంఘగౌరవకార్యదర్శిని మాకు తెలుపుచున్నది.

భారత స్త్రీ సంఘమువారి ప్రశ్నలు

(1) అర్హతగల స్త్రీలకు స్త్రీలుకొన్నిలు ఎన్నికలందు వోటు నిచ్చుటకు గూర్చిన తీర్మానమును మీరు సభలో నుపపాదించిగాని ఆమోదించిగాని తోడ్పడుదురా?

(2) కార్యకర్త్రీలకు మెటర్లతో తెగిఫిట్టు కావలెనను చట్టమునకు మీరు సమ్మతించురా?

(3) ఏజ్ ఆఫ్ కన్సెంటు బిల్లులోని వయస్సు (పెళ్లి అయినపిల్లలకు కానివారికి)ను హెచ్చించుట కొప్పుకొందురా?

(4) రాజకీయవిషయములందు స్త్రీపురుష వ్యత్యాసములన్నిటిని తొలగించు ఏర్పాట్లను సాయపడుదురా?

(5) కాసనసభల కెన్నుకొనబడుటకు మీరు స్త్రీలనాను ముల నూచించి, వారిని నియమించుటకు మాపక్షమునందు కృషి సల్పుదురా?

రామదాసుపంతులుగారి జవాబు

“మీసంఘముయొక్క ప్రదేశములలో నేను పూర్తిగా నేకీభవించుచున్నాను. మీ విధు ప్రశ్నలకు నేను సమ్యక్తించితి నని ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నాను. ఏజ్ ఆఫ్ కన్సెంటు బిల్లువిషయములో నాఅభిప్రాయము తీవ్రకే యిచ్చియున్నాను. పెళ్లి అయిన పిల్లలకు 14 ఏండ్లు కానివారికి 16 ఏండ్లు నిర్ణయించి కొన్నాను. రాజకీయము లెట్లున్నను యీసంస్కరణము కొసము మానవత్వమే ప్రాత్యహాపరచి పోరాడుచునున్నది”

“స్త్రీలుకొన్నిలునందే సర్వదా మీ ఆజ్ఞలకు మీసంఘాభివృద్ధికి చేయునేవకు బద్ధుడనై యున్నాను”

కలకత్తా సాంఘిక సేవకులసభ

కలకత్తా, మార్చి 8:— ప్రెసభ. పి. పి. మి త్తరుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. ప్రజాశోగ్యనివయమున నెక్కుడుశ్రద్ధ వహింపదనవని యధ్యక్షుండునుడిచెను. మన్యపుజ్వరము, కాలాఅబారు మొదలగుబబ్బులకుగుచ్చుటకు చారిశ్రద్ధ వహింపవలెననిరి. ప్రపంచమందడలు 50 సం॥లు బ్రతుకుమండియెడల వెంగరాష్ట్రముందు 24 సం॥ లే బ్రతుకుమండిరి. విద్యావిషయమున గూడ శ్రద్ధదీసికొనగోరిరి. విద్యలేనివారికి ప్రజాయత్తమగు పుపాల వ రేల య ని రి. ఇతర ప్రజోపయోగములగు ధనమును బ్రోవు జేయుటలో మధ్య తరగతుల వారిపద్ధతు లెంతమాత్రము బాగులేవు. ముఖ్యముగా నారపరి శ్రమవిషయమై యెంతమాత్రము బాగులేవు. రైతులయొక్క జీవనములకు లాగుచున్నవి. సంఘసేవ గలపుసంస్థ స్థాపనమును గొనియాడెను. సంఘసేవకులం దెక్కుడైకొని ముందవలెనని కోరిరి.

ఆర్యోగప్రదర్శనముపై బెంట్లీగారధ్యక్షత వహించిరి. విధానవర్గరాయుగారు క్షయరోగమును గూర్చి మాటలాడిరి. ప్రతితత్వరమందును లక్షమంది మరణించుచుండిరి. పురుషులకంటె స్త్రీలారు రెట్లెక్కువగా మరణించుచుండిరి. దీనింగుదుర్చవచ్చును, వైద్యుడు, రోగిచివ్ర పరిచారము నేయువారును కాంతియు ఓర్పు గలిగియుండవలయును. ఈక్షయరోగ నివారకసంఘ ముండవలె ననియు, ప్రజల కి విషయమున చాల శ్రేవల ముననియు, రోగముయొక్క ప్రథమావస్థలయందు దీసి కొనవలసిన నివారకమార్గములం గూర్చి దెలిపిరి.

మార్చిపుల పూర్వపుసుల్తానుగారి కుమారునికి ప్రవాసశిక్ష.

స్త్రీలునును పత్రికయొక్క కొలంబోవార్త యిట్లుయెల్పుచున్నది:—

“మార్చిపుల కిదివఱలో సుల్తానుగానున్న వాజిదుమాడు డగు అబ్దుల్లానునామదీను రాజకుమారుండు ప్రస్తుతపుసుల్తాను గడైమండి బాఅద్రిల్లుప్రయత్నములలో దగుల్కొనినందులకు సింహాశ్రమునకు బ్రవాసశిక్షపై బంపబడెను. ఈసమయనే మరల మార్చిపులకు రావీయబడెను. పచ్చినతోడనే మరల కుట్రల కాలవలయ్యెను. అతనియనుచర్యుల చాలమందిక దేశమునుండి వెడలగొట్టబడిరి. మిగతవారందఱిపైనని ఘాయుండబడెను.

మదరాసు శాసనసభ

(నిన్నటి తరువాత)

లామెంబరుగారు

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు-తమకాఖను సమర్థించుచు, ప్రభుత్వము చేరిన ఆక్షేపణల వివరములలోనికి దానివస్తువు వెళ్లదలముకొన లేదనియు, ప్రభుత్వవిధానమును గురించి తెలిసిన ఆక్షేపణలకుమాత్రము సమాధాన మొసగెదననియు నుడిచెను. ఖైదు మొదటిది-శాసనసభ్యులకు పబ్లిక్ ప్రాసీక్యూటరులుగా నియమించుటను గురించినది. ఈవిషయమున నేను వాలోని లుగారి మాత్రముల ననుసరించితినని చాలమంది ఆక్షేపించిరి. నేనిదివరకుదెలిసినటుల-ఈవిషయమున మొదటిసారివన యొనర్చు నధికారము కల్పించుటగలదు. తగినసమర్థులగు నితరులు లభించిన యెడల- శాసనసభ్యులను నియమించురాదనియే నా వ్యక్తిగత ప్రాయము. ఆట్టివారు లభించునెడల శాసనసభ్యులను నియమించు వద్దతిని నీ ప్రభుత్వమువారు-అందు ముఖ్యముగా నిట్టి నిందన వచ్చుననుయమున-ఇట్టినియోజనముల కొనర్చునెంచరు. (వినుడు వినుడు) కాని అట్టిసభ్యుడు న్యాయవాదవృత్తియందు గొప్ప ప్రముఖుడై యున్నచో, అతనిని నియమించుటకు-ఆతనిశాసన సభ్యత్వము అటంతముగ నుండరాదు.

సి. రా. రెడ్డిగారు:-అట్లు పబ్లిక్ ప్రాసీక్యూటరులుగా నియమింపబడువారి శాసనసభ్యత్వము ముగియునటుల నొకయా చారమును నెలకొల్పవలెను. లామెంబరుగారికి-ఆచారము అనిన చాలప్రీతి.

లామెంబరు:- భారత ప్రభుత్వశాసనము ప్రకార మట్టి సభ్యుడు ప్రభుత్వోద్యోగమునందైన వెంటనే సభ్యత్వము ను గోలపోవును. కాని, నియోజకవర్గము వారతనినే తిరిగి ఎన్ను కొనునెడల, ఆతడా సభ్యత్వమునకుగూడ నర్హుడగును.

ప్రభుత్వరేఖపనుగారు:-ఈశాసనసభలోని ప్రతివకీలు సభ్యునిగూడ పబ్లిక్ ప్రాసీక్యూటరులుగా నియమించినను నాకాక్షేపణలేదు. కాని అట్లునియమించి, మరియొక ఎన్నుకలనేర్పరచి, ప్రజలను వృధగా వ్యయప్రయాసలకు లోనొనర్చుటెందులకని మాయాక్షేపణ (వినుడు, వినుడు)

లామెంబరుగారు:-ఈవిషయమున శాసనసభ వారి యభిప్రాయము జిల్లా మేజిస్ట్రేటుల తేలిగించెదను.

కోర్టుఫీజుల హెచ్చించుట

కోర్టుఫీజులను తగ్గించుట కెట్టిప్రయత్నమును నొనర్చుట లేదని కొందరుసభ్యు లాక్షేపించిరి. ఇటీవల నీపన్నును హెచ్చించినపుడు అనుకొనినంత అదనము ఆదాయము లభింపలేదని నిరీక్షింపవలన తెలియనగును. ఈపన్నును హెచ్చించుటవలన-ప్రజలున్యాయము పొందుట కవకాశములు తగ్గింపబడెనని ప్రభుత్వమువారికి దోషమయెడల వెనుకకు మరలుట కిందుకయు సంకోచింపరు. న్యాయశాఖలను ప్రభుత్వమువారికి చాలధనము మిగులుచున్నదని ఒక ఆపోహ గలదు. చాల స్వల్ప మొత్తము మాత్రమే మిగులుచున్నది.

విశ్వవిద్యాలయసభ్యుడు, మదరాసు హైకోర్టునందు తాత్కాలిక న్యాయవాదులను హెచ్చించినందుల కాక్షేపించెను. ఈవిషయమున. లెక్కలను సభవారియెదుట నుంచెదను. న్యాయమూర్తుల సంఖ్యను హెచ్చించుటతో యనసరమయ్యె శో అప్పుడు వారికి భాగుగ దెలియగలదు. అత్యవసరముగ సంఖ్యకంటె నెక్కువగా నొక్కరిని గూడ నియమించుట నాకీప్రయోజనములేదు. పిలిచిజెప్పు కమిటీసూచన లాచరణలోనికి వచ్చినపు డీసమస్య దానియంతట నదియే పరిష్కారమగును.

ఇర్రిగేషను

కూనమునదిని, నాకాశంచారయోగ్యముగ నొనర్చుటకు ప్రభుత్వమువారు చాలసాలోచించుచున్నారు. కాని ఇందుకు భనములేదు. ధనము లభించినవెంటనే నీటిని సాచరణలోనే యొందెదను. తంజావూరు, తిరుచినాపల్లి, ఇర్రిగేషనునీటిములు-కెట్టికలు ఆక్షేపణలవలన నిలచియున్నది. మేటూరు ప్రాంతమున చాల స్వల్పమొత్తముమాత్రమే ప్రత్యేకింపబడెనని కొందరూక్షేపించిరి. భారతమంత్రిగారి యనుమతిరానందున అంతస్వల్ప మొత్తము ప్రత్యేకింపబడెను. ఇప్పుడాయనవతి కేరళగను-దానికవసరముమొత్తము ఏర్పరుపబడును. తుంగభద్రా ప్రాంతముగురించి నేనెక్కువ వాదన మొనర్చలేను. ఈ విషయ మింకను విచారణలో నున్నది. పోలవరము ప్రాంతమును విశ్వించుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించుకొనియున్నారు. మహమ్మదీయ కార్యనిర్వాహక సభ్యుని నియమించుటగురించి ఒక సభ్యుడునుడిచెను. ఇందుకు కార్యనిర్వాహక సభలోని భారతీయసభ్యులుకాని, యూరపీయసభ్యులుగాని ప్రతిపూలనగ

లేరు. ఈవిషయ మొనర్చుచుండు చర్చింపదగినది గాకపోవుటచే నింతకంటె ఎక్కువ నుడును.

హోగారమొంబరు

ఎల్. ఆర్. గున్నాపు గారు (హోంమంబరు) తనక్రింద నున్న కాఖులలో కాక్కుకాఖు ముఖ్యమైనదనియు, అది బాతీయ నిర్మాణకాఖుననియు, ఆకాఖువ్యయమునకు ఋణమొనర్చినను అది ఎక్కువ గాదనియు నుడిచెను.

అస్సామను జర్జుమాలీ ఆదాయమును దొంగువును నొక ఎస్టేటువారు నాకు వివరములంపిరి. అచ్చట నొక్కొక్కమాలీ దామాషాయాన-నెలకు 2% కేరళీయము భోజనమునకు గానులిన ఇతర వస్తువులను నొక సగ బడును. వీరికి భోజనమునకు సగటున నెల 1 కి రు 4-12-0 లు అనగా దినమునకు 0-6-6 అగును.

సి. కేశవశెట్టి గారు:-చింతింపండు, చేపలు, మాంసము మొదలగువానిని కొనుక్కొనుటకందు కేర్పబడెనా? (సభ్యు)

ఆర్థున్యాపు గారు:-అచ్చటమాలీలు సగటున దినము నకు నాలుకాయసంపాదించుకొనును. దినమునకు 12 గొల్ల లు పనితేయుచో దినమునకు ఆ 12 రూలను గాని నెలకు రు 15 లు గాని సంపాదించును.

డి. బి. కేశవశెట్టి గారులేచి న్యాపుగారు నడుపుచున్న అంతాంతవృత్తిని నుడిచెను.

న్యాపుగారు:- కేశవశెట్టి గారే దత్తమండలములలో ప్రజలుపనిలేక బందిపోటులకు దిగుచుండిరని తెలిపిరి.

కేశవశెట్టిగారు:-మౌనుకేతనములు చాలకుండుటచేత ను, ప్రభుత్వమువారు ఇర్రిగేషను వ్యక్తుల నిర్మింపకపోవుటచే తను ప్రజలు ఆచారములేక నూడుమన్నారనియు, స్కూలు ప్రజలవలెనే కొందరు బందిపోటులకు వెళ్లుచున్నారనియు నుడిచిరి.

సర్ న్యాపుగారు:-అటవీకాఖు అంతా ఒక పెద్దపాస్టరు మని విశ్వవిద్యాలయసభ్యుడు నుడిచెను. ఈకాఖుపై 51 లక్షల చెచ్చించుచుండ 51 లక్షల ఆదాయము మాత్రమే వచ్చుటయె ఇందుకు కారణము. ప్రభుత్వమువారికి లాభము వచ్చుచున్నది గాన నీకాఖోద్యోగులందరిని తొలగింపజాలము.

సభ్యుమూర్తి:-ఈకాఖును మూసివేయవలెనని నేననలేదు. ఈదేశమున నడవులున్నవిగాన వానిని మూసుట మిసాధ్యముగాదు. వానిని వితవ్యయముతో నిర్వహింపవలెనని నేను నుడిచితిని.

న్యాపుగారు:-రెవెన్యూకొండ అంపను మిల్లులవలన రు 17 నేలు లాభమునచ్చెను.

రెడ్డిగారు:-ఎంతమొత్తము చెచ్చించిన మీదట నీలాభమువచ్చెను?

కేశవమూర్తి రథోగారు:- ఏవత్సరమున?

న్యాపుగారు:-ఈవత్సరముననే.

టి. ఆదినారాయణచెట్టిగారు:- అయ్యయవట్టికలో నాసంఖ్యలు గలవా?

సర్ న్యాపుగారు:- వానిని తగువారే అయ్యయవట్టికలో కేర్పెదము. ఈవివరములు ముందుగా చెబుటలేదు.

రెవెన్యూపై వ్యయమును హెచ్చించుట ఈసభవారి విధానము.

సి. వెంకటరమణయ్యగారు:- ఖయిదీల సంఖ్యను తగ్గింపవలెను.

సర్ న్యాపుగారు:- రెవెన్యూలో కొందరు రాజకీయ ఖయిదీలను ఇతరులతో సంబంధములేకుండ ఏకాంతముగ కాపలాలో నుంచినదియు, అందుచే వారికి తయార్యాధి జనించెననియు, కేశవశెట్టిగారు నుడిచిరి. రాజకీయఖయిదీల యొగక్షేమములకు ప్రభుత్వమువారు చెక్కువెచ్చాదులు. అందుచే వారి వద్ద నెక్కువ కాపలాయుంచి, ఒకచోటనుంచి, జబ్బులవలని ఆపాయమునకు గురి గాకుండ జూడవలసియున్నది. ఖయిదీలసంఖ్యను తొలగించుటకు గురించి కేశవశెట్టిగారు నుడిచిరి. ఈసదుపాయమొనర్చుటవసరమే. అయినను, ధనము లేకపోవుటచే నీవిషయమున సంస్కరణ మొనర్చు మీల లేకున్నది. ఆలీపూరు జైలులోనికి వెళ్ళిచూచుటకు అనుమతి నడుగగా నట్టియముతి నింకను నొసగలేదని సభ్యుమూర్తిగా రూక్షేపించిరి. వారం ఖన దుఖాను ఇన్ స్పెక్టరు జేవరలునెద్దకు పంపబడెను. డిసెంబరు నెలలో కొంత అల్లరిజరిగెనని నిన్ననే వార్తవచ్చెను. వివరము లింకను తెలియలేదు. ఆపరంభమున మరణములు మాత్రము సంభవించలేదని నేను కేప్షంగను.

రెడ్డిగారు:- ఈవిషయమున వివరములు తెలిసినవెంటనే ప్రకటింపవలెనని కోరుచున్నాను.

న్యాపుగారు:- నేను వాదన మొనర్చలేను. అది, అచ్చట జరిగిన ఆల్లరి వాదన మొనర్చబాలను. అది విషయముయొక్క స్వభావముపై నాధారపడియుండును.

బల్లారి జైలులోని ముసలిమూసి ఖయిదీలను వదలివెట్టవలెనని కేశవ శెట్టిగారు గోరిరి. వానిలను మలకారుకాంతి కపాయము గలంగదని నమ్మకముతో చినయెడల వారిని విడిపించెదము. అవసరముగ నొక్క మాస్పిరొక్క జైలులో నుంచును. ద్వీపాంతరవాసాత్మ విధింపబడిన మామీలలో కొందరి భార్యలను విడదలను గూడ అంపమాను దీవులకు పంపుట చాల విచిత్రము. ఒక స్పెషలు ఆఫీసరుయొక్క సిఫార్సుపైనిట్లా నర్పబడెను. ఖయిదీల భార్యవిడదలు సమర్థించిననే అట్లుపంపుచుంటిమిగాని బలవంతముగాపంపుటలేదు. ఖయిదీలు గూడ వట్లే గోరిరి. ఇటీవల తెండు తెగలవారి ప్రాత్యాహు మక్కరలేకయే వెలిరి.

ఆర్థికసభ్యుడు

ఆర్థిక సభ్యుడగు ఆర్. ఎ. గ్రహముగారు ఆక్షేపణలకు సమాధాన మొసగుచు తుదకు మాటలాడి పిల్లలూను చాలమంది ఆక్షేపించిరి. కాని వానిని తప్పించుట పాయము నెవ్వరును నూచింపలేదు. ఇంకను ప్రభుత్వవ్యయను తగ్గింపవలెనని కొందరు నూచించిరి. ఉద్యోగకాఖుల నకస్సాత్తుగా భారతీయముగ నొనర్చుటవలన సావనము శెడజిపోవును. లీకమిషనువారు దుర్వ్యయకాఖు భారతీయముగనొనర్చుటకు మంచియేర్పాటుల నొనర్చిరి. పెద్దయ్యద్యోగులకేతనములను తగ్గింపవలెనని కొందరు నూచించిరి. ఇది కలట్రాప్తును భంపరుచుట యగును. అంతియగాక కత్తిసామర్థ్యములు గలవారుద్యోగములకురారు. పెద్దయ్యద్యోగుల సంఖ్యను తగ్గించుట గూడ సాధ్యముగాదు. భవనముల నిర్మించుటగురించి కొందరూక్షేపించిరి. భవనములు లేకున్నయెడల నుద్యోగుల అచ్చట పని చేయుదుకో లేదో తెలియకన్నది. లోటులేకుండ ఆదాయమునకు తగినవ్యయమునకు మాత్రమే ఏర్పరచినయెడల, సభ్యులింకను ఆక్షేపించెడివారు.

అయ్యయములను సరిపెట్టకలేనన్న-ఋణములకు పుచ్చుకొనువద్దతిని పూర్తిగా వదలలేను. ఇదివరకు పుచ్చుకొనిన ఋణముల తొలగించుట రెండవపని. ఇట్లుచేసినచో అయ్యయములు సరిపుచ్చుకొనవచ్చును. రాష్ట్రీయకపృములలో తగ్గింపబడిన మొత్తముతో-ఎక్సైజు ఆదాయమును తగ్గించుటకు యత్నింపవలెనని కొందరు నూచించిరి. నుద్యపానమును తగ్గించుటకును-మద్యపానకాఖాదాయమునకును ఎట్టిసంబంధమును లేదు. మద్యపానమునుపూర్తిగ నిషేధించునెడల ఆదాయమునకు గలగునష్టమునేగాక, దొంగతనముగా మద్యవిక్రయము జరుగకండ జాయిటు కొకకాఖు నేర్పరచి వారిపై కొట్టగొలిది ధనమును చెచ్చింపవలసియుండునను విషయమును గమనింపవలెను. ప్రజలందుద్వోధము గలగువరకు సంపూర్ణనిషేధము సాధ్యము గాదు.

అధికారేతర కార్యక్రమము

అంతట సభ్యుడులేచి, ఈసమావేశమున అధికారేతర కార్యక్రమముకొరకు మరిరెండుదినముల నొసగుటకు గవర్నరు గారు ద్వేషించినదియు, 81 మార్చి 1 ఏనులు లేదీలకుం దధికారేతర కార్యక్రమమునకు ప్రత్యేకింపబడెననియు, ప్రకటించెను.

అంతట శాసనసభ శుక్రవారము సాయంత్రము 5 గ 50 నిలకు ముగిసెను. తిరిగి 16 తేదీన సమావేశమైనపుడు-గ్రాంట్లుపై చర్చ జరుగును.

అస్సాము శాసనసభ

షిలాంగు, మార్చి 9:-1925 అస్సాము న్యాయాలయరును ముచ్చయయొక్క సవరణ (కోర్టుఫీజు) స్టాంపుపట్టుము సవరణ శాసనసభలో ప్రవేశ పెట్టబడినది. అసభికారసభ్యులు తీవ్రముగ నభిక్షేపించిరి. దీర్ఘముగ చర్చ జరిగినపిమ్మట సవరణ లాసాదింపబడెను. ఆర్థికసభ్యుడు దాదాయలాభము, దత్తకాఖులకుపయోగింపబడునని ధైర్యముగ కేప్షెను.

పైజాబాదునందలి ప్రాణనష్టము

అలహాబాదు, మార్చి 9:-అజాధియాంధరి గోరింద దాదాభాయి నీళ్లలేవునందు జనులు తండ్రివతండములగ వచ్చుటచే ప్రాణనష్టము వాటిలైనని పైజాబాదు వార్తలు చెల్లుచున్నవి. ఇరువదిమంది సిప్పీ అయిపోయిరి. చాలమంది కపాటుములు సంభవించెను. (అ. పే.)

రెడ్డి రాణి సచిత్రమాసపత్రిక 1317
సం॥ ర చందారు 3
మత, సాంఘిక, వ్యవసాయక విద్యావిషయములు చర్చింపబడును.

వారకాంత (నాటకము) విలులయ్య, విశా
కర్తలయ్య అద్భుతచర్యలు,
నీచివర్ణన చదివితీరవలయును. నెల 12

మిథునానురాగము (కేరగన్నవల) నెల 12
నరసింహకారికావృత్తి (ఆపస్తంబ గృహ్య
సూత్రములకు తెలుగు
తాత్పర్యముగల స్మార్తగ్రంథము రు. 1-10-0

రెడ్డిబ్రదర్స్ రాయవరము, నోదావరిజిల్లా.

ముప్పనసోమరాజు అండు పీఠరాజు.

1477

పెద్దాపురము పోస్టు.

విజ్ఞాపన
స్వదేశము
1913 సంవత్సరం
నుంచి మేము మనదేశము
సంబంధించుచున్న పట్టు
తో మాభ్యాసక కి లో నే
వనకుట, నేయుట, రం
గులు వేయుటయున్న గుప
నులవలన వివిధరకముల

ప్రముఖులను రంగుతో చిత్రించి తెచ్చిన జరి సాదా ఆంధ్ర
లు కమ్యూనిటీలో తయారుచేయించి వర్తకులకు తదితరులకు విక్ర
యించుచుంటిమి. కాకినాడలో జరిగిన 88వ అఖిలభారత కాం
గ్రెసువస్తుప్రదర్శనమున మాబట్టలను ప్రదర్శించినటులను అవి దే
శములోని పట్టుపట్టములు అన్నిటిలోను ఎక్కువనాణ్యమై
నవిగా అందరకు తెలిసేయున్నది. (ప్రదర్శనమును గురించి వ్రా
యుచు మాబట్టలను గురించి పీయూష కాంతిభూషణగారు అమృత
బజారుపత్రికయందు ఇట్లు వ్రాసిరి.

... ఇతర కాంగ్రెసుసంఘము వారున్న మరియుతర
ప్రజలుకూడ అన్ని రకములభద్రులను ప్రదర్శించిరి ఇంకను అంద
రికలదు. అందరిని ఇచ్చట ఏకరువుపెట్టుటకు పీలులేదు. పట్టు
పట్టములు అనేకరకములు ప్రదర్శింపబడినవి. పెద్దాపురం వర్తకు
లు ముప్పనసోమరాజు పీఠరాజు గార్లు పట్టుపట్టములను ముఖ్య
వస్తువులును పర్మగుడ్డులు కొట్టుగుడ్డులును తలగుడ్డులును చీరలును
మున్నగురకములను ప్రదర్శించిరి. బెంగళూరు అస్సామవారు
కూడ ప్రదర్శించిరి

పట్టుపట్టములను గురించి వ్రాయుటలో మాకంపెనీయొ
క్క ఆ డ్రెస్సును రకములను విపులముగా వ్రాయుటవలన దేశము
స్వదేశీవస్తుపరిశ్రమలలో మాప్రాముఖ్యమును గ్రహించి స్వదేశీ
నభివృద్ధి పరచెదరుగాక. చెన్నపురిరాజధానిలో ప్రతిపట్టణము
నందును మాబట్టలు దొరకును.

కొందరు వర్తకులు తయారుచేయుచున్న రకములలోనే
నాణ్యము తక్కువ అయిన బట్టలను విక్రయించి మారకములని మో
సపుచ్చుచున్నారని గాన అందరియొక్క జాగ్రత్తకొరకు మాప్రతి
బట్టయందు పుండేమూత్రేడ్ మార్కును ఇందున ప్రచురించితిమి.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు
30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)
జలసుభద్రా! (పోస్టుభర్తలు) (వత్సేకము) గుణమధికము!
శరీరములో ఉష్ణధిక్యముచే కలిగిడి వైద్యకాకల
కీమాత్రలు దివ్యామృతము. అజీర్ణము, అరుచి, ఆపులింకలు,
అగ్నిమాంద్ర్యము, అతిదాహము, ఎక్కిర్లు, సర్వాంగముల
యందు బలహీనము, పిక్కులు, పార్శ్వములు, శీరస్సు,
క్షేర్లు, అజులు, మొదలగునానియందు గలిగిడి నొప్ప
లను బోగొట్టి కేసమును మంచి యారోగ్యమునకు
తెచ్చును.
ఈ మాత్రలు మేహవార నొప్పలను కంటేనే
మాన్యును. యిందు అనేక విషయము చేరినవి. అనుభవము
గల వైద్యులుగలవారితో పరమమంసక్రియ యని చెప్ప
వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.
వియోగము:— (1078)
ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమాల, ఎలకర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

చెన్నపురి బజారుధరలు

మార్చి నెల 10-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు 80 0 0 మొదలు 88 8 0 కలుకు	
లియము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుము తెనాలిది ,, ప 48 గలవి రు 14 0 0 14 8 0	
నెల్లూరివి ,, డిటా ,, 15 8 0 16 0 0	
డిల్లివి ,, డిటా ,, 16 4 0 16 8 0	
రాగలు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8 12 0 9 0 0	
నవ్వులు ,, ,, 20 0 0 24 0 0	

2. వప్పధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205 ,, 10 8 0 11 0 0	
పెనగలు ,, డిటా ,, 10 8 0 12 8 0	
పెసలు ,, డిటా ,, 12 8 0 13 8 0	
మినుములు ,, డిటా ,, 13 0 0 15 8 0	
ఉలవలు ర 164 ,, ,, 8 4 0 8 8 0	

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి ,, 154 0 0 155 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 22 0 0	
కొండాపురం వేరు పెనగపప్పు బా 1-కి ,, 55 0 0 60 0 0	
ఇతర ప్రదేశము ,, ,, 50 0 0 58 0 0	
వేరు పెనగనూనె గానగ బా 1-కి రు 120 మిమకనూనె 122	
అముదము బా 1-కి ,, 184 0 0 185 0 0	

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి ,, 145 0 0	
కూరపసుపు ,, ,, 100 0 0 105 0 0	
మిరపకాయలు (గుంటూరువి) బా 1-కి ,, 110 8 0 115 8 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 50,55	
కాళహస్తిపాయకట్టు ,, ,, 70,75	
తెల్లము బా 1-కి రు 85 0 0 52 8 0	
చింతపండు బా 1-కి ,, 30 0 0 52 8 0	

5. ఇనుము

పట్టు రకం బా 1-కి ,, 32 0 0 38 0 0	
చదరంప ,, ,, 32 0 0 35 0 0	

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు ,, 74 0 0 74 8 0	
బంగారము, తులము 1-కి ,, 21 10 0 21 14 0	
సవరము 1-కి ,, ,, 13 14 0	
ఇత్తడి బా 1-కి ,, 260 0 0 275 0 0	
రాగి డిటా ,, 225 0 0 800 0 0	
అస్కాచక్కెర 226 పౌ గలవి 34 4 0 35 0 0	

7. రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు ,, 70 0 0 72 0 0	
తొట్టికృష్ణము డిటా ,, ,,	
సింహం డిటా ,, గుర్రం డిటా ,,	

8. దూది

బోండా పెద్దబారువ 1-కి రు 800 0 0	
పల్నాడు దూది ,, ,, 240 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 8 0 0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 6 0 0	
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 8 8 0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ,, 7 12 0	
నూళియేనుగ నెం 20 ,, 10 10 0	
జపాన్ నెం 20 ,, ,,	
,, ,, 40 ఏ లేటిలు అయినను ,, 18 6 0	
గోకాకు నెం 12 1/2 ,, 8 10 0	
పద్మాక్ష నెం 24 1/2 ,, 11 4 0	
14 1/2 క్విలక్ పక్షి ,, 8 0 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె ,, 10 10 0	
నెం 22 ,, ,, 10 14 0	
నెం 12 1/2 బెన్ని సర్కుసు ,, 8 8 0	
నెం 14 1/2 ,, ,, 8 12 0	

యజమానుల సంఘనిర్మాణము

రంగును వాణిజ్యసంఘాభిప్రాయము

రంగును, మార్చి 9:— యజమానుల సంఘనిర్మాణము
గావలయునని బొంబాయి యంత్రాధికారుల సంఘమువారిను
చనిపై రంగును వాణిజ్యసంఘాభిప్రాయము ప్రోత్సహకర
ముగ లేదు. తగినంతమంది యజమానులు లేనందున
తరుణము యొక్కను ఆదుడంచలేదని యీ సంఘమువారు చెప్పి
చున్నారు. (ఆం.ప్రె)

శ్రీమూలం పాపులరు అసంబంధితమావేశము

దివానుగారి సింహావలోకనము

తిరుకేంద్రము, మార్చి 9:— తిరువాన్కూరు రాజ్యముం
దలి శ్రీమూలం పాపులరు అసంబంధియొక్క 21 వ సమావేశము
విశోరియా జూబిలీహాలునందు దివానుగారి అధ్యక్షతకీంద నేడు
సమావేశమయ్యెను. సభ్యులు, ఉద్యోగులు సమావేశమందుగలరు.
గత నాల్గు సంవత్సరములందును వివిధకాఖిలందును జూరబడిన
పురోభివృద్ధిని దెల్పి, భావియందు అవలంబింపవలసిన విధాన
మును దివానుగారు తెల్పిరి. కీర్తిశేఖులకు మహారాజాగారిని
దివానుగారు క్లాఫీంచిరి. శేషటికండి నానా విషయములపై
చర్చలు జరుగను. (ఆం. ప్రె)

హోలీ పండుగ

జిల్లామేజిస్ట్రేటు ఉత్తరవు

అలహాబాదు, మార్చి 9:— హిందూవుల హోలీపండుగ
(కామదహనము) ముసల్మానుల మజారుటుపండుగ నొకదినము
ననే వచ్చుటచే వీధులవెంట నెవ్వరును కట్టులు, తారము మొ
దలగు అయోధములను ధరించి పోవలననియు వాణిషం చా
10, 11, 12 తేదీలందు కాల్యగూడవనియు జిల్లామేజిస్ట్రేటు
గారు ఉత్తరవు చేసిరి. (ఆం. ప్రె.)

శ్రీ మెలవరము బాలభారతి

సమాజమువారు

మచిలీపట్నమునందు బుధవారం 11-3-25వ తేది

సారంగధర నాటకమును

ప్రదర్శింతురు.

డాక్టరు కె. పట్టాభిరామయ్య,
కార్యదర్శి.

కావలెను

ఉత్తరప్రదేశ్ లోని కిరసనాయిత్ అయ్యు ఏజంట్లు కావలెను.
వివరములకు ఈదిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

Pennsylvania Oil Co., of India Ltd.,
Post Box No. 178, MADRAS

వాయిదా పద్ధతివైన సొమ్ముచెల్లించి

యిండ్లను కొనుట

లాండుస్కోర్డ్లలోనున్న కృష్ణాపేటదగ్గర 40 చిన్న
వనతిగృహములు కట్టబడును. వాయిదాపద్ధతివైన సొమ్ము
చెల్లించి సదరు గృహములను కొనవచ్చును. వివరములకు ఈ
దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

Watson's Exchange.
Mount Road, Madras, or on the land.

డైరీబుక్కు (1925) ఉచితము

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును సులభముగా చికిత్సచేసికొనవచ్చును.
ప్రతిగృహముందును, ప్రతివైద్యునియొద్దను యుండవలసినది.
1 భాగం రు 1-4-0. 2 భాగం రు 1-12-0.
8851 ఆయుర్వేదచరిత్ర:— ఆరోగ్య, జీవధ, వస్తుగణ.
చికిత్స మొ|| వ్రాయబడుచుండును. సొ|| చందా రు 2-8-0.
పి. శి. ప. అండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం,
మాదిరి యుచితము. పెరిడేపి- నెల్లూరుజిల్లా

మంగళాక్షి నూతన మంత్రవర్ణము

మంత్రులరువులే

సయ్యద్ నవాబు ఆలీచౌదరీగారు-మహమ్మదీయుడు రాజా మన్మథనాథరాయచౌదరీగారు-హిందువుడు సభాకార్యదర్శుల నిర్వహణయమించిరి.

గవర్నరు బెదరింపు

దక్కా, మార్చి 9:-గవర్నరు, నవాబుబహదరు సయ్యద్ నవాబు ఆలీచౌదరీ, ఖాన్ బహదురు. సి. ఐ. ఇ., యమ్. యల్. సి. గారును, కాంతోష్ రాజా మన్మథనాథరాయ చౌదరీ యమ్. యల్. సి. గారును మంత్రులుగా నియమింపబడినటు లధికారరూపకముగ ప్రచురణము గావించెను. నవాబు బహదరుగారు వ్యవసాయము, పరిశ్రమ, విద్యాభ్యాసం జూతురు. రాజా మన్మథనాథరాయగారు స్థానిక స్వపరిపాలనము, జైద్య, యెక్వైజు, అభివృద్ధికాంక్షల జూతురు.

ప్రభుత్వ నివేదనము

కలకత్తా, మార్చి 9:-మంత్రులగున్న యాక్రింది నివేదిక జారీచేయబడెను.

“మంగరాష్ట్రమునకు మంత్రులపదవి నలంకరింపవలసినవారి పేరులునుచించినప్పుడు, తా నేనుత్రములు ననుసరించి మంత్రుల నేర్పనో దానిని విశదీకరించుటకును, కాసనసభలకును మంత్రులకును సంబంధించిన కొన్ని సమస్యలను విశదపఱచుటకును గవర్నరు గోరెను. సాధారణముగ న్యాయపద్ధతి యేమనగా, నొక నొక కక్షవారు నిర్ణయిత రాజకీయ విధానము వెన్నికల సమయమందు ప్రజలయెదుటనుంచి, సభలో నెక్కుడు ప్రతినిధిస్థానములను సంపాదించి, పిమ్మట నాకక్షవారు మంత్రపదవులను స్వీకరించి, తాము ప్రజలయెదుట జెప్పినటుల తమవిధానమును సాగించుకొనుటయై యున్నది. మంగరాష్ట్రముందు వెనుకజరిగిన యెన్నికలలో నేపక్షమువారుగాని, తదితర పక్షముల మొత్తము కంటె నెక్కుడునుండి రాతేను. కాని స్వరాజ్యపక్షము మిగత యెక్కుడు పక్షమువారికంటె నధికసంఖ్యాకములగు స్థానములంబడసిరి. కావునమంత్రులైన కొనబడినపుడు తొలుత సంప్రదింపవలసినవారు, వారే. కాని వారు మంత్రపదవుల నాక్రమించరు సరిగదా, యెట్టి మంత్రులనియామకమునకైన నభ్యంతరము నూపి, వారినోడింప బద్ధకంకణులైరి. కావున పక్షతమందు చెడవసారివారిని సంప్రదించుట యనవసరము.

మంత్రుల నియామకము

గవర్నరు మాత్రమితర పక్షముల ప్రతి నిధులతోడను, ప్రముఖ వ్యక్తులతోడను గూడ నీ విషయమై సంప్రతించెను. వారందఱు సలహాలును, కొన్ని విషయములందు చాలవఱు కేకీభాన మున్నను, మొత్తముమీద మాత్ర మెట్టిభావైక్యమును గుదికనటులదోచలేదు. ఒక విషయము దైక్యము నహించిరి. ఏదన, మంత్రులు స్థిరముగ నుండు నటుల, హిందువులు, మహమ్మదీయులు సమాన మగు నుద్యోగ ప్రాతినిధ్యము నహింపవలె నని, కొందఱి వైష్ణవ సూచించిరి. మఱి కొందఱు నల్లవరసూచించిరి. కాని రాష్ట్రమునంగల పనిమాత్రము నలుగురు మంత్రులనియామకము ధర్మముగ నూచింపదని గవర్నరు నిశ్చయించెను. నిగటి సంవత్సరమందు, ప్రభువార్ధ సంవత్సరమందు, దత్తత

చే నె ను. (1) వె ను క టి మం త్రు లు, ప్రభుత్వకాఖలను నులువుగా నిర్దలుమంత్రులు పాలింపఁగలిగిరి. మిల్ల లినయారుహసఱులు నీకాఖ కార్యనిర్వాహకసభతో గూడిన గవర్నరే చూడఁగలిగెను. ఈకాలమందు, మంత్రులు తమకాఖలందుగాక, పైన బాము చేయవలసినపనిని చేసిని జేయవలెక పోయినది. ఈవిషయమున నిర్దలుమంత్రులు తమయధికార రూపకముగ పనిని, యితరమయిన తమకార్యములకు నిర్వహించి, కాసనసభాకార్యనిర్వహణమును, తమనియోజనాసమందలి ధర్మములను నెఱవేర్చుట కష్టమేయని గవర్నరుగూడ గ్రహించెను. కావున సమగ్రముగ కార్యనిర్వహణము జరుగుటకొఱకు సరిపడ నుద్యోగీయుల నియమించువిషయమై యిర్దలుమంత్రులతో బాటింక నిర్దలు సభాకార్యదర్శులను గూడ నియమించుటకును, వీరికి వలయునంత జీతము, మూడవమంత్రీజీతమునకై యేర్పాటుగావలసిన ధనమునండి పర్దుటకు కాసనసభల నడుగుటకును గవర్నరు సలహాజేసెను. అయిదలలో నొకఁడు మహమ్మదీయుఁడు, మఱియొకఁడు హిందువుఁడునుండును. వారిద్దఱునామములు మం

త్రు లంగీకరించినవెంటనే దెలియబఱచబడును. కావున వైసి యామకముల ననుసరించి, దత్తతకాఖలందు మహమ్మదీయుఁడును, హిందువుఁడుగూడ నుండును. మంగరాష్ట్రముందు కార్యదర్శులను నియమించుటకదియే ప్రభువర్ధకార్యముగావున వారి యధికారములను, బాధ్యతలనుగూర్చి యెకింత వక్కాణించుట యుక్తము. అంగదేశమున పార్లమెంటులోని సహాయకార్యదర్శుల కెట్టిస్థానమున్నదో విశిష్టము దానికి సమముగా నుండును. వారుద్యోగమునకై సంపూర్ణముగ కాలమునంతను వినియోగించు నేవకులుగా నెంచబడుదురు. మంత్రుల జీతములను వారియధీనమందుంచె

దర్శవాటిని జూచుచుండును. మంత్రులవలెనే వారుగూడ కాసనసభకు బద్ధులైయుండును. మంత్రులతో బాటే వారి నైర్వహణము నిశ్చయింపబడును. తమ యధికారమందుండిన కాఖలను నిర్వహించు పక్షతులలో మంత్రుల బాధ్యతలనుగూడ నంతమాత్రము దగ్గించలేదు. ఇప్పుడు నిశ్చయింపబడినమంత్రుల నేర్చుటలో గవర్నరు రెండు ప్రాముఖ్యవిషయములను గమనించి త్వమువారియొక్కయొక, వారిపక్షమువారియొక్కయొక విశ్వాసమునకు బాత్రులైనను యావత్సంభావిశ్వాసమును మాత్రము సంపాదించలేకపోయిరి. కావున మఱు వారు నియమిత్తాదులు గారు (2) తనకు వచ్చిన సలహాల ననుసరించియు ఫిబ్రవరి 17 వ తేదీ ప్రభుత్వమందిరమునకు వచ్చిన ప్రముఖుల నూచనల ననుసరించియు నందఱిలోన వీరిరువురును సామాన్యముగ నంగీకరింపబడుదురనియు నైయొన్నది.

హితోపదేశము

కాసనసభవారికిని నూతన మంత్రపక్షమునకునుగల పరస్పర సంబంధములను వెలిబుచ్చుట యవసరమైయున్నది. కాసనసభ్యులు నూతనమంత్రులగుందు తమయామోదానామోదములను దెలియబఱచుటకులని శంక నొందవచ్చును. తమ యవమ్యుతిని దెలియబఱచుటకు మూడుమార్గము లున్నవి. (1) తిరస్కరణ నిర్వాహము లెట్టి యితరతీర్మానములవలెనే సమ్యక్తులను అసమ్యక్తులను లెక్కించి నిశ్చయించుట (2) మంత్రుల విధానమున కాక్షేపణమాచరముగా ప్రస్తుతము సభనాపుత్రేయు (ఎడ్వర్డు మెంటు మోషను) తీర్మానమునుండుట ఇది యంతసమంజసము గు కార్యముగాదు. ఏలన, రెండువంతులపైగా సభ్యులు తొలినగాని లేనియెడల నిష్టాగోష్ఠి విచారింపకొనవచ్చును. (3) ఉత్తమగు మార్గమేదన ప్రతిపత్సరమందును పట్టికయందు మంత్రుల జీతముల నంగీకరించునప్పుడు తీర్మానించి ఈవిషయమున సభ్యుల యభిప్రాయము వ్యక్తపఱచుటకు నానుమాత్రముగ రు 100-ల సామ్యును దగ్గించుటకు తీర్మానముంచవచ్చును. ఈ తీర్మానము నెగ్గినయెడల మంత్రులు సభావిశ్వాసపాత్రులు గారని బోధపడును. ప్రస్తుత మున్నమంత్రు లెట్టితీర్మానమే వచ్చునెడల రాజీనామా నివృత్తపద్ధతి నే నియమింపబడిరి. పూర్తిగా జీతముల నివృత్తు కెదుర్చుపద్ధతి, పాలనా నియమములందు, తా మిదివఱలో వివిధవిధముల నామంత్రులం దాక్షేపణ జూపినను, మొండిపడి తమపదవులకు రాజీనామా నీయనియెడల, వారిచే బలవంతముగ రాజీనామా నిష్పించుట కుపయోగింపవలసి నదే. అటుల బూర్తిగా నిరాకరించుటవలన బ్రస్తుత మున్నమంత్రులను రాజీనామా నివృత్తుకు బలవంత పెట్టుటయేగాక, యిక ముం దెట్టి మంత్రపక్షమును రాకుండజేసినవారగుదురు. వెనుకటి సభలో నిట్టిప్రదర్శనము గావించిరి.

మంత్రులసంఖ్యను నియమించుటయందు సభవారి శోక్యముగాక, గవర్నరుచే యయియున్నది. కాని సభవారి శోక్యమునకు మంత్రులసంఖ్యను హెచ్చించుటగాని, తగ్గించుటగాని సలహా నీయవచ్చును. ఒకపాక్షమాత్రము పాలనానియములను ననుసరించి కలదు. చట్టముములో నూచించిన మొత్తమునకు మించని జీతమును నిశ్చయించుట సభవారి హక్కుయై యున్నది. మంగరాష్ట్రముం దింతవఱకు చచ్చుచుండు నూచించిన మొత్తము, మంత్రులకు జీతముకొంద నియమించునట్లు. ఈ యెట్టి పట్టికయంగుగూడ నంతియే నూచింపబడును. కాసనసభ వారు తత్కులవజీతము లుండుటకు గోరునెడల, నటులే తీర్మానించవచ్చును.

ప్రభుత్వనిశ్చయము

ఎట్టి సందేహములు గలంగకుండ, కొన్ని యవాంతరములు సంభవించునపుడు ప్రభుత్వ మునలందించు నిశ్చితమార్గములను వెలిబుచ్చుటవసరము. పూర్తిగా మంత్రులజీతములే ద్రోసివేయబడుచో, సభవారి లెట్టిమంత్రుల నియామకమున కంగీకరించుట లేదని ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించుకొందురు. అట్టియెడ, గవర్నరు, భారతప్రభుత్వము విధానములోని సంక్రమణాన్యాయ

ము లో ని 6 వ యంశము (డి న ల్యూ వ ను రూ 6) ననుసరించి దత్తతకాఖలను దనకు బిప్రజేప్పటకు గోరును. అది జరిగినతోడనే మంగరాష్ట్రము, కార్యనిర్వాహకసభముతో గూడిన గవర్నరే పాలించును. రు 8000/- తక్కువయిన యెట్టి మొత్తమును సభవారు నూచించినను, సభవారు సరియగుజీతములనిచ్చి యెట్టిమంత్రులను నియమించుట కిచ్చగించుటలేదని యూహించుచు, నట్టి తీర్మానమే గావించబడునెడల వెనుక జెప్పినటులే గవర్నరు పాలనాభారము వహించును.

సభవారు మంత్రుల జీతమునుండి రు 100- మొదలు రు 2000-ల వఱకు తగ్గించునెడల ప్రభుత్వము సభవారు మంత్రులకిచ్చు జీతముంతకేగి శక్యమయినన్నిరని యెంచబడును. రు 100-కు హెచ్చని మొత్తము జీతములనుండి తగ్గించుచో బ్రస్తుతమున్న మంత్రులపై విశ్వాసములేదని యెంచబడి వారు వెంట రాజీనామానిత్తురు. వారిస్థానములందు క్రొత్తవారు నియమింపబడుదురు. క్రొత్తమంత్రులపై సభవారి యభిప్రాయము, ముందుసమ్యక్తుల నీయవలసివచ్చు దత్తత కాఖలభ్యుచ్చు మొత్తముల నడిగి నవ్వడుగాని మఱు సభ సమావేశమగునపు డవసపుఖ్యులం గోరినపుడుగాని జూపవచ్చును. వారి యవమ్యుతిని రు 100/-లు మొత్తమునుండి తగ్గించుటకు తీర్మానమును దెచ్చిజూపవచ్చును. (ఆ. 10)

మదరాసు వార్తలు

మదరాసు రాకపోకలు:-సి. పి. రామస్వామయ్యగారు ఢిల్లీకి వెళ్లిరి. బెంగళూరు మహారాజిగారు మైసూరు వెళ్లిరి.

ఒక సవరణ:-గత శనివారము మహాత్మాగాంధీగారి ఆగమనసందర్భమున నెంట్లలు స్టేషనువద్ద సందర్శించిన వారియందు శ్రీ|| భమిడిపాటి సత్యనారాయణ గారిపేరు పొతపాటున వ్రాయబడెను. పాతకమహాశయలు వారిపేరును లేకుండ చదువ ప్రార్థితులు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము: ప్రత్యేకోద్యోగి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నిర్వాహసందర్భమున, ప్రత్యేకోద్యోగియొకఁగు నియమింపబడుదురని, అధికసభ్యుడు నూచించెను. స్థాంభాంగా రీపనికి నియమింపబడుదురనియు, వీరు ఇంగ్లండుకుగూడ పోవలసినవచ్చుననియు తెలియుచున్నది.

మోటారుకారు ప్రమాదము

పోలీసుజవానుచే బాలిక రక్షింపబడెను నేడు మాసిమఖము పండుగ యాలచే టిప్పిశేను నైండు త్తప్పిషి యంతయు సముద్రస్నానముచేసి వచ్చిపోవుచుకా జనముతో క్రిక్కిరిసి యుండెను. ఉదయము పదిగంటలకు సి. నుబ్బయ్యకెట్టి [పుస్తకవికేత] గారి కుమార్తె ఎనిమిది సంవత్సరముల వయసుగల బాలికయున్న, మరియొక వృద్ధురాలును స్నానయచేసి గృహమునకు మరలివచ్చుచుండగ యమ్. సి. 6909 మోటారుకారును దీక్షితులనువారు బాలికపై పోనిచ్చిరి. వెంటనే ఆచట ద్యూటీపైనున్న పోలీసు జమాన్ [నెం 495, డి. స్టేషను] పరుగిడి బండిని ముందునకు నెట్టి బాలికను రక్షింపజాలెను. లేనియెడ ప్రాణాపాయము గలిగియుండెడిది. బాలికకు ఒంటిపై స్వల్పముగ గీమగొనిపోయెను. కాని శిశుముగ చికిత్స యొనర్చబడెను. బండిని అగ్రేధతో నడవినందులకు దీక్షితులుగారిపై పోలీసువారు నేరము నాలోపించిరి.

అస్సాంకు కూలీలను

పంపుట ఆపబడుదు 1924 డిసెంబరులో జరిగిన మదరాసు కాసనసభలో యాక్రిందితీర్మాన ముమోదించబడెను. అస్సాంకు కూలీలు వల సపోవుపద్ధతి నావలెనని యాసభవారు కోరుచున్నాడు. దానిపై ప్రభుత్వమువారాలోచించి యాక్రిందిజేత ప్రక్కలను ప్రకటించిరి. “ఈతీర్మానమును గూర్చి మేము బాగుగా ఆలోచించితిమి గాని తీర్మానము నూచుకొనఁ జెట్టిపటియగ లుగలేదు. అట్లుచేయుటచే కూలీల జీవనోపాధికి నష్టముగల్గును. వారివ్యయవచ్చినచోట పనిచేయుటకు వారికి న్యేచ్ఛయుండవలెను. ఈవిషయపద్ధతిలోని లోపములను అస్సాం గవర్నరు మెంటు, లేబర్ బోర్డువారు, తొలగించి తోడ్పడుటకు సత్సమంగానున్నారు. యజమానులనుంచి కూలీలకు న్యాయముకలుగునట్లు చూచుటకు అస్సాంగవర్నరుగారు పూనుకొనియున్నారు అధికారులు కనిపెట్టియొందురు” అని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి:-

సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడు కె. టి. గారి అభిప్రాయము

“నాకు సహితము నిరాశ పడముచున్నది”

క్రొత్తగ నెనుగిన మాక్కు ఒకటియైన లేదు

మడ్డిమను కమిటీవారి నివేదికమునుగురించి మాప్రతినిధి, సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారిని దర్శించి వారియభిప్రాయములను తెలుపవలెనని గౌరవగా వారిట్లు చెప్పిరి.

మడ్డిమను సంఘనివేదికము కేవలము ఆశాభంగకరముగ నున్నది. ఈనివేదిక, దేశీయుల ఆశయములను అణచుటప్రమేనను పెంపొందజేయుటలేదు సరిగదా. ఉత్తిత్రయముల భావము నయినను కమిటీవారు గ్రహించినట్లు గనుపింపదు. బ్రిటిషుప్రభుత్వమునందు మిక్కిలముగ నమృతము గలిగిన శాకు సహితము నిరాశ వొడముచున్నది.

కమిటీవారు మనకు క్రొత్తగ గలుగజేసిన హక్కులు కొంచెమైనను లేవు. అడవులనుమాత్రము మంత్రులపాలు జేయుదురట. అట్టిపరిపాలనమున ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకసభ్యుడుగా రి. రా. జ. ధా. ని. లో గ. డ. చి. న. నాలువత్సరములనుండియు వడుచున్న పాట్లు తప్పించి, మంత్రుల నడవిపాలుజేసి నట్లు గానించుచున్నది. ఇంక నెన్నియోశాఖలను మంత్రుల వరమొనర్చుటకు సావకాశముండినను కమిటీవారు అందుకు శిఘ్రముజేయరైరి. స్వయముగ అనుభవముగలవారందరును ద్వంద్వ పరిపాలనము జనుప్రథముగ జరుగలేదని జెప్పినను కమిటీ వారామాట నంగీకరింపరైరి. గవర్నరుగారి అధికారమును తగ్గించుటకు కమిటీవారు ఆసంతోషమున నొప్పుకొనరైరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారును సీనులోని ఇండియామంత్రిగారును, రాష్ట్రీయ వ్యవహారములందు విశేషముగ గలుగజేసికొనుట బాధ్యతాయుత పరిపాలనకు భంగకరమని నాబోంట్లు జేసిన వాదము కమిటీవారికి రుచింపనయ్యెను.

రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి కమిటీవారియెదుట సాక్ష్యమిచ్చినవా రెందరో ప్రాధేయపడినను ప్రస్తుతమాహాంతమును తేల్చుటకునావకాశములేదనియును, సామ్రాజ్యప్రభుత్వము నకును రాష్ట్రీయప్రభుత్వమునకును గల ఆర్థిక సంబంధమును పన్నుల విధించెదమాద్యములును పూర్తిగవిచారింపజిటి ప్రత్యేకింపబడినగాని రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నొసంగుటకు వీలు లేదనియును కమిటీవారిభిప్రాయపడిరి. ఇది ఎన్నటికైనా ఇప్పుడు జీవించియున్న వారికి జెవింపదుట దుస్సరము.

మొసారిటీసోద్యమ సర్వస్వము, శివస్వామిఅయ్యగారు, జి. న్నా. పరంజ్యీగారు వ్రాసిరి. అందుకు వేళము వారికి వందనము లర్పింపవలెను. కాని వీరుమిగుల దేశాభిమానులయ్యును తాము త్రొక్కుచున్న త్రోవ న్యాయమైనదని యెరిగియుకొంతభీతితో లేక ఎంతతక్కువ అడిగినంత మంచిదనియోగాని జెదురుచు, బెదురుచునే తమరిపోర్టు వ్రాసిరి. అంతవరకైనను వారు వందనీయులే.

ఇంత అన్యాయపురిపోర్టు వ్రాయుటకు రెండుకారణములుగలవు. ఒకటి సీనులోని కన్సర్వేటివుల బలిమి. రెండు: మన దేశమునందలి సంఘవైషమ్యములు, మన బలముతగ్గుట, మనపై చిరకారము అధికారము జేయదలచుకొన్న వారి జలముపొచ్చుట. అయినను మనమాపట్టు విడువనూడదు. ఎన్నిటికైనను ఈదేశమునకు పరిపూర్ణ బాధ్యతాయుత పరిపాలనము చేపూరవ సినదే. కాని, స్వాతంత్ర్యముయొక్క విలువ- అపూర్వీకములు, నికటివైరెప్ప నాల్పక జాగరూకతగ నుండుటయే యనువిషయమును జ్ఞాపక ముందుకొనవలెను.

* * *

ఔముప్పత్రిక వ్యాఖ్యానము

హిందూదేశమునకు బాధ్యతాయుతపాలనమున ముందు కడుగుపెట్టుట యెప్పుడో యింకను నిశ్చయింపబడలేదు. ఆప్రశ్న యేభారత ప్రభుత్వము నాంగ్లప్రభుత్వమును ముందు తేల్చునల సినది. సరిగ నాప్రశ్ననే సంఘమువారలోచించుటకు వీలులే కుంటున్నది. దానికేసంఘమువారు సమాధాన మియ్యలేదు. సంఘమువారు చేసిన నమృతము గునట్టియు నెవరను యినట్టియు సలహా యేవన రాష్ట్రీయార్థికితులను బరిక్షించుట కొకయార్థికసంఘమును నియమించుట యయియున్నది. మొజా రిటి సంఘమువారి నివేదిక జాగ్రతగ తయారుచేయబడినది. ఏ వోయొకటిరెండు సలహాలు దక్క మిగతవంతయు సందిగ్ధముగ నేయున్నది. (ఆ. ప్రె.)

* * *

“లీనరు” పత్రిక యభిప్రాయము

అలహాబాదు, మార్చి 9:—ద్వంద్వప్రభుత్వము లోటులను కన్పింపజేయుట, పూర్తిగ నసంతృప్తికరములగు సలహాను రెండుమాటలలో నీపత్రిక యభిప్రాయ మిమధ్యవచ్చును. వ్యాఖ్యానము జేయుచు “సారాంశ మేమనగా, పూర్తిగా గాకపోయినను చాలవఱకు ద్వంద్వప్రభుత్వముయొక్క బాగునకే యయియున్నది. కాని మడ్డిమన్ పంచమాటమునుండి మొసారిటీసంఘమువారు విడివడుట, మాకును, మావలెనే బ్రజలకును కొంత యుపశన మయియున్నది. ప్రస్తుత ద్వంద్వపరిపాలనముయొక్క స్వర్థమును మొసారిటీసంఘము నూచించి, సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతపాలన మేర్పఱుపగోరినది” అని వ్రాసినది. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీ కాండేగుల రామచంద్రరావుగారు

(స్వకీయమి లేఖరినుండి)

సన్మానసభ

రాజమండ్రి, మార్చి 8:—కాంగ్రెస్ పత్రికా ద్వితీయ సంపాదకులగు శ్రీ కాండేగుల రామచంద్రరావుగారు మదరాసు నుండి 6 వ తేది ఉదయము మొయిలులో నిచ్చుటకు వచ్చిరి. వారికి గోదావరి స్టేషనులో రాజమండ్రి పోరులచే ఘనముగ స్వాగత మొసంగబడినది. శ్రీయతులు గజపల్లి రామచంద్రరావు, డాక్టరు గురుమూర్తి, ఆర్వ ఆదివారాయణ, శ్రీ నల్లి వీను కృష్ణరావు (పాణంగిపల్లి) గార్లు మున్నగువారు స్వాగతములో పాల్గొనిరి. కాంగ్రెస్ పత్రిక సంపాదకుడగు మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య, మాచిరాజు రామచంద్రమూర్తిగార్లు రామచంద్రరావుగారిని పుష్పమాలాలంకృతుల జేసిరి.

బహిరంగసభ

సాయంత్రము శ్రీ చింతామణి నాటకశాలలో శ్రీ కె. వి. ఆర్. స్వామి బారెట్టాగారి అధ్యక్షతక్రింద పురమహాజన సభ జరిగెను. అధ్యక్షులు రామచంద్రరావుగారి దేశభక్తిని ప్రశంసించి దేశమాత్రము రామచంద్రరావుగారివంటి యువకుల మీదనే ఆధారపడియున్నదని సెలవిచ్చిరి. డాక్టరు గురుమూర్తి గారు రామచంద్రరావుగారి నిరాడంబరవర్తనమును వివరింపంపత్తని త్యాగశీలతను కొనియాడి అతనికి వివరముల చెప్పిరి. ఆంధ్రయువజన స్వరాజ్యపక్షమున మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య గారు స్వాగతపూర్వముగ స్వాగత మిడిరి. ప్రస్తుతము దేశపరిస్థితులు మందముగా నున్నను, తిరిగి స్వరాజ్యోద్యమ సంరంభమున కనువు పరిస్థితులు రాగలవని రామచంద్రరావుగారు సెలవిచ్చిరి.

7 వ తేది సాయంత్రము ఆంధ్రయువజన స్వరాజ్య సభ వారు రామచంద్రరావుగారితో నొక ఛాయాపటమును దీసి కొనిరి. పిమ్మట వారి గౌరవార్థ మొక అల్పవారవిందు యువజన స్వరాజ్యసభవారే జరిగిరి.

కొత్తపేట తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము

ది 27-2-25 వ తేదీని సమావేశమయిన కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు నూతన తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘ ఎన్నికలు మార్చి 16 వ తేదీని జరుగును గనుక యాలోచనా ఫిర్కా సంఘములు తమతమ సభ్యుల నెన్నుకొనవలెనని తీర్మానించియున్నార. కాబట్టి చందావార్లుగా నుండగోరువారు ఫిరకెవరి నెల తాలూకు 2000 గజముల నూలును వెంటనే కొలత ప్రకారము తమ నూలును తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘమునకు జేరునట్లు పంపి సభ్యులను 16 వ తేదీన లోగా ఎన్నుకొనవలెను. ఇప్పటి వరకు మూడు 40 మంది సభ్యులు చేరినను రెండువేల గజముల నూలు పండినసభ్యుల సంఖ్య అత్యల్పము. చందానూలు పూర్తిగా యియ్యనివారు సభ్యులుగానుండుటకు అర్హులుకారు గాన నూలు చందావార్లు తమ ధర్మమును నెరవేర్చుదురగాక.

తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘముచే నియమింపబడిన గోదావరి మండలమహాసభాసభ్యులువారు ది 27-2-25 వ తేదీని దేవరపల్లి గ్రామమున సమావేశమయి 13 వ గోదావరి మండల మహాసభ పరివెల గ్రామమున జరుపుటకు మార్చి 16 వ తేదీని ఆహ్వానసంఘ కార్యనిర్వాహక సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకు తీర్మానించిరి గాన ఆ తేదీలోగా సాధ్యమయినంత మంది ఆహ్వానసంఘ చందారు లెవరు తక్కువ కాకుంక వనూలు యిచ్చి రక్షిదు పొందవలెను, ఈ సభ మే నెలలో జరుగును. గడువు తక్కువ గానుండుటచే యాలూకా ప్రజలు తమ సహజ బోధార్యమును జూపెదరుగాక యని కోరుతున్నాను.

దేవులపల్లి సూర్యనారాయణమూర్తి

కార్యదర్శి

బోర్డుమాధ్యమిక పాఠశాల ధర్మవరము

మార్చి 21, 22 తేదీలందు బ్రహ్మశ్రీ దివాను బహదూర్ టి. రామరావు బి. ఎ., గారి యాజమాన్యమున, పై పాఠశాల ద్వితీయవార్షికోత్సవము జరుపబడును.

ఎప్పటివలె పోటీ వ్యాయామక్రీడలందు గలుపించిన బాలురకు బహుమతు లిచ్చుటతో బాటు, విద్యావిషయమున నెక్కుడు శ్రద్ధ, ఆసక్తి కనుబలచి ఉత్తములుగా పరిగణింపబడిన బాలబాలికలకు పుస్తకరూపమున తగినబహుమతు లా సంగతలేననియు, యందులకు తగిన ద్రవ్యసహాయమునకుగాను పురప్రముఖులను బ్రార్థించులాగునను యాపాఠశాల ఉపాధ్యాయవర్గముచే నిర్ణయింపబడినది. ఈవిషయమును పురవాసులకు నివేదించుకొనగా యుదారమనస్కులైన నాయాయుద్యమమునకు తగినంత ప్రోత్సహమును, ద్రవ్యసహాయమును జేయుటయేగాక యింకముందు యిట్టివి, కాశ్యోతముగా జరుగగలందులకై కాశ్యోత యేర్పాటుల గావించుమని యీ క్రిందివారలు వాగ్దానమొసగిరి తెలుపుట కంతయు సంతసింపుచున్నాడను. మ-రా-రా-శ్రీ, 1. డి. బి. టి. రామరావు, బి. ఎ., 2. టి. రామచంద్రరావు బి. ఎ., 3. ఆర్. వెంకటసుబ్బయ్య 4. సి. రామచంద్రయ్య 5. హ. శంకరరావు బి. ఎ., 6. ఎ. న. త్తమ సాహేబు, 7. ఆర్. సాంబశివరావు, 8. పాగాల బాలప్ప, 9. బండపల్లి లక్ష్మీనారాయణశెట్టి, 10. దుగ్గ పాపయ్య, 11. దుగ్గ నారాయణస్వామి, 12. ఆర్. సుబ్బరావు, 13. శిరి పి. ఆంజనేయలు, 14. బి. ఆపాస్వామి, బి. ఎ., 15. జి. చన్నారెడ్డి, 16. బండి కల్వీగౌడు, 17. పి. యక. హనుమంతరావు, 18. మోకా మల్లప్పగార్లు. వీరలు త్వరలోనే తమ వాగ్దానములను క్రియారూపమున జూపుదురని నమ్ముచున్నాను. ఈమహా నీయాలకును, ఉత్సవమును జనుప్రథముగ కొనసాగించుటకై విరాళము లొసగిన పురవాసులకును, పాఠశాలపక్షమునను, ఉపాధ్యాయుల పక్షమునను గృతజ్ఞతాభి వందనము లర్పించుచున్నాడను.

పి. సూర్యనారాయణరావు,

పాడేమాడ్డు.

కుమ్మరోగ నివారణనిధి :—బ్రిటిషు సామ్రాజ్య వ్యవహార నివారణ నిధికి మద్రాసు బ్రాంచి బి. ఎ. బి. కె, చిదంబరం శెట్టిగారు 2000 రూప్యము, రామనాథరాజుగారు 1000 రూప్యము, టి. ఆర్. వెంకట్రామశాస్త్రిగారు 500 రూప్యము యం. యన్. యం. రైల్వేకంపెనీవారు 100 రూప్యములు, ఎ. జె. కింగుగారు నూరురూప్యములు విరాళము లిచ్చినారు. ఇంతవరకు 24680 రూప్యముల విరాళములు వసూలయ్యెనని సంఘపు కార్యదర్శి ప్రకటించుచున్నారు.

బొంబాయి శాసనసభ

బొంబాయి, మార్చి 9:— మడ్డిమనుసంఘమువారి నూచనలనుగమనించుటకు సభాకార్యక్రమము నాపుచేయుతీర్మానముపాడింతునని యమ్. ఆర్. జయకరుగారు సభాధ్యక్షునకు జెలియబరచిరి. అధ్యక్షుడు దానినొప్పుకొనుచో రెండుగంటలకు చర్చప్రారంభించి 4 గంటలకు సభనిలుపుచేయు తీర్మానము నుపపాదించిరి. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు శాసనసభ

లాహోరు, మార్చి 9:— నేడు పంజాబు శాసనసభలో ఆరాయవ్యయపట్టికపై సాధారణచర్చజరిగెను. నాలుగుగంటలు చర్చజరిగినపిమ్మట కుభిత్త మైన ఆరాయవ్యయపట్టికను గనపరచినందుకు సభలో నన్నిచైపుల నున్నటువంటి అధికారేతరులందరు ఆర్థికసభ్యుల నభినందించి రాష్ట్రీయకపుష్పములో 61 లక్షలు తగించినందుకు యిండియా ప్రభుత్వమువారిని గూడ అభినందించిరి. పిమ్మట సభ 12 వ మార్చివరకు నిలిపివేయబడినది. (ఆ. ప్రె.)

బందరుపట్టణ కాంగ్రెసుసంఘము - ఒకనవరణ

కాంగ్రెసుకమిటీ ఎన్నికలు సాయంత్రము 6 గంటలకు కాదు 5 గంటలకే జరుగును. కాంగ్రెసుకమిటీ ఎత్తకునులు పై కోజి ఆదివారము అనగా 15 తేదీని సాయంత్రము 5 గంటలకు పురభవనములో జరుగును.

చె. వెం. నరసింహారావు,

కార్యదర్శి బందరుతాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము.

ఎంగు ఇండియా

అసహాయత

“ఫిబ్రవరి 22 వ తేదీన రాత్రి 10 గంటలకు ముక్కురులో పట్టణమున పోలీసుస్టేషనుకు సమీపమున నిర్భయముగా దొంగలు దోపిడి చేసిరి. దొంగ లింకను దొరకలేదు. హనుకాద్ద ఫిలిసోందున్నార” అని వా కొక తంతివార్త చెప్పినది. ఈ దొరతనము ప్రపంచమున అధికవ్యయప్రదములగు వానిలో నగ్రగణ్యమైనను ప్రాణవిత్తులను కాపాడ బాలకున్నదిగాన ప్రజలు దొరతనమును విమర్శింపవలెను. నష్టపడిన వారిపట్ల సానుభూతిని చూపవలెను అను నుద్దేశముతోనే యీ తంతివార్త పంపబడెను. సానుభూతి చూపుటకేమియును తోలు లేదు. ప్రభుత్వవిమర్శగూడ పుక్కులముగానే లభించును. దొంగలు వచ్చినపుడు హనుకాద్దలేమి చేయుచుండిరి వారు ఆత్మరక్షణమునకు ప్రయత్నించి ఎత్తమును చాలవరకు కాపాడగలిగినయే తంతివార్తలన తెలియుచున్నది. ధనలుబ్ధులకు స్వరక్షణకై తక్కువగా నుండును. దోపిడివార్తలను వినినపుడు ప్రభుత్వమువారి అసమర్థతగూర్చి గాక ప్రజల అసహాయతను గూర్చియే నే నాలోచించుచుండును. ఆత్మరక్షణము న్యాయశాస్త్రప్రకారము దోషము కాదు. ఆత్మరక్షణ కవసర మగు స్థైర్యము మానవగౌరవమున కత్యవసరము. ప్రాణమానవి త్యసంరక్షణార్థము ప్రభుత్వమువై నాధారపడక దేయింపు స్వతంత్రత నాధారపడుటకే అభ్యసించినచో అది స్వరాజ్యమునకు సాధనగూడ నగును. మో. క. గాంధీ.

సిలహటువారి విజృంభి

సిలహటు మండలమునకు రాగోరును కడుదీనముగా వారు నాకీవిజృంభి పంపిరి.

“ఇప్పుడు మీకు శ్రమ కలిగించుటకు ప్రస్తుతపీఠి మాకర్హత నీయకపోయినను గతచరిత్ర మీసానుభూతికి అస్పదము కాకమానదు. మాది విచిత్రస్థితి. మేము ఆసానుప్రభుత్వముక్రిందనున్న భాషాసాంఘికమతరాజకీయాది సకలవిషయములందును సంకరాష్ట్రముతోనే మాకు గాఢసంబంధము గలదు. మామండల కాంగ్రెసుసంఘముగూడ సంకరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము క్రిందనే యున్నది.

అసహాయద్యమును కడుప్రబలముగా నున్నపుడు నిరంశోద్యోగుల తీవ్రవృత్తికి పాలైనరాష్ట్రములలో పాంచాలము తరువాత ఆసానురాష్ట్రము సిలహటుమండలమున పేర్కొనక తప్పదు.

తోటకూలీల నిర్లక్ష్యము, మాజీబాగులో ఖురానును విడిచేయుట, కనమహాటుఘోరము మున్నగువిషయములనల న మామండలము దేశీయుల దృష్టికరించినది.

మామండలమున 26 లక్షలమంది ప్రజలున్నారు. నుమారురెండులక్షల రూపాయలు అపరాధపు పన్నుక్రింద (పుణిటివుపోలీసుటాక్సు మామండలమునందే వసూలు చేయబడెను. నుమారు 200 మంది దేశసేవకులను కారాగృహమున కంపియుండిరి.

ఇట్టి కఠినశాసనప్రయోగములన కాంగ్రెసు కార్యములకు ప్రబలనిరోధము కలిగినది. చాలమంది మరల వృత్తులనలంబించిరి. ఇప్పుడు దేశసేవకుల సంఖ్య మిక్కిలి తక్కువగా నున్నది.

10 జాతీయ పాఠశాలలకును ఇపు డొకటి మాత్రమే మిగిలినది. అదియును తొరప్రాణముతోనే యున్నది. 200 చేతివర్గములమీద నేతపనిజరుగుచున్నది. గాని వీనిలో చాలభాగము సీమజూలుబట్టలనే నేయున్నట్లు. మాకొండలనుండి చాల ప్రతిని విదేశీయవస్తువులు ఎగుమతులు చేయుచున్నారు”

అని ఆవిజృంభియందున్నది. గతచరిత్ర ప్రశంసనీయుమనుట కెట్టి సంశయమును లేదు. అది ప్రోత్సాహమున కేమాత్రము ఉపయోగించునగాని ప్రస్తుతోపయోగమునకు పనికిరాదు. ప్రస్తుతస్థితియే భవిష్యత్తు కారాధరముగాన మండలవాసులు మాంద్యమునుపదలి నిర్మాణవిధానమును కొనసాగించు అత్యవసరము. కారాగృహవాసములవలన ప్రజలు నిరుత్సాహులగుట చాల శోచనీయును. కష్టానుభవహాస్యమును గుర్తించినచో కారాగృహవాసములు మాత్రోత్సాహసంజనకములు కావలసియుండెను. ప్రతి ఎగుమతిని కొంతవరకైన నిరోధించుటకును వదుకునూలుతోనే బట్టలు నేయవలెనని నేతిపనివారికి బోధించుటకును మండలవాసులు ప్రయత్నించినచో కొంతవరకైన కొనసాగిపోదు. నూలును తమ మండలములో వడికించుటకు వారు వేడిపెట్టెను. ఈకృత్రిమ ప్రారంభమైన పిమ్మటగాని వారు సన్నాహ్యనింపగూడదు. (మో. క. గాంధీ.)

గాంధీ మహాత్ముడు

12 వ తేదీన త్రిపేండ్రిము చేరును

ఈ నెల 12 వ తేదీన ఉదయము 7 గంటలకు మహాత్ముడు త్రిపేండ్రిము చేరునని తెలిసినది.

వైకంఠు వెళ్లుట

నిన్న 9 వ తేదీ మహాత్ముడు మహాత్ముడు మున్నగు వారు స్వేచ్ఛలు స్త్రీములాంచొచ్చిమండి వైకంఠ జయించిరి చాలమంది జట్టింద్రులు వచ్చి వారిని వీడ్చొలిపిరి. తిరువాన్కూరు మండల కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి కె. కుమారు, టి. ఆర్. కృష్ణస్వామియ్యరు, ధారిత్రేత్రి (ఒకగొప్పవర్తకుడు) గార్లు మహాత్ము ననుసరించిరి ఆరుకుట్టివద్ద వారిలాంచి తిరువాన్కూరు సరిహద్దులో ప్రతేకింపగానే ఘనమగుస్వాగత మొసగబడెను. సర్వాకృతిగల చిన్నదో నెలను పట్టుకొడుగులు మున్నగువానితో బాగుగా నలంకరించిరి. టి. కే. మాధవను గారి నాయకత్వముక్రింద దేశారాధకు లానావలను స్త్రీములాంచి కిరీటకృతుల నిలిపి మహాత్ముని నుతించునట్టి జాతీయగీతములకు పాడుచు ననుసరించిరి. అచటి ప్రకృతిసౌందర్య మతిరమణీయుగా నుండెను. బ్రహ్మపుత్రానదీ పరిసర రామజీయకమను యాదృశ్యమును మహాత్ముడుపొల్చి ప్రశంసింపనాగెను. వైకంఠాయలలో ప్రముఖుడగు సదాశివశిల్పి గారికొకదోనెలలోవచ్చి మహాత్మునకు పుష్పమాలను సమర్పించెను. సమద్రతీరమునందును ఘట్టుములందును వేలకొలదిప్రజలు కుండి యుండిరి. పోలీసువారు అలజడికలుగకుండ చేయుటకు చాల కష్టపడిరి. పోలీసు కమిషనరు పిలు గారును కొట్టాయుపోలీసు నూ పల్లెంటు ను స్వయముగా వచ్చియుండిరి. చెట్లమీదను యిండ్ల కప్పలమీదను గోడలమీదనుగూడ మనుష్యు లెక్కియుండిరి. ఉన్నతముగ వేదికను నిర్మించి మహాత్ము నటుకు గొనిపోయి కూర్చుండబెట్టి సన్మాన పత్రమును సమర్పించిరి.

సన్మానపత్రము

“వరమపనిత్రముగ దక్షిణ తైలాసమున బరగిన వైకంఠు నందు నేడు మీమహాత్మునివెనుసంగగలభాగ్యము మాకు లభించి నందులకు మేము మహాదానంద భరితులమగుచున్నాము. మీరాకవలన నీత్యేత్రమహిమ మరింత ప్రబలము కాగలదు. మీ ఆజ్ఞానుసార మిచట ప్రారంభింపబడిన సత్యాగ్రహమునుగూర్చి మాలో భిన్నాభిప్రాయము లుండినను, భారతపుత్రులలో నగ్రగణ్యులగు భారతవిజ్ఞానసారమును సమగ్రముగ గ్రోలినవారగు స్వధర్మనిరతులగు మీరీగ్రామమునకు విశ్వేయుటవలన మేమందరమును ఆనందాంబుధి నోలలాడుతున్నామనుట కెట్టి సంశయమును లేదు. మొదట దక్షిణాఫ్రికాలో సాత్వికనిరోధమును ప్రారంభించి భారతీయుల హక్కులారకు పోరాడి మీరు విశ్వవిఖ్యాతిని బడసితిరి. నేడు భారతజాతీయతను ప్రపంచమునకు చాటుటలో మీర విస్తృతియులని యును భారతభావిభాగ్య నిర్మాతలలో నగ్రగణ్యులనియును స్వార్థత్యాగ ధర్మిణులనియు సత్యనిరతులనియు మీకీర్తి అఖండభూమండలమునందంతటను వ్యాపించియున్నది.

ధర్మ సంస్థాపనార్థము కలిగిన అవతారముల నన్నిటిని మీయందే మాత్రీధనింపజేసి మీయొకాంతిస్థాపనార్థము భగవంతుడు భూతలంబునకు పంపెనని మేము నీకముగా నమ్ముచున్నాము. కర్మయోగాలలోను స్వార్థత్యాగములలోను మీరసమానుని మానవృత్తముగ వివాదారాధించుచున్నాము.

ఓవురువశ్రేష్ఠ! శత్రువులను మీకు చిరాయురారోగ్యముల నొసంగుగాక! మీసంకల్పమునకు విజయము చేయగాక! శ్రేమత్పూర్వకురు మాభక్తిని దయతో నాదరింపజేడెదము. ఇట్లు తమ విశ్వేయుట వైకంఠాయలు” అని సన్మానపత్రమునందున్నది.

నిన్న మహాత్మునకు మా న ప్రతీ మ గు ట చే మహాత్ముకు ప్రత్యుత్తర మియ్య లేదు. నేడు ప్రత్యుత్తర మొసంగునని సభలో తెలుపబడెను. ఆసమయమున నొక రిజప్టు ఉత్తరము మహాత్మున కందజేయబడెను. పూర్వాచారపరాధులు లీస్వాగతమున పాల్గొనలేదని అందున్నది.

పిమ్మట వారందరూ మోటారులలో సత్యాగ్రహశ్రమమునకు వెళ్లిరి. మార్గములన్నియు జనసంకులములుగా నుండెను.

మహారాణిగారి ఆహ్వానము

మీ సర్కూలాషనచ్చి మా ఆతిథ్యమును స్వీకరింప గోరెదనని మహారాణిగారి అనుమతిని దివాన పండిన ఆహ్వానపత్రమును కొట్టాంజల్లామేజిస్ట్రేటు స్వయముగా అక్రమములో మ

గౌతమీనత్యాగ్రహశ్రమము

దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు సంవర్ధంచ. బ

క్రొత్తగా చెరసాలనుండివచ్చిన శ్రీమతి కాండ్లెల రామచంద్రరావుగారును డి|| కా|| నాగేశ్వరరావుగారును నిన్న 9-వ తేదీన సీతానగరముగేరి ఆశ్రమమును ఖడ్గగులయ మునుచూచిరి. వంగబహుదే సీతానగరం, రాజాపాలెం గ్రామములలోనున్న జాతీయపాఠశాలలను రఘుదీవిపురమునందలి పంచమరాత్రిపాఠశాలనుగూడ చూచిరి. అచటి పనిని చాల మెచ్చుకొనిరి. ప్రతివోటకు దేశోద్ధారకుని పుష్పమాలాలంకృతునిగావించి హర్షధ్వనులు చెలంగ గారించిరి. సీతానగరములో నిన్నసాయంత్రము బహిరంగసభ జరిగినది. దేశోద్ధారకు డుపన్యసించెను. ఈ ఫిర్కావారిపని అదర్శప్రాయముగా నున్నదని ప్రశంసించెను. గ్రామపునర్నిర్మాణము నూలునడుతుట జాతీయవిద్యా అప్పకృత్యా నిరారణము మున్నగునవి అత్యవసరముగా జరుగవలెనని నుడివెను. రామచంద్రరావుగారు గూడ నుపన్యసించిరి. “ఆశ్రమమున కొక సమగ్రమగు ముద్రాయంత్రమును సకరికరముగ నొసంగుటకు దేశోద్ధారకుడు వాగ్దానము చేసెను అచటనే యిటుపైని కాంగ్రెసుపత్రిక ముద్రింపబడును. మొదట టైక్టోపైలులో పత్రికను ప్రారంభించుటకుగూడ దేశోద్ధారకుడే 50 రూపాయలు విరాళము నొసంగెను. ఇప్పుడు నుమారు 8000 రూపాయల చెలగల ముద్రాయంత్రము నొసంగ వాగ్దానము చేసెను. ఆంగ్లపత్రిక దినపత్రికను భారత మాసపత్రికను ఉచితముగా పంపెననిగూడ వాగ్దానము చేసెనని ఆ సభల డాక్టరునుబ్రహ్మ్యంగారు తెలుపగా హృద్యములు చెలగెను. (సగీయవిలేఖరి తంతివార్త.)

రీడింగు లిటను ప భువలు

ధర్మ, మార్చి 9:—ఇప్పటి యేర్పాట్లప్రకారము రీడింగు ప్రభువు నెలాఖరున ఒకసారి రీవాబోయి లిరిగి ధర్మికివచ్చును. రీడింగుదంపతులు ఏప్రిల్ 8, 9 తేదీలలో ధర్మినుండి బొంబాయికి బయలుదేరి 10 వ తేదీన స్త్రీయనెక్కుదురు.

కట్టప్రభువు రాజప్రతినిధిపదవిని స్వీకరించిన పిదప పిషావరు కాశ్మీరములకుబోవునని తెలియుచున్నది గవర్నరుజే నరలు అధికారమును మామూలుగా వారి కొనసంబుకై యేర్పాట్లుచేయవలెనని ఆలోచించుచున్నారు. ఈవిషయము తీర్మానింపబడినకంటేనే కొంతమంది యుద్యోగులు సిగ్గుకు నెళ్లెదరు. (ఆ. ప్రె.)

రైల్వేభీష్మకమీషనరు

ధర్మ, మార్చి 9:—రైల్వే ప్రధాన కమీషనరు హిందేగారు మేనెల మొదటినుండి నాలుగునెలల పైపుమీద యింగ్లాండుకు పోవుదురు. రైల్వేబోర్డు మెంబరు హాడ్సోగారు ప్రధాన కమీషనరుగా పనిచేయుదురు. సివిలింజనీంగు డైరెక్టరు కలనల్ హామ్మిన్సుగారు రైల్వేబోర్డు మెంబరుగా పని చేయుదురు. (ఆ. ప్రె.)

సర్దారు హరనాంసింగుగారు

మధురలోనుపన్యసించుట

8 వ తేదీ సాయంత్రము మధురలో నడితీరమున హాదీ మాలానామహానుసా హేబుగారి ఆధ్వర్యతక్రింద బహిరంగసభ జరిగినది. అసభలో ఆకాశీ ఆధ్యక్షమునుగూర్చి సర్దారు హరనాంసింగుగా రుపన్యసించి ధనసహాయమును కోరిరి. (ఆ. ప్రె.)

హాత్మున కందజేసెను. వరకాలా నుప్రసిద్ధ ఆలోగ్యస్థానము; మహారాణిగా రిపు డనుటనున్నది. శివగిరిమండునకు లాగోరుదు శ్రీ నారాయణగురుస్వామిగూడ ఆహ్వానమును పంపెను. ఈ రెండుఆహ్వానములనుగూడ మహాత్ము డంగీకరించెను. 12, 13 తేదీలను మహాత్ముడు వరకాలాయందు గడిపవలెను. 11 వ తేదీ మహాత్ముడు వైకంఠుండి బయలుదేరి అలెప్పియోగూర్చిల నుటపెట్టును. త్రివేండ్రిము, చెంగంపేరి, కొట్టాంజల్లముగూడ 14 వ తేదీన మరల వైకంఠువచ్చి తిరువాయ సాల మూడుగా ప్రవిడరాష్ట్రమున సంచారము చేయి. (ఆ. ప్రె. స్వపలు)

ఆంధ్ర ప్రభ

1925-వ సం॥ మార్చి నెల 10-వ తేది
మంగళవారము

గాంధీమహాత్ముని సందేశము

గాంధీమహాత్ముడు అస్మితదశవిక్రమగు తలంపుతో వైకంఠభోయియందెను. తాను తలపెట్టిన కార్యము సఫలమగునట్లు పరిమేళనకుని ప్రార్థింపవలయునని మహాత్ముడు ప్రజలను కోరుచున్నాడు. హిందూసంఘమునం దయిదవవంతుమంది ప్రజలను అంటరానివారినిగ నుంచి బహిష్కరించుచుండ, ఆ సంఘమున కెటుల బలముగలుగును? హిందూసంఘపు దుర్దశకు కారణమిదయే. ఇతర సంఘములకన్నను హిందూసంఘము వెనుకబడి యుండుటకు, ఆంతరంగిక లోపములే ముఖ్యకారణములు. అమానుషమగు పంచమ బహిష్కారమును తొలగించి, వారిని మానవతలులుగ పరిగణించుట, ఉన్నతజాతుల ప్రభుత్వమైయున్నది. లేనియెడల స్వరాజ్యశయము అర్థవిహీనమగును. తాముగోరేడి స్వాతంత్ర్యము నొరులకిచ్చుట కనిన ధర్మముగద. వైకంఠమస్యను సాధించు నెడల, హిందూదేశమునం దంతటను అస్పృశ్యతా దోషమునకు పాదుగులును. వైకంఠత్యాగ్రహము దేశదృష్టి నాకర్షించినది. భారతీయుల సానుభూతి బడయుచున్నది. మహాత్ముడు తిరు వాన్మూరు మహారాణిగారితో నేమి, దివానుమున్నగు ఉద్యోగులతో నేమి, పూర్వచార పరాయణులతో నేమి సంప్రతించి, సామ్యమార్గముననే వైకంఠ వ్యవహారమును పరిష్కరింప బ్రయత్నించును. అన్ని ప్రాంతములందును నిమ్నజాతులస్థితిని చక్కబఱచి వైకంఠ సత్యాగ్రహాల మహాశక్తిలమునకు తోడ్పడుట, భారతీయుల విధియని వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు.

మహాత్ముడు దెలిపినట్లు, సంస్కరణమెప్పుడును అంతరంగమునుండి వెలువడవలెను. వెలుపలనుండి జొప్పించెడిమార్పులు, దేశము నుద్ధరింపజాలవు. మహాత్ము డెప్పుడును ఏకవిధమగు సందేశమునే బలుకుచుండుననియు, కద్దరు, అస్పృశ్యత, జాత్యైక్యముగూర్చిమాత్రమే ముచ్చటించుచుండననియు, వినునవలెందువారు లేకబోలేదు. ఉత్సాహపూరితమగు కార్యక్రమమును జూపుటలేదని గుండెడి వారును గలరు. కాని నిజోత్సాహము కార్యదీక్షచుండి బయల్పడును. స్వరాజ్యము, కేవలోద్రేక ఫలితముగాదనియు, మనస్ఫూర్తియై సుశిక్షితమగు నీక్షవలనగాని యిది చేకూరదనియు, మహాత్ముడు దెలిపిన వాక్యములందు గొప్పసత్య మిమిడియున్నది. ఇతర సమస్యల విషయమై ఈషదభిప్రాయభేదమున్నను, కద్దరునిర్మాణము విషయమై ఎట్టి భేదాభిప్రాయములు జాలదు. అయినను కద్దరు నిర్మాణము పూర్తిగాకుండుటకు కారణమేమి? ఈమోతసమస్య వేరుగాదు. స్వరాజ్యతృప్తి ఇంకను బలవత్తనము గానీదనియు, స్వరాజ్యము నెరవేర్చుట తాము పుచ్చుకొనుటయగు భావము ప్రజ

లలో తొలగలేదనియు, సువ్యక్తము గాగలదు. తనయుడేశములను కార్యరూపము దాల్పజేయవలయుననియే మహాత్ముడు విన్నవించుచున్నాడు. కేవలసన్మానప్రములతోను యు త్సాహ పూరితమగు నిదానములతోను మహాత్ముడు సంతృప్తి జెందడునుట లేటతెల్లమే.

పంచముల సభోగతియందుంచి, హిందువులును మహమ్మదీయులును కలహించుచుండ, ఏ శాసనసభ లీ సమస్యను పరిష్కరింపగలవని మహాత్ముడు ప్రశ్నించుచున్నాడు. సంస్కరణముగాని, స్వరాజ్యముగాని, ప్రజలమధ్యనుండియే యుద్భవింపవలెను. తమ భావ్యభివృద్ధికి తామే బాధ్యులమని ప్రజలు గుర్తెఱుంగుచో దేశము నావరించిన ప్రస్తుతమాంద్యము తప్పక దొలగిపోగలదు. నూతన కాంగ్రెసువిధానము, నూలుచందాను విధించుచున్నది. కాయకష్టమున కధిక గౌరవ మొనగుచున్నది. మాతృవిమోచనమున కెల్లరును కొలదిగనో గొప్పగనో కృషిసలుపుట కవకాశ మొనగుచున్నది. ఇంతవరకును ప్రచురింపబడిన అంశ ప్రకారము, దాదాపు ఏడువేలమంది మాత్రమే నూలుచందా పంపినట్లు దెలియుచున్నది. ఈసరికి కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య బెరిగియుండవచ్చును. కాని ఇంకను కాలయాపన జేయుట నేరమగును. స్వరాజ్యపక్షమునకుగాని, తదితరపక్షమునకుగాని, కాంగ్రెసు సభ బలపడినగాని ముందుకు జనుటకు మార్గముండదు. కాంగ్రెసు సభ్యుల సభికముగ జేర్చు భార మెల్లరిపై నిలిచియున్నది. ఈభావమును నిర్వహించు కొలదియు, కాంగ్రెసు బలపడుటయ గాక, కద్దరు నిర్మాణమునకు ప్రోద్బలము గలుగుచుండును. స్వప్రయత్న బలమే స్వరాజ్యము నిచ్చుననుట తథ్యమేని, అందుకొరకై ఎంత శ్రమ దీసికొనినను వృథగా నేరదు. అధికారవర్గమువారి యాగ్రహానుగ్రహములను పాటింప నక్కరలేదు. స్వరాజ్యము స్వయంకృషి నుండియే జనించును. ఈ సందేశమునే మహాత్ము డన్నిదిక్కులను వ్యాపింప జేయుచున్నాడు. ఇది రుచించినను వెగటుగనున్నను, వేరొకమార్గము గనుపింపడు. అహింసకు భంగము గలిగింపని ప్రత్యామ్నాయ మార్గము నెవరును జూపియుండలేదు. కాన్నిలు ప్రవేశోపయోగము గూర్చి సభేదాభిప్రాయము లెటులున్నను, వానిని చర్చించుట కిది సమయముగాదు. అందుల కిపుడవసరమును లేదు. కాంగ్రెసు తీర్మానానుసారముగ నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుట ఎల్లరధర్మమగుచున్నది. సత్వరస్వరాజ్య ప్రాప్తికేని, శాసనోల్లంఘనారంభమునకేమి, నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణ మత్యంతావసరమని ఎల్లరంగీకరించెడి విషయమగుటచే, ఉపేక్షపహించుట దోషమగును. నిర్మాణావశ్యకత, ఇప్పుడు గనుపించినంత స్పష్టముగ నిదివరకెన్నడును గనుపింపలేదు. దక్షిణ హిందూస్థానమునందేమి, ఉత్తరభాగమునందేమి, ఐకమత్యమునకు భంగము కలిగించెడి అంశములు పెక్కులుగలవు. వీనిని పరిష్కరించుట ఎటులని మహాత్ముడు అనునిమేషము ఆలోచించుచున్నాడు. కాని, మానవులు సత్ప్రయత్నముల గావించిన, పరిమేళన గుడు తన కృపారసవృష్టినిగురింపకబోడు. సత్కర్మల నాచరించుటయే, మానవుని ధర్మము. ఫలమున కతడు బాధ్యుడుగాదు.

బెంగాలుమంత్రులు: గవర్నరుగారి శ్రీముఖము

బెంగాలురాష్ట్రమునకు గవర్నరుగారు ఇరు ప్రదమంత్రులను నియమించినట్లు, ప్రచురింపబడెను. ఖానుబహదూరు సయ్యదునవాబుఆలీచౌదరీ, రాజా మన్మథనాథరావు చౌదరీగార్లు నియమితులయిరి. మొదటివారికి వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు, విద్యాశాఖలు వప్పగింపబడును. రెండవవారికి స్థానికస్వపరిపాలనము, వైద్యము, ఎక్సైజు, పబ్లికువర్క్సుశాఖ లొనగబడును. మంత్రుల నియామకమున కంగీకరించునట్లు, శాసనసభవారిని లిట్టను ప్రభువుగారు ముందుగ ప్రోద్బలపరచిరి. పిమ్మట మంత్రులను నియమించిరి. ఈనియామకము సరియగునా గాదాయని, మంత్రులు తమ యభిప్రాయము నొనగవలసియుందురు. ఈవిషయమై గవర్నరుగారు పంపిన శ్రీముఖముల నిండుక పరికింపవచ్చును. స్వరాజ్యపక్షమువా రిదివరకే మంత్రీపదవుల నంగీకరించుటకుగాని, మంత్రులకు తోడ్పడుటకుగాని నిరాకరించియుండుటచే, వారితో సంప్రతించి ప్రయోజనములేదని, గవర్నరుగారు ముందుగనే నిర్ధారణజేసిరి. ఇక మిగిలిన పక్షములలో నేకాభిప్రాయము గుదురలేదట. కొందరు నలుగురుమంత్రులను నియమించి, హిందువులకును మహమ్మదీయులకును సమాన ప్రాతినిధ్యమొనగ గోరిరి. కాని, గవర్నరుగారు వీరి హితము నంగీకరింపక ఇరువురు మంత్రులనే నియమింప నిశ్చయించిరి. ముగ్గురు మంత్రులయినను అక్కరలేదనియే పీరియుద్దేశ్యము. అటులగుచో సంస్కరణము లారంభమయిన పిమ్మట ముగ్గురు మంత్రుల నేల నియమించి యుండిరో ఖేలియదు. మూడవ మంత్రీబడులు, ఇరువురు కాన్సిలు కార్యదర్శులను నియమించెదరట. నూతన మంత్రులపై శాసనసభవారు విశ్వాసము జూపుటకు, మంత్రుల వేతనములకు గ్రాంటును కోరినపుడే అనుకూల సమయమని గవర్నరుగారితంపు. శాసనసభ్యుల యభిప్రాయము దెలుపుటకై నూరురూపాయలు తగ్గించిన చాలుననియు, సభ్యులకు విశ్వాసము లేనిచో వేరు మంత్రులు నియమింపబడుదురనియు, గవర్నరుగారు సలహా నిచ్చుచున్నారు. కాని, శాసనసభ్యు లింతకన్నను తీవ్రమార్గముల ననలంబింప వీలగును. అప్పుడు తామెట్టి చర్యదీసికొనెదరో, గవర్నరుగారుస్పష్టముగ దెలిపి మందలించుచున్నారు. ఇది చారి అంత్య సందేశముగ భావింపవచ్చును. మంత్రులజీతముల నసలే నిరాకరించుచో, ట్రాన్సుఫర్డుశాఖల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు వశపరచుకొందురట. జీతమును మూడువేల రూపాయలకు తగ్గించినను, ప్రభుత్వము వారు మంత్రుల పరిపాలనము నంతరింపజేసి, ట్రాన్సుఫర్డు ప్రభుత్వము లేకుండ జేసెదరట. మూడువేలకు తగ్గకుండ ఏ మొత్తమును నిర్ణయించినను ఆ మొత్తమును వారు ఖాయపరచెదరు. బెంగాలు గవర్నరుగారు తమ యభిమతమును ముందుగనే తెలిపినందులకు, వారిని కొనియాడవచ్చును. ఏలనన శాసనసభ్యులెటుల వెలగవలయునో వెంటనే నిర్ధారణజేయవీలగును. బెంగాలు శాసనసభ్యులు, మంత్రుల నియామకమున కంగీకరించి స్వగౌరవము నిదివరకే పూర్తిగ గోల్పోయిరి. మరల తమగౌరవమును నిలపబెట్టుకొన గలుగుచో, మంత్రులవేతనములను

నిరాకరించి, సంస్కరణముల బూటకము నంత రింపజేయుట ముఖ్యము. సంస్కరణముల నంతరింప జేసి, ట్రాన్సుగ్రంథశాఖలను తమవశము జేసికొందు మని, గవర్నరుగారు స్పష్టముగ చెలుపుటచే వారి కట్టి యవకాశ మియవచ్చును. భావిపరిణామ మెటులుండునో యని దేశ మెదురుజూచుచున్నది.

మద్రాసుబజ్జెట్టు: మంత్రుల ప్రసంగములు

మద్రాసు బజ్జెట్టునుగూర్చి ముచ్చటించుచు, మంత్రులు తమతమ పదవులను సమర్థింపబూనిరి గాని, ప్రయోజనము లేకబోయెను. మరల నిమాయకు విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము, శాసనసభలో ప్రతి పాదించబడునని తెలియుచున్నది. ఈమారు సభ్యుల విమర్శనముల కవకాశ మింతేని గలదు. పారిశ్రామిక శాఖామంత్రి, అభివృద్ధిగలుగనందులకు రాష్ట్రకృషి ములభారమే ముఖ్యకారణమని సూచించిరి. పారి శ్రామికశాఖా పరిపాలన మేతీరున నున్నదియు, మాయెదుట నున్న 1923-24 సంవత్సరపు రిపోర్టు బట్టి గ్రహింపవచ్చును. అందునుగూర్చి మరియొక మాదు ప్రాసెదము. కాని, మంత్రిగారి సమాధాన ముతో సరిబెట్టుకొనుటకు వీలు లేదు. 1924-25 సంవత్సరపు బజ్జెట్టుపై మేటు ప్రకారము దాదాపు ఇరువదియేడులక్షలను పరిశ్రమల కొనగియుండగ, ఇరువదిలక్షలుమాత్రమే వ్యయమయ్యెను. రాబోవు సంవత్సరమునకు పదునెనిమిది లక్షలుమాత్రమే మదింపువేయబడెను. ఇట్టిసితి మిగులశోచనీయము. సర్ పాత్రోమంత్రిగారు ఎక్స్సైజుపద్ధతి సమర్థింప జూచి, విఫలమనోరథులయిరి. వీరి సమాధానము జూచిన, మద్యపాననిషేధము నెన్నటికిని కొనసా గించుటకు వీలగునడదు. మద్యపానమునలన చేకూ డెడిరాబడిని కోల్పోవుటకు ప్రభుత్వమువారి రంగీక రింపరు. రాబడితగ్గుకుండ, మద్యపానమును తగ్గించు ట యసంభవమని తెలుప నక్కరలేదు. మంత్రు లకు కోశాధికారము లభించినగాని, తృప్తికర మగు నేర్పాటును కొనసాగింపవీలులేదని పాత్రో గారు స్పష్టపరచుచున్నారు. కోశాధికారము లభించుట యనిన, స్వరాజ్యము లభించుటయే. అంత వరకును మద్యపానమును తగ్గింపవీలులేదుగాబోలు! ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానముక్రింద నీ సంస్కరణము కొనసాగదని, పాత్రోగారి తలంపు. అభివృద్ధికి తాము తోడ్పడబాలనియెడల, మంత్రులు రాజీనామానిచ్చుట యవసరమగును. త్రాగుడు దివిన్యా తగ్గిపోవుచో, అం దుకు బదులుగ వేరురాబడిని చూపవలయుననియు పాత్రోగారు రడుగుచున్నారు. కాని, ఆ బాధ్యత ప్రజలపై లేదు. త్రాగుడు తగ్గినచో, ప్రజల ఆర్థిక, నైతికస్థితి చక్కబడును. దారిద్ర్యము తగ్గును. నేరములు తగ్గిపోవును. రాబడి తగ్గుటచే గలిగెడి లాభ మిదియో ప్రజలలో మున్ముందుగ ప్రబోధము గలిగింపవలె నని పాత్రోగారు గోరుచున్నారు. ప్రబోధము గలిగించునెడల, ప్రభుత్వమువారందుకు తోడ్పడెదరా? ప్రచారకులను దండింపకుందురా? ప్రచారకులు ప్రబోధము గలిగించు చిందులకే, పలువురి దివరకు నిర్బంధముల పాలయిరి. ఎక్స్సైజు రిపోర్టులలో, సంస్కరణ ప్రయత్నములు తీవ్రముగ నిరసింపబడెను. ప్రభుత్వపు రాబడికి ఇంగము కలుగకుండ ప్రజలలో ప్రబోధము గలిగించుట ఎటులో, మంత్రిగారి చెలుప

వలసియుండును. ఎక్స్సైజుపద్ధతి దేశమున కనర్థముగ పరిణమించుచున్నది. స్థానికస్వపరిపాలనాభివృద్ధిని గూర్చి వ్యాఖ్యానముజేయ నక్కరలేదు. ట్రాన్సు ఫర్డుశాఖ లభివృద్ధి గాకుండుటకు కారణము ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమా, లేక మంత్రులలోపమాయని విచారించ నక్కరలేదు. కారణమేదియనినను, ఫలితముమాత్రము ప్రజలకు ప్రతికూలముగ నున్నది. పరిపాలనావిధానము వెంటనే మార్పు జేసినగాని దేశమునకు ప్రయోజనము లేదని గ్రహించుటకు వేరునిదర్శనమేమిగావలయును?

క్రొత్త బెంగాలుగవర్నరు

లిట్టనుప్రభువుగారు రాజప్రతినిధు లయ్యెదరు గావున, వారిస్థానమున సర్ అబ్దుల్ రహింగాని బెంగాలు గవర్నరుగ నియమింతురని, ఎల్ల యాహించిరి. కొంచెపుకాలము ఖాళీవచ్చుచో, కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమునందలి సీనియరు సభ్యుని గవర్నరుగ నియమించుట యాచారమై యుండెను. ఇయ్యది అన్ని రాష్ట్రములలోను జరుగు చున్న సంగతియేగాని క్రొత్తగాదు. రహింగారు సీనియరుసభ్యులగుటచే, వారిని గవర్నరుగ నియ మించుట న్యాయము. కలకత్తా తంతివార్తలు, వీరి నియామకము జరిగినటులనే దోషజేసెను. భార తీయుడు గవర్నరుగుట కిది క్రొత్తగాదు. సర్ సింహాగా రిదివరకు బనిచేసియుండిరి. ఇంతియగాక రహింగారు గవర్నరుగారికి యండగనిలచి, నిర్బంధవిధానమునకు చేయూతనొసగుచు, అసహాయోద్యమ ప్రవాహము నరికట్టుటకు మిగుల తోడ్పడు చుండిరి. సంస్కరణ సంఘమువారికి తమ యభిప్రాయమును చెలుపుచు, స్వపరిపాలనమునకుతొందర పడనక్కరలేదనిగూడ సూచించిరి. ఇట్టి రాజభక్తి పరునికి తగిన బహుమానము లభించునని తలచి యుంటిమి. కాని భారతీయుడయిన కారణమున, రహింగారిహక్కు నిరాకరింపబడెను. అస్సాము గవర్నరుగ సర్ జాన్ కెరుగారు, బెంగాలుగవర్నరు గను, వారిస్థానమున సర్ విలియమ్ రీడుగారును నియమితులయిరి. అబ్దుల్ రహింగా రిపు డేమిజేసె దరు? వీరిని గవర్నరుగ నియమింపనియెడల, మహా మృదీయులలో నసంతృప్తి హెచ్చునని కొంద రిటీవల తీర్మానించిరి. స్వరాజ్యపిద్ధివలనగాని, ప్రజలకష్టము లంతరింపవని, అబ్దుల్ రహింగా రికనయినను గ్రహించెదరు గాక!

రీడింగు ప్రభువు పయనము

రీడింగు ప్రభువు ఇంగ్లాండుకు వెడలుటకు కారణ మేమని పలువురికి వితర్కించుచున్నారు. డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక చెలిపినవృత్తాంతము జూచిన రీడింగు ప్రభువుగారు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి కొన్ని ముఖ్యాభిప్రాయముల చెలివెదరటం. సంస్కరణ విచారణసంఘమునందలి, అల్ప సంఖ్యాకుల యభిప్రాయములతో రీడింగు ప్రభువుగారేకీభవించెద రనియు, వారి సూచనల సంగీకరింపనిచో రాజీనామా నిచ్చెదరనియు, డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక యూహించుచున్నది. రీడింగు ప్రభువుగారి యూహ యిదియేయగుచో, కన్నకొట్టి ప్రభుత్వమువారు దానినామోదించెదరని ఎంచబాలము. రీడింగు ప్రభువు గారు రాజీనామా నిచ్చునెడల, లిట్టనుప్రభువుగారి

పంటపండును. ఇట్టి గాలికబుద్ధిపై నాధారపడక, భారతీయులు స్వరాజ్యసంపాదన ప్రయత్నములను ద్విగుణీకృతము గావించుట లాభకరము.

మద్రాసు కూలీలు: అస్సాంకు వలసబోవుట

అస్సాంకు వలసబోవుటచే, మద్రాసు కూలీలు పడిన బాధలు మిక్కుటము. పశ్చిమాంధ్రదేశము నుండి వెడలిన వారు పలువురు తిరిగివచ్చి తమకష్టములను వర్ణించిరి. ఇట్టి బాధల నికమీద ననుభవింపకుండ, అస్సాంకు వలసబోవుటను నిషేధింపవలయు నని మద్రాసు శాసనసభవారిదివరకు తీర్మానించియుండిరి. కాని యీ తీర్మానము సమలులోనికి దెచ్చుటకు వీలు లేదని, ప్రభుత్వమువారిపుడు ప్రకటించుచున్నారు. ఒకవంక ప్రభుత్వమువారు కూలీలకష్టములను నివారింపలేక బోయిరి. వేరొకవంక, ఎమిగ్రేషను నాప రయిరి. శాసనసభాతీర్మానముల కెంత విలువ గలదో, యిందునుబట్టి గ్రహింపవచ్చును.

విదేశవార్తలు

అమెరికాదేశము

హిందూదేశపు తేయాకు
లండన్, మార్చి 6:—అమెరికాదేశమునకు మొదట 8000000 పౌనుల తేయాకు ఇండియా నుండి ఎక్కువగ ఎగుమతిచే యబడెను. జపాను చీనా తేయాకు తగ్గెను. ఇండియా, సిలోను జావాదేశములు అమెరికాకు 10000000 పౌనుల తేయాకుబంపె ను. ఇంతమొత్తము చీనా జపానునుండి తగ్గినది. యునైటెడ్ స్టేట్స్ లులో ప్రతిరోజున ఇండియా తేయాకే ఉపయోగింపబడు చున్నది.

రీడింగు ప్రభునిరాక

స్పెండరుగారి యభిప్రాయము
లండన్, మార్చి 7:—భారతదేశపరిస్థితులనుగూర్చి ఆం త్రప్రత్యేకచర్యలను దీసికొన నవసరము లేదు. ఏయభివృద్ధిని జేయ తలచుకొన్నను, రాజకీయములకంటె ఆర్థికాభివృద్ధిని జేయవలె ను. ఇది అవసరము. కొన్ని సంవత్సరములనుండి రాజకీయముల లో మునిగి లేలను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఆర్థికాభివృద్ధిమాటను పూర్తిగ మరచిపోయిరి. భారతీయులకు జేరుమార్గములు లేకున్నచో, వారిసంఖ్య హెచ్చుచున్నచో భారతదేశములో ఉత్పత్తిమరింత హెచ్చును. కాన బర్క్లెడ్ హెడ్ రీడింగు ప్రభువులు ఆర్థికవిచారణసంఘమును వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక శాఖలుగ నేర్పాటుజేసి భారతదేశములో భారతపరిస్థితులు భారతీయులకు ఎట్లాజేసిన లాభకరముగ నుండునో ఆలోచించుటకు ధీ మంతులగు భారతీయులు బ్రిటిషువారును ఏర్పాటుజేయవలె ననిరి.

రాజప్రతినిధి ఆధికారమును ఆరేండ్లకు హెచ్చించెద రని అనుకొనరాదని ఈవినింగు స్టాండర్డు పత్రికా విలేఖరి చెబు పుచున్నాడు.

‘డెయిలీ న్యూస్’ అభిప్రాయము

లండన్, మార్చి 8:—రీడింగు ప్రభువే స్వయముగ గోరి, కొన్ని సంస్కరణముల మార్పులను ఇండియా రాజ్యాంగవిధానమున జేయవలెనని జెప్పటకు ఇంగ్లాండుకు వచ్చుచున్నట్లున్నది. తిరిగి ఆయన ఇండియాకువచ్చునది లేనది ఈతనిసూచనలను ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమువారి దరించుటను బట్టియుండును. రీడింగు ప్రభుని యభిప్రాయములు స్వల్పసంఖ్యాకులతో ఏకీభవించుచున్న పని లండనులోనున్న భారతీయులు తలంచుచున్నారు. మడ్డి మకాక మిటీవారి మెజారిటీతో వీరియభిప్రాయము ఏకీభవించక మైసారిటీతో సోపాపుచున్నవనుచున్నారు. ఇందుచేతనే మడ్డి మకాక మిటీ నివేదికము ఇంతఅలస్యముగ ప్రకటించుట ననుచున్నది.

సంస్కరణము

యూనఫాలిగారి యభిప్రాయము

ఆంధ్రులగుడం, మార్చి 4:—మైదరాబాదులో పూర్వము ప్రాతఃకాలిక మంత్రమును యూనఫాలిగారిట్లు చెలియజేసిరి. ఇండియా బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి సంస్కరణములు ఆశాభం గముగనున్నను పూర్తి సంస్కరణములన్నియు నిష్ఫలమైనవని అనుకొనరాదు. నాల్గేండ్లలో స్వప్నముగ ఏయభిప్రాయమును చెల్పుటకును వ్యవధి ఎంతమాత్రముచాలదు. కాని సంస్కరణము లు నెట్లు తప్పదు.

ఏ డెట్లున్నను, గట్టి ప్రభుత్వముండవలెను. ప్రజానిర్వ చితులగు బెంగాలు కాననసభ్యులు మంత్రపదవులను స్వీకరించు చో నారు దీనిని ఏర్పాటు జేయగలరు.

మహాతగాంధీగారు

యూనఫాలిగారి యభిప్రాయము

ఆంధ్రులగుడం, మార్చి 5:—గాంధీగారు ఆవతారపురుషుడు గాడు. కాని కొంద రనుకొనుటలు అంత దుర్మార్గులుగాడు. ప్రజలు మాంటుఫర్డు సంస్కరణములను హృదయపూర్వకముగ అంగీకరించిరేని స్వపరిపాలన గమ్యస్థానమును భారతీయులు జేరియుండెడివారు. కాని దురదృష్టవశాత్తూ గాంధీగారి డిట్టి ఆవ కాళమును వినియోగించుకొనజాలరైరి. గాంధీగారి పలుకుబడి ఇప్పుడు లేదు. అంతయు తక్షణమే గావలెనని గోరక భార తీయు లిప్పుడు ఇతరఆశయములతో ప్రయత్నించవలెను. పర స్పరవిశ్వాసముతో స్వపరిపాలనము పెరుగవలెను క్రమేణా. అందరును స్నేహభావముతో సమీపించుటకు ప్రపంచము ఇం కను పరిపక్వము గాంచలేదు. ఒకరినొకరు గ్రహించి ఇం తోడ్పడవలెను. మరల క్రొత్త ప్రారంభించి ప్రయోజనమును ఆశయములతో పనిజేయవలెనని యూనఫాలిగారు ఆంధ్రులగు డెడ్లందు ఇంగ్లండుసంఘమువారికి చెలియజేసెను.

చికాగో చిత్రవస్తు ప్రదర్శన కార్యాలయము

న్యూయార్కు, మార్చి 5:—కీ|| శీ|| రూస్వెల్ట్ అధ్యక్షుని కొమారులు ఏప్రిలులో ఇండియాకు బయలుదేరి హిమాల య పర్వతప్రాంతములలో అపురూపముగ పక్షులను జంతు వులను గొంపోయి తమ విచిత్రవస్తుప్రదర్శన కార్యాలయమున ఉంచుటకు ప్రయత్నించెదరు.

భారతదేశములో ఆందోళనము

లండన్, మార్చి 5:—ఇటీవల ఇండియాలో కఠినశాసన ములను ప్రయోగించి బాధపెట్టుచున్నారనియు ప్రజలను అర స్టుజేసిరినియు, అపరాధమును విధించిరినియు తగిన విచారణ నుజేయక శిక్షించుచున్నారనియు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సదుద్దేశముతో నున్నచో మామూలు క్రిమినలు లా శాసనములు చాలుననియు కొన్ని పుస్తకములను ఇండియాకు బంపుటకు నిషే ధించితిమని వింటర్లను ప్రభువు చెలియజేయుట జూడ అయ్యది భారతీయులకు న్యూనత యనియు అందరికంటె పూర్వమునుండి మనకంటె వికాసముగల భారతీయులను పరిధినించుట యగు ననియు ఈపుస్తకములు మనకే తగుననియు భారతీయులకు తగవు అనుట భారత విద్యాధికులను పరిధినించుట యనిపించు చున్నదనియు రిపిలుగా రనిరి.

అమృతసరములో హత్యకును, పోలీసువ్యక్తిని జంపుట కును భేదములేదామని వింటర్లనుగా రడుగ లేదనియు అమృత సరములో జరిగినది దారుణహత్యయే యనియు కార్యకసభ్యు లు తెలియజేసిరి.

పురుషులు స్త్రీలు పిల్లలున్న భవనమును ముట్టడించి వారిని జంపుట కుద్దేశించుటయు పోలీసువారు గాని సైనికులు గాని ప్రజల ప్రాణముల కపాయము రాకుండి ఆయుధములను ప్రయోగించి గాపాడుటకు ప్రయత్నించినపుడు ఎవరో కొంద రుచనిపోవుటకును వ్యత్యాసము లేదామని వింటర్లనుగా రు ఎత్తిపాటిచిరి. ఓసినే గాబోలు కార్యకసభ్యులు దారుణహత్య యనుచున్నారు. కాదు కాదని కార్యకసభ్యులు చెలియజేసిరి.

పోలీసుకుడి న్యూయార్కుకు ఎక్కడను ఆగకుండవో వుటకు ఒకవిమానమును ప్రయోగించి రేర్పాటు చేసిరట.

ప్రతికూల ఆసియాశాసనమును

తొలగించుట

దక్షిణ ఆఫ్రికా

న్యట్సుసేనాని యుపన్యాసఫలితము

లైసెన్సుబిల్లును తీసివేయుట

కేప్టెన్, మార్చి 6:—న్యట్సుసేనాని యుపన్యాస మువలన ప్రతికూల ఆసియాశాసనమును, అనగా ఆసియావా నులకు కొన్ని ప్రదేశములందు వర్తకపు లైసెన్సులను క్రొత్తగ ఇవ్వరాదనియు ప్రాతమాటిని మరల ఉద్ధరించరాదని ప్రవేశ పెట్టిన బిల్లును ఉపసంహరించుకొనిరనియు ఈసభలో అట్టి ప్రతికూలశాసనములను బ్రవేశపెట్టరనియు అనుచున్నారు.

హాబ్సుగారిపై నేరము

లండన్, మార్చి 5:—దొంగిలించుటకు కుట్రబన్నిరని గాని, విదేశములందు దొంగిలించిన సాక్షులు పుచ్చుకొనిరని గాని రుజువు కాలేదని జ్యూరీకి న్యాయమూర్తి చెలియజేసెను. కాని ఈదేశములో హరిసింగగారిని మోసపుచ్చుటకు ప్రయత్నించి నటుల దృష్టాంతము లున్న వనిరి.

హరిసింగగారిని రప్పించవలె నని ముద్రయు న్యాయవాది గోర అవసరము లేదని న్యాయమూర్తి చెలియజేసెను.

న్యూటనే రాబిన్సన్ అనుకొంటినియు న్యూటను అనే పేరుతో మెలగుచుండెననియు రాబిన్సన్ బల్లంపీట్టగ పిలు యట తెలియుననియు రాబిన్సన్ సతితాను న్యూటనును సాధా రణముగ 1919 నవంబరులో జూచితినియు ఈమె తనభార్య యని న్యూటను జెప్పెననియు తనభార్యను కనిపెట్టి చూచుచుండ వలెనని న్యూటను తన్ను గోరుననియు, అట్లు తాను జేయ నిరా కరించితి ననియు హాబ్సుగారు చెలియజేసిరి. కప్టెన్ ఆర్థరుకు కబురంపెద కామని తెలిపానులో న్యూటను తనను అడిగెననిరి.

డిశంబరు 29 లేదని ఆర్థరుగారికి తనకు న్యూటను పరిచయమును గలుగజేసె ననిరి. ఆర్థరు 150000 పౌనుల చె క్కును చెప్పె ననియు దానితో పూర్వము విదాతుల వివాదము పరిష్కారమైనదని ఆర్థరు, న్యూటనుగార్లు చెప్పిరినియు నుడివిరి. తాను రసీదును తయారుజేసినట్లును న్యూటను సంతక ముజేసినట్లును జెప్పిరి. హాబ్సు దానినకలును చెప్పెను. న్యూట నుపేర రెండవ చెక్కును 150000 పౌనుల నిచ్చుటచే ఆశ్చర్య పడిరి. కప్టెన్ ఆర్థరే ఇచ్చెననియు దానిని వసూలుజేయవలె నని తనతో ఆర్థరు జెప్పెననిరి.

లండన్, మార్చి 6:—కుట్రబన్నిన న్యూటను ఏమాత్ర ము తోచినను ఈబాధ్యంతు వ్యవహారములతో జోక్యము గలుగ జేసికొని యుండెడివాడనుగా ననిరి. రాబిన్సన్ సతికి ఇచ్చిన 25000 పౌనును తనకెట్లు లభించెనని యడుగ న్యూటనుకు తాను ఈసామ్యు విషయమై బిల్లును బంపలేదనియు న్యూటనే అంత మొత్తము నిచ్చెదమని రనియు కక్షిదారుడు తన ఇప్తము వచ్చి నంత మొత్తమును ఖర్చులక్రింద న్యాయవాది ఒప్పుకొను ఆచార ము లేదనియు హాబ్సుగారికి 9 లేదీ వరకు వాయిదా వేయ బడెను.

“భారతీయులను ఐ. సి. ఎస్. ఉద్యోగములకు నియమించకుడు”

సర్ రాబర్టుహార్డెగారి విలాపము

లండన్, మార్చి 6:—ఐ. సి. ఎస్. ఉద్యోగుల దురవస్థ యను శీర్షికక్రింద నుపన్యసించుచు సర్ రాబర్టుహార్డుగా రిట్లు నుడివిరి. మునుపటివలె ఐ. సి. ఎస్. ఉద్యోగములకు బ్రిటిషు యువకులు ముందుకు వచ్చుటలేదు. ఇండియాలో 10 మంది ఐ. సి. ఎస్. ఉద్యోగులు గావలసియున్న, అందులో 9 గురు భార తీయులే యని వాతో ఇండియాలోనున్న ఒకగవర్నరుజెప్పిరి. అది నిజమగుచో ఇదేప్రకారము సాగినచో ఎట్టి విప్లవము లేకనే భారతీయుల తిరుగుబాటు లేకనే ఇంతకాలమునుండి మనము జేసిన పురోవృద్ధి, మంచి అంతయు అపశ్యము అంతరించును ఈభారతీయులను ఐ. సి. ఎస్. పదవులకు నియమించుటకు మన వలెను ప్రభుత్వమువారు ఈవిషయమై మౌన పూర్వపుపరిస్థి తులను ప్రవేశపెట్టుటకు చర్యను దీసికొనుచున్నారు.

భారతదేశపరిస్థితులు

“భారతీయులనే వారికి గావలసిన సంస్కరణములను ఏర్పాటు జేసికొననిండు”

ఆస్వాల్డు మాస్టీగారి యభిప్రాయము

లండన్, మార్చి 6:—రాత్రి 1/50 డెంటి హెరాల్డు పత్రికలో ఆస్వాల్డు మాస్టీగారి డిట్లు వాయుచున్నారు. ఇండి యాలో బ్రిటిషు పేరుతో సంబంధముగల అన్ని సంగతు లందును భారతీయులకు అనుమానము గల్గినది. ఇది సర్వత్రా గన్పించు చున్నది. ముదిరి త్వరలో బాతిద్యేషముగ పరిణమించుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందు గ్రేటుబ్రిటను ఏసంస్కరణములను బ్రవేశపెట్టి నను ఫలితపు, నెగ్గవు.

ఈకష్టసమస్యను పరిష్కారము జేయుటకు ఒక్కటే మార్గము గలదు. భారతీయులనే తమ మోక్షము నిమిత్తము గావ లసిన రాజ్యాంగవిధానమును తయారు జేసికొనుభారమును వద లివేయవలెను. బ్రిటిషువారియందు అనుమానపడుటకు అవకాశ ము లేకపోవును. ఇంకను 4 సంవత్సరముల వరకు ఆగక అన్ని పక్షముల భారతీయులను ఒకసభను గావించి స్వరాజ్యనిర్వ చనమును జేయుట కేర్పాటు జేయవలెను. ఎట్లు పిలుగనుండునో ఆచరణయోగ్యముగ నుండునో అట్టివిధానమును దయచేయు నటుల ఏర్పాటు జేయవలెను. భారతీయులు గోరినవో బ్రిటిషు రాచకీయజేతలు సహాయము చేయవచ్చును. సంగతులను చెలియజేయవచ్చును. పార్లమెంటుబిల్లులలో ఒకవిధా నమును స్వప్నముగ తయారుజేసినపిమ్మట అపుడు బ్రిటిషుప్రతి నిధులు రంగమున బ్రవేశించి సమరాలను సూచించవచ్చును. గ్రే ట్లుబ్రిటనుబాధ్యతకు అవసరముగ మార్పులను సూచించవచ్చును. సాధ్యమగుచో ఉభయయులకు అంగీకారముగ విధానమును పార్ లమెంటులో బ్రవేశపెట్టవచ్చును.

మెన్స్ ప్రభుని హెచ్చరిక

లిబరల్స్ ను హితవోనగుట

లండన్, మార్చి 5:—సంస్కరణములమూలముగ లిబర ల్సు భారతదేశము విషయములో సహకారమును జూపవలెను ఏదో విన్నవాలను నుస్వరాజ్యవాదుల దుందుడుకుచేష్టలను వి నిభయపడరాదు. మితవాదులవిజయమును జూచి భయపడ రాదు. ఈకష్టపుకంతకును కారణము మనప్రజాస్వామ్యపు అవర్స ములను వారు ద్వేషించుటయే. మనకు వారికి నిష్కాపట్యముగ భిన్నాభిప్రాయము లుండవచ్చును. కాని మనప్రజాస్వామ్య ఆ దర్శములను భగ్నముజేయుట కంగీకరించువారముమని స్పష్టము గ చెలియజేయవలెను. 1919 సంస్కరణచట్టమునకే బద్ధులమైప నిజేయవలెను. 1929 లోపుగ రాజ్యాంగవిధానమును మార్పుట కు జేయుఏర్పాటులను ఒప్పుకొనరాదు. అని యెంతసిద్ధముగను న్నను ఒప్పుకొనరాదు. కాని ఈలోపుగ 1919 చట్టమును ఏ యుద్దేశ్యముతో దలచెట్టిరో దానిని నెరవేర్చుటకు మనము సా నుభూతినిజూపి తోడ్పడవలెను. మనవిధానమును సాగకుండ ఇ పుడు జరుపుచున్న ప్రతిష్టంభములను నిరోధించవలెను. జంతు లేక నిర్మోగములుగక జేయవలెను.

మనము భారతదేశ భాగ్యదయమునకై ప్రజాస్వామ్య పద్ధతుల సనుసరించి సహాయముచేయుటకు అంగీకరించవలెను. ఇంతకంటె ఇంకొకవిధానము చేయు-తనోసగజాలదని చెలియ జేయవలెను.

పరిపాలకవర్గమును, సామర్థ్యముగ పనిజేయుటకు నిలబె ట్టవలెను. క్షేత్రపంచలేక తోడ్పడవలెను. ఎంతవరకు బ్రిటిషు సంఖ్య అవసరమో అంతసంఖ్య సేర్పాటుజేయవలెను. తేనివో మనప్రయత్నములు నిరర్థకము లగును.

బాతిద్యేషమును తొలగించి ప్రత్యేక సౌకర్యములను తొ లగించుటకు ఆమోదించెదము. నూతనముగ వికాసము గాంచుచు న్న అత్యగౌరవమును భారతీయులందఱు మన్నించెదము. గౌర వించెదము. సామ్రాజ్యముందున్న ఇతరదోమనియనులతో బాటు సౌఖ్యముగ తయారగువరకు భారతీయులకు మనయనుభవమును, చెలిపి మనకు చెలిసినసంగతులను జెప్పి కష్టసమస్యలన్నిటిని పరిష్కరించుకొనునటుల తోడ్పడవలెనని మెన్స్ ప్రభు లిబరల్స్ ను హెచ్చరించిరి.

భారతదేశపు తీవ్రమస్థలు

మాంచవ్వరు గార్డియనుపత్రిక విమర్శన

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, మార్చి 9:—భారతదేశమునందలి తీవ్రమస్థలు అను శీర్షికను మాంచవ్వరు గార్డియనుపత్రిక ప్రకటించిన సంపాదకీయ వ్యాసపు సారాంశము ఈదిగువ ప్రకటింపబడినది. పనివారి జీతములను తగ్గించెదమని బొంబాయి యంత్రాలయాధికారులు డిమాండుచుచున్నారు. రాష్ట్రీయకాపులను తగ్గించుటకై వినియోగింపబడిన మొత్తమును ప్రతి పరిశ్రమపై ఎక్సైజుపన్నును తగ్గించుటకై వినియోగించునట్లుగ ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని నిర్బంధించుటకై బొంబాయి యంత్రాలయాధికారులు లిట్టు చేయుచున్నారు. ఆదాయవ్యయపట్టిక ననుసరించి విగిలిన మొత్తమును ఎందులకు పయ్యోగింపవలయునో రాష్ట్రముల ప్రతినిధులే తమ తెలివితేటల నుపయోగించి నిర్ణయించెదరు. ఉప్పుపన్ను తగ్గించుటయూ పొట్టుచార్జీ తగ్గించుటయూ లేక రోడ్డు, ఆరోగ్యము, విద్య, ఇరిగేషను మున్నగువాటిని అభివృద్ధిపరచుటకై రాష్ట్రములకు అధిక సౌకర్యము కలుగజేయుటయూ లేక వీధులను బొంబాయి యంత్రాలయాధికారులకు ధనము మూటకట్టి ఇచ్చుటయూ వీటిలో నది ఉచితమో ఎల్లరు గుర్తెరుగగలరు.

రాలిన్సును ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

డిల్లీ శాసనసభలో నైన్మనునందు భారతీయులసంఖ్యను అభివృద్ధిచేయువిషయమై రాలిన్సుప్రభువు గారొసరిత ఉపన్యాసమును శ్రద్ధతో పరిశీలించవలెను. నైన్మను బ్రిటిషువారి స్వాధీనమునందుంచి నివిలు ప్రభుత్వమును మాత్రమును ప్రతినిధి సభకు వజ్రులు ఆచరణయందుంచుటకు సాధ్యముకాని విధానమని ప్రభువు గారి అభిప్రాయము. విద్యావంతులగు భారతీయులు యుద్ధశాఖ మంత్రులుగను నైనికోవ్యోగులుగను నుండుటకు సంసిద్ధులైయుండవలెను. నైన్మను భారతీయుల పరమగు కాలము వచ్చుచున్నదను విషయమును మనము మరచరాదు. తుపాకుల నెట్లు ఉపయోగించవలయునో తెలియక మునుపే అతివాదుల దుష్ప్రేరేపణల భారతీయులు తుపాకుల నుపయోగింపవచ్చును. కావున శాంతిమిత్రులు సత్సంకల్పముతోను దైర్ఘ్యముతోను ఈసమస్యల నుపహరింప మనము పూనుకొనవలెను. ఎన్నియో ఇబ్బందులను ఎదుర్కొనవలసినవచ్చును. ఈవిషయమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రాలిన్సును ప్రభువుగారు గుర్తెరిగియుండుట సంతోషకరమగు విషయము.

నల్లమందు ఎగుమతి

నల్లమందు ఎగుమతివిషయమై తగు నిర్బంధముల నేర్పరుపవలయుననియు, భారతదేశమునందు నల్లమందు నుపయోగించువిషయమైకూడ నిర్బంధముల నుంచవలయుననియు ప్రేటు కాన్సిలు సభవారు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని కోరుటమరియుకముఖ్యవిషయము. భారతదేశమునకిప్పుడే బుద్ధితెలియునీతివచ్చుచున్నది. స్వతంత్రించిమాట్లాడుచున్నది. ఇట్టి స్థితిలో నల్లమందు ఎగుమతిని సంపూర్ణముగ నిషేధింపవలయునని భారతదేశము కోరిన ప్రస్తుతము ఎగుమతి అనుమన్న స్వల్పమగుసరకుకూడ ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిజేశములకు పంపజాలరు. గ్రామాంతరములందు నల్లమందు నుపయోగించువారి సంఖ్య అధికములేదు. కాని నగరములందీర్వసనను అధికమగుచున్నదని ప్రేటుకాన్సిలువారు నిరూపించిరి. బొంబాయి మిల్లులయందు పనిచేయువ్రాత్రులు సమలకు పోవునపుడు తమపిల్లలకు నల్లమందు ఇచ్చి మత్తుకలిగించెదమని తెలుపబడెను. నల్లమందు వ్యాపకమునకు దానిపై ఆభియంతికారణముకాదనియు, యంత్రాలయములందలి కార్మికుల ఆర్థికపరిస్థితులు కారణమనియు ఇందునల్ల తెలుచున్నది. ఈకారణమునల్ల మందును సంపూర్ణముగ నిషేధించుటచే ఈ విషయపరిస్థితులు మొదలంబు నశింపవు. భారతశాసనసభయందు కార్మికప్రతినిధులకు ప్రాతినిధ్యమును ఆప్రతినిధులు ఈసత్యమును నిరూపింపగలరు.

భారతీయులను నిషేధించు డొమినియనులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

కామన్సునభలో ప్రశ్నలు

లండను, మార్చి 9:—భారతీయులు రాకూడదని నిషేధించి కాలగీత డొమినియనులు ఏవనియు, బ్రిటిషువారు భారతదేశమునకు వచ్చు విషయమై భారతీయులెట్టి నిర్బంధములైనను కలుగజేయునన్నారాయని కామన్సు సభలో లాన్సుబరిగారు ప్రశ్నించిరి. కలనలు అమెరిగారు వివరములను తెలిపిరి.

దక్షిణాఫ్రికా కనడా ఆస్ట్రేలియా దేశములకు భారతీయులు పోవు విషయమును నిర్బంధమున్న తెల్లవారు భారతదేశమునకు పోవు విషయమైకూడ తగు నిర్బంధములనుండుట భారతదేశమునకు సమానాధికార ముండవలయునని లాన్సుబరిగారు వాదించిరి. ప్రస్తుతమా విషయమై దీర్ఘ చర్చ సలుపుట తగదని అభ్యర్థుడు నిర్ణయ మొనగెను.

జర్మనీ రిపబ్లికు అధ్యక్షత

బెర్లిన్, మార్చి 7:—క్రొత్త అధ్యక్షుని ఎన్నికొనవరకు దాక్టరు హైన్రీచ్ గారిని నియమించుటకు ఏర్పాటు జేసిరి.

సోమలు డిమాక్రాటు పక్షమువారు హెర్ ఆటోక్రాను గారిని అధ్యక్షపదవికి నిఘాన్ను చేయుచున్నారు.

మిడ్లందు బాంకికేసు అనంతరము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

హబ్యుగారు శిక్షింపబడుట

కుట్రఫలితముగ చెక్కులవచ్చెనని గుర్తెరిగియు ఆచెక్కులను గ్రహించెనను నేను హబ్యుగారిపై రుజువయ్యెను. కుట్రలోకూడ వారికి భాగమున్నట్లుగ రుజువయ్యెను. జడ్జిగారు హబ్యుగారికి రెండు సంవత్సరములు కఠినశిక్ష విధించిరి.

స్వసంఘ లిఖిత పత్రిక

విశాఖపట్టణమున ప్రకటింపబడుచున్న యొకపత్రిక

ఈపత్రికకు ప్రయాగ నుబ్బారావు, అల్లెల కోదండరావుగారు సహసంపాదకులు. మొదటి సంపుటము మొదటి సంచిక ఫిబ్రవరి 28 వ తేదీన వెలువడినది. కృతజ్ఞతతో నందు కొంటిమి. 8 అరశావులగు రూప్యపేసి చక్కని అక్షరములతో శిరాలో వ్రాసిపంపిరి. స్వసంఘగ్రంథాలయ వార్షికోత్సవమును గూర్చిన వ్యాస మొకటి సమగ్రముగనున్నది. పల్లెటూరును గురించిన వ్యాసమును సత్యవతియును కథయును అసమగ్రముగ ప్రకటింపబడెను. రెండువ్యాసములును శాలుగు పుటలు పట్టి నవి. కథ 4 పుటలు పట్టినవి. ఒక చిన్న హాస్యాక్షిపాడ కలదు. రెండవవ్యాసమును కథయును నుబ్బారావుగారివలన వ్రాయబడినట్లు ప్రకటింపబడెను. చలయవారు స్వసంఘము, ఎడ్వర్డు మార్క్సిటు విశాఖపట్టణము అని వ్రాయవలెను.

భీమవరం తాలూకా బోర్డు ఎన్నికలు

తోమ్మిద్దిస్థానములకు అభ్యర్థులను నిలుపుట

7 వ తేదీ ఉదయమున 7 మొదలు 10 గంటలవరకును 9 స్థానములకును అభ్యర్థుల నియామకపత్రములు భీమవరములో తాలూకాబోర్డు కార్యాలయమునకు చేరినవి. మండల కాంగ్రెసుసంఘకార్యదర్శి కనివారపు నుబ్బారావుగారు వచ్చి ప్రమాణ పూర్వకప్రకటనపత్రముల సభ్యులకు కందరకు నిచ్చి సంతకములను చేయగోరిరి.

“నేను కాంగ్రెసుగ్రంథుడనుగా చేరెదను. మండల కాంగ్రెసుసంఘమువారిచే నియమింపబడు ఆలోచన సంఘమువారు (ఈసంఘమున తాలూకాబోర్డు సభ్యులు సగముమందియును యితర కాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులు సగముమందియును నుండురు) నిర్ణయించినరీతిని తాలూకాబోర్డులో పనిచేయుచుందును. ఓటరులలో హెచ్చుమంది కోరినచో వెంటనే రాజీనామాను నిచ్చెదను. ఏస్థానమునకుగాను కాంగ్రెసు అభ్యర్థు లొక్కరికంపై హెచ్చుగా నిలచినచో కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిర్ణయ ప్రకారము అభ్యర్థిత్వమును వదులుకొందును.”

ఈప్రముపై అభ్యర్థులలో కొందరు సంతకములు చేసిరి. కొందరికిను ఆలోచించెదమనిరి. వారు పత్రములను తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యదర్శికి పంపవలెను. 15 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు జరుగు సభకు రావలెనని వారికి తెలుపబడెను. ఓటరులకు విషయమును బోధించుటకు ప్రతిశెంకులకు

సభలు జరుపబడును. అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావు, బెన్నేటి సత్యనారాయణ గార్లు మున్నగువారు 15 వ తేదీ మొదలు తాలూకాలో సంచారముచేసి ఉపన్యాసముల నిచ్చెదరు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులపేర్లు ముందు ప్రకటింపబడును. అభ్యర్థుల దరఖాస్తులను 8 వ తేదీ ఉదయమున 10 గంటలు మొదలు పరిశీలించిరి.

భీమవరమునకు నిలువగోరిన తటవర్తి కృష్ణమూర్తిగారు 108 శ్కన్సుక్రింద 8 నెలలు కారాగృహవాస మొనరించినందున దరఖాస్తుచెల్లదను ఆక్షేపణ కలిగినదిగాని మూడునెలలై యైనందున యిబ్బందిలేదని అధ్యక్షుడు దరఖాస్తు సంగీకరించెను. కృష్ణమూర్తిగారికి సంవత్సరము వైదు శిక్ష వేయబడెనుగాని ఆయన తక్షణమే నిచ్చినందున మూడునెలలుకాగానే వదిలివేసిరి. ముష్టి నుబ్రహ్మగ్యంగారు తక్షణమే నియన్దను 12 నెలలును శిక్షననుభవించినప్పిరిగాన ఆయన దరఖాస్తు చెల్లదని నిరాకరింపబడెను గాని 108 శ్కన్సుక్రింద ఉత్తరువుచేయుట శిక్ష అనుపించుకొనదని న్యాయవాదులు తెలిపినందున ఆయన దరఖాస్తుకూడ అంగీకరింపబడెను. అంగీకరింపబడిన దరఖాస్తు.

భీమవరం

తటవర్తి కృష్ణమూర్తి, రాయసం వేంకటరామయ్య, నందూరి శేషరావు, తటవర్తి వీరరాఘవులు, ముష్టి నుబ్రహ్మగ్యంగం, గంధం వేంకటయ్యగార్లు.

వీరవరం

మల్లాల రామమూర్తి మల్లాల తాతయ్య, కలిదిండి చిననారాయణ రాజుగార్లు.

లంకలకోడేరు

పెనుమత్స్య బాపిరాజు, వడ్డాది అయ్యన్నగార్లు.

ఎండగండి

చెరుకువాడ వేంకటరాఘవరాజు, రాయసం వేంకటరామయ్య, నందూరి శేషరావుగార్లు.

తేతలి

(సరిగా తెలియలేదు). కొండేపూడి నాగభూషణం, రాయసం వేంకటరామయ్య, దంతులూరి నారాయణరాజు, నందూరి శేషరావు, నంద్యాల వేంకటరామరాజు, ఇటికాల (సరిగా తెలియలేదు) రామయ్య, తోటరాజు గోపాలరావుగార్లు.

ఏలూరుపాడు

మంతెన దేవరంగరాజు (సరిగా తెలియలేదు) గోపరాజు నరసింహరాజు, గోపరాజు రామరాజుగార్లు.

ఉండి

నడుపల్లి నుబ్బారాయడు, అల్లూరి వేంకటసతీరాజు, ముదునూరి వేంకటనరసింహరాజు రాయసం వేంకటరామయ్య, వెగేసిన బాపిరాజు, వన్నెంరెడ్డి చినకృష్ణయ్య, రాయసం వేంకట్రామయ్యగార్లు.

ప్రమాణపత్రముపై సంతకములు చేసినవారు

ముష్టి నుబ్రహ్మగ్యంగం, దంతులూరి నారాయణరాజు, నంద్యాల వేంకటరామరాజు, చెరుకువాడ వేంకటరాజు, పెనుమత్స్యబాపిరాజు, వెగేసిన బాపిరాజు, నిడమర్తి లక్ష్మీనారాయణగార్లు అని భీమవరంనుండి తంతివార్త వచ్చినది.

నర్సారావు వేట

(ఒకవిశేషి)

ఘోర మాతృ

మార్చి 8:—ఈయారికి పమిపములోనుండి సత్రైసపల్లి తాలూకాకు చేరిన దమ్మలపాడనుగ్రామమునందీర్వటికి నుమారు రెండువారములక్రిందట దమ్మలపాటి లక్ష్మీనారాయణ గారను వారిసేవకో తెల్లవారుజామున నొంటరిగా పాలమునకు పోవుచుండమాచి హత్యగావించికట్టగట్టి బొల్లవరం గ్రామంవద్ద భావిలో పడవేసినట్లు తెలియుచున్నది. నుమారు వారంకోశాలకు ఆ భావి నీరు నురుగువాసన గొట్టి నందున వెలికించగా భావి యడుగున పీరితము దొరకినందున తెలియవచ్చుచున్నది. ఈహత్యజరుగుటకు ముందు లక్ష్మీనారాయణగారు రాయూరైకులకొందరు తన్ను జంపనంకించుచున్నారని సర్కారువారికి రిపోర్టుచేసియున్నందున నిప్పు డట్టివారిని నుమారు 80 మందిని పోలీసువారిరెడ్డుచేసిరి. శేను సత్రైసపల్లి సబుమేజిస్ట్రేటుగారివద్ద విచారణజరుగుచున్నది.

దక్షిణ హైందవ రైల్వే కార్మిక సభ

స్వతంత్ర నాథారాజుగారు

గాంధీమహాత్ముని యధ్యక్షతక్రింద జాతివై మవ్యముల నణచుటకు వివిధపక్షములసభ జేయుటకు ప్రయత్నములు.

ఈశోడ్డు, మార్చి 8:—దివాణాబహదరు పి. శేషప్పయ్య. యల్. సి. గారియధ్యక్షతక్రింద, దక్షిణ హైందవ రైల్వే కార్మిక సంఘమువారిసభ భారతరంభింపబడినది. సర్ శంకరరాజుగారు, వరదరాజులు మొదలగువారల సేవలు సభ నలంకరించిరి.

ఈ. వి. రామస్వామినాయకరంగారు, స్వాగతోపన్యాసము నిచ్చిరి.

పిమ్మట శేషప్పయ్యగారు రాజాసనాధిపతిగ నెన్నుకొనబడిరి. తనకిచ్చిన స్వాగతమునకు, గృతజ్ఞతవల్లెత్తుచు, కార్మికలను వారియభివృద్ధికి కొంతకృత్యముగలిగి యుండవలెననియు నేయితరసంఘములైన నాథారాజు వలననియు తెప్పిరి.

పిమ్మట సర్ శంకరరాజుగారు మాట్లాడిరి. వారి సంఘములను స్థాపించుకొనుటకును, కాసనసభలను వారిప్రతినిధులను పిల్చి నంతమందిని బంపుటకు బ్రయత్నింపవలయుననియు కార్మికలకును, యజమానులకును గలుగుతగాయితాలు సాధ్యమయినంతవఱకు వారిలోనే దీర్చుకొనునటుల బ్రయత్నింపవలయుననియు, భారతరంభింపకు విరోధముగ పనిజేయు నేసంఘముతోడను జోక్యము గలిగించుకొనవద్దనియు, హితబోధజేసిరి.

డా॥ వరదరాజులు నాయకుగారు లండనులో రాఖోవుజాలైలో జరిగెడి. యాంగ్ల కార్మిక మహాసభకు ప్రతినిధిగ నెన్నుకొనబడిరి.

డా॥ వరదరాజులు నాయకుగారు జాతివై మవ్యముల నణచుటకు గాంధీగారి యధ్యక్షతక్రింద వివిధపక్షముల ప్రధాన నాయకులను గూర్చి యొకసభ జేయుటకు నిశ్చయించెను. గాంధీమహాత్ము డందుల కంగీకరించెను.

అనేక తీర్మానములలో నీ క్రిందిగూడ నామోదించబడెను.

అఖిలభారత కార్మిక సభలో కార్మిక చట్టమునకు నూచించిన సవరణలన్నిటిని సభవారామోదించుచు కార్యదర్శిని పారిశ్రామిక కాధికారికి రైల్వేపాలక సంఘమునకు భారత ప్రభుత్వమునకు తంతుల నంపగోరిరి.

అఖిలభారత కార్మిక సభవారామోదించునటుల కాసనసభలలో కార్మికల ప్రాతినిధ్యము సరిపడినంత యుండవలెననియు క్రమముగా ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుటకు గూడ పీలు గలిగింపవలయుననియు ప్రస్తుతమున చెన్నరాజధాని కాసనసభల యం దార్దురును, శీంధ్రసభలయందు పండ్రెండుగురును ప్రతినిధులుండవలయు ననియు సభవారు తీర్మానించిరి. (అ. ప్రె.)

మోటారు ప్రమాదము

బొంబాయి, మార్చి 8:—సెల్ గారు బొంబాయి పూనా రోడ్డుమీద మోటారు పంచెములలో బాల్తాను నవసరమున, ప్రమాదవశమున మోటారునుండి పడుటచే గాయములు దగిలెను. యూరపియన్ ఆసురత్రికి గొంపోబడిరి.

నోటీసు

నెల్లూరు పి. డి. ము. కోర్టులో

అనలు నెం 651/1924 బరు

వాది:—కనిశెట్టి వెంకటసుబ్బయ్య. యె 28

ప్రతివాది:—1. కట్టా ఆదినారాయణశెట్టి. నెల్లూరు తాలూకా కొత్తపాళేం కాపురముడను 1-లో ప్రతివాది లేటు కూరపాటి రామానుజమ్మ పేరటికి వ్రాయించి యిచ్చియుండు ప్రాసోటునుబట్టి దావాకాబడియున్నది. దావా నోటీసు 1-లో ప్రతివాది చారిత్రముతోడను. సదరుదావా అతని ఆక్షేపణనిమిత్తం 28.3.25 తేదీ వాయిదా అయియున్నది. ఆశో మాజుకూనియెడల 1-లో ప్రతివాది పరోక్షములో వ్యాజ్యం పరిష్కరించబడును.

నెల్లూరు } చి. అణ్ణాస్వామిఅయ్యరు, వాదిపక్షము. 6-8-25 }

వ్యామామ కీ డావార్లు

తెన్నిను పోటీపంచెములు

ఆదినారము ఆటలు

దక్షిణ ఇండియా అథ్లెటిక్ అసోసియేషనువారి యజమాన్యమున జరుగుచున్న తెన్నిను పోటీపంచెములలో ఆదినారము నాలుగు ఆటలు జరిగెను. డి. సార్వభౌమరావుగారు సులభముగ కృష్ణస్వామిగారిని పురషులసింగిల్సునందు ఓడించిరి. (6-4; 6-3.) జి. నుబ్బారావుగారు రాజగోపాలుగారి నోడించిరి (3-6; 6-3; 6-3.) కృష్ణమూర్తిగారు హనుమంతరావుగారి నోడించిరి. (6-0; 6-3.)

పురషుల సింగిల్సునందు రామిరెడ్డిగారు పి. యన్. వెంకట్రామనుగారితో ఆడిన ఆట ప్రేక్షకులను ఆధిక్యముగ ఆకర్షించెను. వెంకట్రామనుగారు డ్రైవింగునందును సర్వీసునందును కొంతనిపుణులైనను ఒకపట్టుతో ఆడజాలరు. రామిరెడ్డిగారు ఆడుటయందు నిపుణులై యుండుటయేగాక ఒక ప్రేమిధమున ఆడ సామర్థ్యముగలవారు. మొదటి సెట్టునందు వెంకట్రామనుగారు కొంతవరకు పోరాడిరిగాని రెండవసెట్టునందు ఒక ఆటైనను గెలువలేకపోయిరి. రామిరెడ్డిగారు రెండుసెట్టులతోనే వెంకట్రామనుగారి నోడించిరి (6-4; 6-0.)

సోమవారము ఆటలు

నిన్న సాయంత్రము పురషులసింగిల్సునందు రెండు ఆటలు పురషులడబుల్సునందు దొక ఆట మిక్సెడుడబుల్సునందు దొక ఆట జరిగెను. స్క్రూవివరములు ఈదినవ ప్రకటింపబడినవి. రామిరెడ్డి జి. నుబ్బారావు నోడించిరి. 6-1; 4-6; 6-0.

త్యాగరాజు వి. వి. యన్. ప్రసాదరావు నోడించిరి. 6-4; 4-6; 7-5. టెంకటరామాంజులు, బాలయ్యగార్లు, గోపాలశెట్టి, గోపాలస్వామిగార్లు నోడించిరి. 6-1; 6-2.

రైటుసతి నన్ గార్లు గ్రాంటుసతి మార్కండేయులు గార్లు నోడించిరి. 6-3; 6-3.

నేటిదినము ఆటలు

నేటిదినము పురషుల సింగిల్సునందు గోపాలనాయరు బాలయ్యతోను, యన్. కృష్ణమూర్తి, ఎ. రామరావుతోను (పిలుంపిన) వెంకటేశమూర్తి కమలాకరరావుతోను ఆడెదరు. పురషులడబుల్సునందు గోంపర్లుజు హాపలుగార్లు ప్రసాదరావు హనుమంతరావుగార్లతో ఆడెదరు. మిక్సెడు డబుల్సునందు రైటుసతి సార్వభౌమరావుగార్లు గోంపర్లుజుసతి వెంకటరామాంజులుగార్లతో నాడెదరు.

కాబూలు అశాంతి

ఆలహాబాదు, మార్చి 7:—ఇద్దరుకాదియానీ ఆఫ్ఘనులు తమజాతి యితరులపైనే దమకుకూడ మరణము తీసుకొనెనే మోయని భయపడిరి. కాని ఒకరికి శిక్షవిధించిరి. రెండవవాడు చమత్కారముగ నేరమును గాడని రుజువు జేసికొనుటచే వదలివేయబడెను.

లేమిముల్లాను బంధించుట కొకబోను దయారగుచున్నది.

ఈనడుమనుండి పోయిన యాఫ్ఘనురాజ్యద్రోహులు, మఱి ల కాగ్నోటాలీకుమలవద్ద మంచులోనుండియుద్ధముజేసిరనియు, వారు కుట్రప్రాంతములకు చెదరిపోయిరనియు, పయిరుప్రతి కకు సమాచారము దెలిసికటుల వ్రాయుచున్నది.

సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభ

లక్నో, మార్చి 7:—మూడుదినములు దీర్ఘమగు చర్చ జేసి తుడకు జోడ్ లో నొక ప్రధానస్వాతంత్ర్యము స్థాపించుటకు తీర్మానించిరి. ఈస్వాతంత్ర్యమును దయిదుగురు స్వాతంత్ర్యకారులు బంధురు. ఇద్దరు స్వాతంత్ర్యవాదిసంఘమునుండి, యిద్దరు జిల్లాకలెక్టరులనుండి, యొకనిని రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యకాన్ఫరెన్సు డియూ సేర్పట్టుటకు నిశ్చయించబడెను. స్వాతంత్ర్యమును 5 లక్షల రూపాయల మొత్తమునకు దత్తువగాని తగాయివాలనే విచారించును.

నేడు, నల్లమందును గాల్యునలకాటు నీరాష్ట్రీయందు తగ్గించుతీర్మాన మొక టామోదించబడెను. పలువురు యెస్సాటగాని, సంఘములందుగాని కాల్పినచో విడికితూ ననుభవించు నటుల చట్టమందు నిర్ణయించబడెను.

స్వరాజ్యవాదులు విజ్ఞాపనమందు జేరరు

బొంబాయి మార్చి 8:—దెల్లికి రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు దగ్గించుటలో బొంబాయినాటకాంక్షలను శ్రేష్ఠప్రభుత్వమునకు విస్తరించుటకు గాను, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునా నొక విజ్ఞాపనసంఘమును బంపుటకాలో విచించిరి. కాని స్వరాజ్యపక్షమందు జేరుట కంగీకరించుమి, ఇట్టియొద్దేశ్యమును విడనాడివలసినవెను.

ప్రపంచయూత్రికులు

బొంబాయి మార్చి 7:—ప్రపంచమునందలి గొప్పయోడలలో నెనిమిదవదియగు “పెర్లిలాంసు” అమెరికాలోని న్యూయార్కు పట్టణమును కిక్కించు 5 వ తేదీని వదలి పెనామా, ఫ్రాన్సిస్కో, యోక్నామా, హాంకాంగు, సింగపూరు, కలకత్తా, కొలంబో మొదలగుననేకలములం జూనవి, యిచ్చుటకు జేరెను. దీనియందయిరువందల ప్రపంచయూత్రికులు గలరు. అమెరికాలోని ధనికులుగూడ నిందుగలరు. కలకత్తాలో కొందఱు యూత్రికులు దిగిరి. మరికొందఱిచ్చుట దిగి, దేశములోని వివిధనగరములను జూతురు.

ఈ యోడ 12 వ తేదీని బయలుదేరి సింగపూరుకు బోవును.

పోయినది

నాయెక్క 2 అడుగుల పొడుగు 9 అంగుళములవెడల్పు గల బ్రంకుపెట్టెను 2-8-1925 తేదీని ఉదయం 11 గంటలకు వెజవాడనుండి యెలూరువైపుకు వెళ్లు రైలు మూడవతరగతి. బండిలో వెట్టి టిక్కెట్టునిమిత్తం ప్రేమకొలోనికి రాగా రైలు బండి వెల్లిపోయినది. ఆపెట్టె యెనుత్తీసినిది యంతవరకు తెలియలేదు. ఆపెట్టెలో నుమారు 60 రూ॥లు శరీరు గల బట్టలున్ను 40/-ల నోట్లున్ను వున్నవి. ఆపెట్టె యెనుత్తీసినిది యెడలగాని యెవిగమైన సంగతియైనను తెలిసియున్నయెడల నాకు తెలియజేసినయెడల వారికి యెనుత్తీసినిది తెలియజేసి వారి నములు సమర్పించెదను. ఆపెట్టెను వైన జేసుకొని వేయబడినది. మిలరుతాళం వేయబడినది. వి. యన్. యన్. అని తెల్లరంగుతో వ్రాయబడినది.

భోగరాజు నదాశివనుబ్రహ్మగ్యం,

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల బాదరు, ప్రధానకార్యదర్శి.

సబ్ యేజంటు

అన్ని ముఖ్యపట్నములలో వున్న కమిషనుకు అమ్ముటకు కావలయును. నగదుసీక్యూరిటీ చెల్లించవలయును. ఇతరవిషయములకు వ్రాయును.

క్రిష్ణసామి నాయుడు,

కొరమండల్ సాల్టుస్లెడ్ కంపెనీ. తడ, తడపాస్తు.

తెల్లి కంపెనీ, గురునానాద్రి, మదరాసు. తెల్లి, గురునానాద్రి, మదరాసు. తెల్లి, గురునానాద్రి, మదరాసు. తెల్లి, గురునానాద్రి, మదరాసు.

భారత శాసనసభ ఇండియా యందలి ఉప్పు పరిశ్రమ

నియోగిగారి తీర్మానము ఆమోదింపబడెను

శనివారమునాటి కార్యక్రమము

డిల్లీ, మార్చి 7:—భారత శాసనసభ యందు గ్రాంటుల కొరత చర్చ జరిగెను. ఆదాయపు పన్ను పద్ధతుండి నూరురూపాయలు దగ్గింపవలయునని లాలా భునిచందుగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించి, పంజాబునందు బహుఅధికముగ ఆదాయపు పన్ను పెంచబడుచున్నదని నూచించి, ఆదాయపు పన్ను యిట్లు అధికముగ చెరుచుటకు ప్రజలరాబడి పెరుగుటయూ లేక ప్రభుత్వపు వ్యయ మధికమగుటయూ కారణమని భునిచందుగారు పభుత్వమును బ్రశ్నించెరి. ప్రభుత్వపు విధానమే ఆదాయపు పన్ను పెరుగుటకు కారణమని భునిచందుగారు అభిప్రాయమును చెప్పిరి. పంజాబునందు బన్ను చెల్లించువారి యిబ్బందులను విచారించవలయునని భునిచందుగారు గోరిరి. ఆదాయపు పన్ను శాఖాధికారి యొకడు పన్ను విధించుటయు ఆశాఖయందలి మరియొక అధికారి అధికముగ ఆదాయపు పన్ను విధించబడెనని తేబడిన కేసులను విచారించుటయు బాగుగ లేదని పభుత్వము చెప్పెను. పంజాబురాష్ట్రమునందలి యాశాఖ అధికారులు దుర్మితపరులనియు, అధికారమును దుర్వినియోగము చేయుచున్నారనియు భునిచందుగారు నిందించెరి. ప్రైవేటుసభ్యుడుగ వారు పవరణ ప్రతిపాదించితిరిని లాలా భునిచందుగారు చెప్పిరి. స్వరాజ్యపక్ష కార్యదర్శిగారు యీసవరణను పక్షసమన్యగ ప్రతిపాదించుటకు అంగీకరించెరిని లాలాభునిచందుగారు బల్కిరి.

ఆదాయపు పన్ను శాఖవారిని నిందించుటకు అహమదుగారు రంగీకరింపలేదు. పన్ను చెల్లించుట తప్పించుకొనుటకు సరియగు లెక్కలను కొందరు దాఖలు చేయుటలేదు.

కరాచీయందు తగినంతమంది సిబ్బందిశాఖవారు లేరని హరిశ్చంద్ర విష్ణుదాసుగారు చెప్పిరి. స్థాయి ఆర్థిక సంఘమున అయిదుగురు ఉద్యోగులు ఉండవలయునని చెప్పి కరాచీయందు ముగ్గురు మాత్రమే గలరు.

కరాచీసభ్యుడు చెప్పిన విషయమునందు వాలీ మహమ్మదు అలీగారు యేకీభవించిరి. ఆదాయపు పన్ను మదింపువేయము బహుకష్టమని సభ్యుడు చెప్పెను.

ఆదాయపు పన్ను శాసనమందలి గొన్ని శ్లేషములు

స్వాయముగ సంఘించువారలను బాధించుచున్నవనియు ౧౫ లెక్కలనుంచనివారలకు పన్ను నీయకుండ దప్పించుకొను యు సందులు నీయుచున్నవనియు సర్ గార్డను ప్రజ్ఞెరుగారు ఓడిపించిరి.

బీహారురాష్ట్రపు గవర్నరుగారి బహుమతి నారాష్ట్రీ అదభుతాభోద్యోగులు బన్ను పనులుచేసెరినియు యిండియా ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రప్రభుత్వపు తీర్మానమును గొట్టివేసి నియు దేవతీప్రసాదసింహుగారు చెప్పిరి. రాష్ట్రప్రభుత్వపు తీర్మానము నేల రద్దుచేసెరిని ప్రభుత్వమును సభ్యుడు బ్రశ్నించెను.

కమిరుడ్డిను అహమ్మదుగారు:—గవర్నరుగారు పరిపాలకుడు గాన,

డి. పి. సింహుగారు:—గవర్నరుగారిపై యేల యీ సభ్యుని కింతయో సభ్యు డెన్నడును గవర్నరుగా లేదు.

(నవ్వులు)

సర్ చీమన్ లాలు నెతలవాడు:—ఉద్యోగభవనములపై పన్ను పనులుచేసినదెడల గవర్నరుగారి జీతములో దమ్మిడి పెగులరు.

డి. పి. సింహుగారు:—మరిమంచిది. (నవ్వులు.)

అద్దె లేనిభవనముల విషయమై గవర్నరుమెంటువారు యొదించవలసి యున్నదని కర్నూలు శ్రావణుగారు బల్కిరి. ఖర్చు ౧౨వారము కలకత్తా, బొంబాయివంటి పెద్దపెద్ద నగరములందు పట్టణేతరమునందలి వారలకుంటే నగరవాస్తవ్యులు యిండ్లకొరకు అదనముగ బన్ను చెల్లించుట స్వాయముగలేదని సభ్యుడు బల్కినను.

లిమిపెద్దు కంపెనీలకుంటే ఏకవ్యక్తిచే నడపబడుచున్న కంపెనీలు తక్కువగ పన్ను చెల్లించుకుండ చూడవలయునని మక్కుగారు బల్కిరి. 'ఇన్ కంటాక్టు మేన్యూల్' నూతనప్రతిని ప్రకటించవలయునని చెప్పి, పిల్లనర్తకులు పన్ను చెల్లించుకుండ

దప్పించుకొనుచున్నారనియు వారిని గురించిన లెక్కలుగలవా యనియు మక్కుగారు ప్రశ్నించెరి. యిందుకొరకు శాసనమునందు సవరణలు గావించవలయునని సభ్యుడు నూచించుచుండ సవరణ వివరములనుగురించి సభ్యుడు ప్రసంగించుట క్రమమునకు వ్యతిరీక్తముగ నున్నదని అభ్యుక్తుడు చెప్పెను.

వర్తకులు ఆదాయమును గప్పిపుచ్చగలనియు, ఆదాయపు పన్ను శాసనమువలన ఉపకారవేతనములను దీసికొనుచున్న వారను గవర్నరుమెంటు ఉద్యోగులును బాల బాధనొందుచున్నారని సర్ ఆబ్దుల్ కుయాంగారు నూచిరి.

వాయిదాలమీద ఆదాయపు పన్ను చెల్లించుటకు అవికాళి మియవలయునని బి. సి. పాలుగారు గోరిరి.

బ్రిటిషు దొరతనమువారివలె భారతప్రభుత్వము సహకారసంఘములు ఆదాయపు పన్ను చెల్లించ నవసరము లేకుండ కేయ వలయునని రామచంద్రరావుగారు గోరిరి.

భారత ఋణపత్రములపై ఆదాయపు పన్ను ముదరానిచ్చుటకు యింగ్లాడునందు హైకమిషనరు ధనవ్యయము చేయ వలసి వచ్చుచున్నదని స్థాయి ఆర్థిక సంఘము చెప్పిన అంశముపై సర్ పురుషోత్తమదాసు ధామరదాసుగారు ప్రసంగించిరి. బ్రిటిషు ఋణపత్రములను గొనినవారికియూయందు గలరు. పరస్పర నియమములపై ముదరాబాబట్టుకొనుటకు సౌకర్యములు గావించ వలయును. లేదా హైకమిషనరు యీవ్యయము చేయకుండ చూడవలయును.

లాయడుగారి సమాధానము

చర్చయందు బయలుదేరిన అంశములపై లాయడుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. అసత్యమైన నేరారోపణములు ఆదాయపు పన్ను శాఖవారిపై లాలా భునిచందుగారు గావించెరిని లాయడుగారు చెప్పిరి. నూతనముగ యిటీవల ఉద్యోగుల యేర్పాట్లు గావించబడుటచే అదనపు పన్ను లెక్కలందు అభివృద్ధి కలిగెను. పంజాబునందు 22,౦౮6 మందిపై పన్ను విధించబడెననియు యీ సంఖ్యలో 4889 మంది మాత్రమే లెక్కలనుదాఖలుచేసెరినియు లాయడుగారు పల్కిరి. జీతములను దీసికొనువారిని తప్పించిన యెడల పన్ను నీయవలసియున్న 19675 మందిలో 2914 మంది మాత్రమే లెక్కలను దాఖలుచేసిరి. ఈసంఖ్యలను జూచిన పిదప ఆదాయపు పన్ను శాఖవారు అన్యాయముగ సంఘించు చున్నారని చెప్పగలమా అని లాయడుగారు సభ్యులను ప్రశ్నించెరి.

ఏకవ్యక్తిచే నడపబడు కంపెనీలయు లెక్కలను సరిగ నుంచనివారలనుగుంచి మక్కు, సర్ గార్డను ప్రజ్ఞెరుగారు ప్రసంగించిన విషయములపై సభ్యుడు మాట్లాడెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సీపసుస్యయెడ అలోచించుచున్నారనియు, యితవరకును సీతీర్మానమునకును రాలేదనియు లాయడు గారు చెప్పిరి. ఇన్ కంటాక్టు మేన్యూల్ పునర్ముద్రణము నందున్నదనియు మక్కుగారికి సమాధానము సభ్యుడిచ్చెను. కర్నూలు శ్రావణుగారు నూచించినవిషయమై ప్రభుత్వము యొచించుచున్న దనియు యీవిధాన మంగీకరించుటయందు కొన్ని యిబ్బందులు గలవనియు ప్రభుత్వసభ్యుడు లాయడుగారు చెప్పిరి. బీహారు గవర్నరుగారి భవనముపై యిండియా ప్రభుత్వము గావించిన తీర్మానము విషయమై డి. పి. సింహుగారు చెప్పిన టులు యీసమన్యనలన యితర విషయములు బయలుదేరుచున్న వనియు ప్రభుత్వమున కత్తవ దివి దోచుచుచున్న సభ్యుడు చెప్పెను. చాల మారకువరకు అలోచించి ప్రభుత్వపు భవనములను బన్ను చెల్లించుటయందుండి తప్పించెను. వాయిదాలమీద ఆదాయపు పన్ను దీసికొనుట బహు కష్టముగానుండును. గాన బి. సి. పాలుగారి నూతన ఆమోదింపు విలులేదు. రామచంద్రరావు గారు చెప్పిన అంశమునకును చర్చావిషయమునకును సంబంధము లేదు. సర్ పురుషోత్తమదాసుగారు చెప్పిన విషయమై స్థాయి ఆర్థిక సంఘమువారును అలోచించుచున్నారనియు ప్రభుత్వమును అలోచించుచున్న దనియు లాయడుగారు పల్కిరి.

తీర్మానము ఓటును పెట్టుడి త్రోసివేయబడెను.

అమలునందు నెం. 15 డివిల్యూషను నిబంధన

పారిశ్రామిక రాజధానులను బొంబాయి బెంగాలు రాష్ట్రములకు డివిల్యూషను నిబంధన నెం. 15 క్రింద యీరాష్ట్రములందు పనులుచేయబడిన పన్నులో భాగ మియకుండ, యితరరాష్ట్రములకు వారి వాటాలకుంటే నధికముగ భాగములను సంకల్పణము చేయుటనుగుంచి ప్రభుత్వముయొక్క దృష్టిని మార్పుటకు నూరు రూపాయలు దగ్గించవలయునని నియోగిగారిచే ప్రతిపాదించబడిన తీర్మానముపై చర్చ జరిగెను. మాంటేగు చమ్మసభ్యుని ప్రకటించబడినప్పుడు రాష్ట్రములు పనులు

చేయుపన్నులో కొంతభాగము రాష్ట్రములు పాట్లానుననియు పనులుకాబడిన ధనమెల్లను కేంద్రప్రభుత్వమే దిగమింగవని యు చెల్లుబడెనని నియోగిగారు పల్కిరి. హెచ్చుగా పనులు కాబడుచున్న ప్రతి రూపాయలోను మూడుపైసలు రాష్ట్రము నకు యీయవలయునని తీర్మానించి 15-వ డివిల్యూషను నిబంధనకు నొక ప్రకరణము సంయుక్తపార్లమెంటురీకమిడిచెప్పెను. అమలునందు యీనిబంధన ప్రతిఫలము గల్గించుటలేదు. కడచిన మూడు నాలుగు సంవత్సరములందుండి బొంబాయిగాని బెంగాలుగాని యేమియును లాభము నొందజాలకుండెను. అంతయు కాక వారివాటాలకు విడిచిన లాభమును మరరాను, పంజాబు, ఉత్తరము, బీహారు, మొదలగు రాష్ట్రములు అనుభవించుచు న్నువి. ఈరాష్ట్రములు లాభము నొందుచున్నవని వారికి కడుపుమంటగలేదు. కాని మెప్పును తీర్చునకు ఆధారమైన అంకెలు 1920-1921-వ సంవత్సరపు అంకెలపై నాధారపడెననియు, నాసంవత్సరము పారిశ్రామిక ప్రపంచమందు చాల అనుకూలముగ నున్నదనియు నియోగిగారు చెప్పిరి. 1920-1921-వ సంవత్సరములో అంత్యమయ్యేటట్లుగ మూడు సంవత్సరములమీద సగటు మొత్తము కమిటీవారు నిశ్చయించవలసివడి. మెప్పును తీర్చు సవరణము గావించనంతవరకును యీఅన్యాయము బెంగాలు బొంబాయి రాష్ట్రములను బాధించుచుండును.

సర్ చిమన్ లాలు నెతలవాడుగారు నియోగిగారి తీర్మానమును అనువదించిరి. వివిధరాష్ట్రములు దీసికొనుచున్న వాటా మొత్తములను క్రోడీకరించి బెంగాలును బొంబాయియు దమ్మిడియైనను దీసికొనుటలేదనియు, రాష్ట్రీయకప్పమును చెల్లించని బీహారు ఉత్తరములు నుమారు 4 కోట్లు భాగముగ దీసికొనుచున్నవనియు చెప్పెను.

దేవతీ ప్రసాదసింగుగారు:—నారాష్ట్రీయనందు వ్యవసాయము అధికముగ లేదు.

సర్ చీమన్ లాలు నెతలవాడుగారు:—డివిల్యూషను నిబంధనప్రకారము ముద్రానునకు 5 కోట్లును పంజాబున కైదు కోట్లును లాభించుచున్నవి. పారిశ్రామికములందు పరిస్థితులు సౌకర్యముగ నున్న సంవత్సరమందు మెప్పుకు కమిటీవారు తీర్మానము గావించుటచే బెంగాలు బొంబాయిరాష్ట్రములు లాభము నొందజాలకున్నవి.

సర్ బేసిలుబ్లేకెట్టుగారు

1920-1921 వ సంవత్సరమందు గాక భారత ప్రభుత్వము యొక్క ఆదాయముపై రాబడిన నికరమైనపన్నును చూడ 1920-1921 సంవత్సరముకంటే ఆదాయము చాల తక్కువగ నున్నది. అయినప్పటికిని డబ్బులేదని గోలచేయుచున్న రాష్ట్రములకు లక్షలకొలది ధనము ఇండియా ప్రభుత్వ మిచ్చుచున్నది. ఈనిబంధన అమలునందు చక్కగ వర్తించుటలేదని వాటికింగిన విషయమే. 1921-1922 వ సంవత్సరమందుండి బెంగాలున కీనిబంధన యంతమాత్రమును లాభకరముగలేదు. 1922-1923 వ సంవత్సరమందు బొంబాయికి రెండులక్షలు మాత్రమే యిందు వలన లభించెను. ఉదాహరణముగ దీసికొనిన అంకెలను జూచుట భావియం దెంతమాత్రమును లాభకారిగాదు. అమలునందు అంతప్రకారముగ మరికొన్ని సంవత్సరములవరకును బొంబాయి బెంగాలురాష్ట్రములకు లాభము సంభవించదు. నియోగిగారు నూచించిన విధమున శ్వేతమందిరమునకు ఈ విషయమై చెప్పుటకంటే రాబోవు ఆర్థికమండ్రుల సభాకార్యక్రమంలోములం దీవిషయము చేర్చుట బాగుగనుండును.

సర్ చిమన్ లాలు నెతలవాడు:—రాష్ట్రీయ ఆర్థిక ప్రభుత్వ లీనియమై యిదివరకే అలోచనలోరకు సంప్రదించలేదా?

సర్ బేసిల్ బ్లేకెట్టుగారు:—నాకు జ్ఞాపకము చాలదు. రాబోవు ఆర్థికమండ్రుల సభయందు దీనిపన్ను విచారించబడును. కాని విశేషముగ సౌకర్యము ప్రభుత్వమువారు గలంకే నెడరని నేను చెప్పజాలను. కాని విషయముపై విచారించి డివిల్యూషను నిబంధన ఉద్దేశమును వర్తింపజేయుటకు ప్రయత్నించెదము.

నియోగిగారి తీర్మానము వోటునకు నెట్టువలయునని జిత్రడిచేయబడెను. వోటుచేయుటకు గంటవాయిండుగా స్వతంత్ర పార్టీ సభ్యులలో కొలదిమంది మాత్రమే తీర్మానమున కనుకూలముగ వోటువేయుధ్యులనునకు వెడలిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారును పండిత మాలవ్యాగారును స్థలములనుండి గడలేదు. రెండు నిమిషముల తరువాత నియోగిగారు పండిత మోతీలాలు, నెహ్రూ గారితో మాట్లాడి తదనంతరము నెహ్రూ గారును చాపాట్లీ సిబ్బందియందు నియోగిగారితో వెడలి తీర్మానమున కనుకూలముగ వోటుయిచ్చిరి. అయినప్పటికిని పండిత మదనమోహనమాలవ్యా గారును మరి కొంతమంది స్వతంత్రులును తొలుత్యముగ వోటు

చిరి. నియోగిగారి తీర్మానమునకు అనుకూలముగ 61 మందియు
ప్రతిహేతుముగ 41 మంది సభ్యులు వోటు నిచ్చిరి.
పిమ్మట ఫలహారముగారకు అనంతి నిర్వహణచేసెను.

ఫలహారాంతరము

రాబడి పన్నుక్రింద రిక్త లక్షలు తగ్గించుచు
రామయ్యంగారి తీర్మానము

శ్రీశ్రీ, మాట్లాడు 7:—సభాపతి: ఫలహారాంతరమున తిరిగి
సమావేశమైనప్పుడు రాబడి పన్నుక్రింద రిక్త లక్షలను తగ్గించు
తులననది రామయ్యంగారి తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి.
వేరువేరు రాష్ట్రములలో ఆధిమైన యేర్పాట్లమీయను చేయ
నవసరము లేదని అయిన లెక్కలను చదివి వినిపించెను. నిర్ణయ
ముగా కొన్ని రాష్ట్రములలో క్రిందటి సంవత్సరము యేర్పాట్లు
చేయబడిన సామ్య కర్పకానేలేదు. ఒకటి తగ్గింపవలసినదని
నోటికి నిచ్చియున్న రంగస్వామి అయ్యంగారు, రామయ్యం
గారి తీర్మానము ఓడిపోయినట్లయిన తమ తీర్మానమును ప్రతి
పాదించుటకు హక్కుగలదని చెప్పుచు రామయ్యంగారి తీర్మాన
మును బలపరచిరి. అధికముగా బడ్జెటు చేయుటవలన ప్రభుత్వ
మువారు మితిమీరి కర్పపెట్టెదరనియును పన్ను చెల్లించువాడు
అనవసర భారమును పహింపవలసి వచ్చుననియును ఆయన
తెప్పెను. ఆశాఖ పునర్నిర్మాణము చేయబడుచున్నమాట నిజ
మైయుండవచ్చును. కాని క్రిందటి సంవత్సరముకంటె ఆదాయ
మేమాత్రమును యెక్కువ లేకపోయినను కర్పలో మాత్రము
క్రిందటి సంవత్సరము 60 లక్షలను మొత్తము సీసంవత్సరము
60 లక్షలు చేయుటకు కేదో సూత్రముండవలెను. తప్పక
తగ్గించి తీరవలెను. అధికమైన యేర్పాట్లు లేకుండ వ్యవహారము
సాగకపోయినయెడల ప్రభుత్వమువారు సజ్జమింపబడి డిమాండు
ను తీసుకొని రావచ్చును.

రామయ్యంగారి తీర్మాన మోడిపోవుట

సర్ చేసిల్ బ్లాక్టుగారు రామయ్యంగారి తీర్మాన
ము నడ్డుచెట్టిరి. ఉద్యోగస్థులు క్రమశిక్షను పొందినవారు
కాకపోవుటచేతను సంవత్సరము పొడుగునను దొరక పోవుట
చేతను ముఖ్యముగా బొంబాయినుండి యెక్కువగానున్న పని
మీద పన్ను విధించుమిత్తము అధికముగా ఉద్యోగస్థులను
కాంక్షను చేయుటచేత క్రిందటి సంవత్సరపు బడ్జెటు
అంచనాలో మిగిలెను. అట్టియ్యద్యోగస్థులందరికి యీ సంవ
త్సరము పొడుగునను పనియుండును. ఇప్పుడు తగ్గించే యెడల
సజ్జమింపబడి గ్రాంటుకొరకై కాసనభవారిని తిరిగి అడుగ
వలసివచ్చును. సభాపతి తగ్గించి తీరవలెనని పట్టుబట్టే యెడల
ఉద్యోగస్థులను తగ్గింపవలసివచ్చును. కాఖయొక్క పనియే తగ్గి
పోవును. ఇందువలన సుఖిక్షముగా నుండవలసిన వచ్చేసంవత్సర
ము. ఆదాయము తగ్గిపోవును. రామయ్యంగారి తీర్మానము
ఓడిపోయెను. అనుకూలముగా 41 మందియు ప్రతిహేతుముగా
66 గురును ఓట్టిచ్చిరి. 1 లక్ష తగ్గింపవలసినదని చెప్పిన రంగ
స్వామి అయ్యంగారి తీర్మానమునకు ఓడిపోయెను. 60 మంది
ప్రతిహేతుముగాను 41 మంది అనుకూలముగాను ఓట్టిచ్చిరి. ని
యోగిగారు తగ్గించియున్న (రూ 100) బడ్జెటు యేర్పాట్ల ఆం
గీకరింపబడెను.

ఉప్పుపరిశ్రమ

వేంకటపతిరాజుగారి తీర్మానము

హిందూదేశములో ఉప్పు పరిశ్రమకు ప్రాత్యాహము
కలుగజేయవలెననియు ఒరిస్సాలో ఉప్పు పరిశ్రమను పునరుద్ధ
రింపవలెననియు వేంకటపతిరాజుగారి అధ్యక్షతక్రింద అధి
కారేతరులడిగిరి. వేంకటపతిరాజుగారు ఉప్పు డిమాండులో
రు 100/ తగ్గింపవలసినదని ప్రతి పాదించిరి. ఉప్పు పరిశ్రమ
యెట్లు వృద్ధిపొందినదియు తెలియజేసి, తేవనాధారమునకు ము
ఖ్యముగ ఉప్పు నిమిత్తము హిందూదేశము విదేశములపై నా
ధారపడియుండుటకు ప్రభుత్వవిధానమే బాధ్యతవహింపవలసియు
వచ్చునని రాజుగారు చెప్పిరి. ఒరిస్సాలోను, చుట్టు ప్రక్కలను
మన్న ప్రదేశములను బాగు చేసినయెడల యీ ప్రదేశములు పం
గరాష్ట్ర మంతటికిని ఉప్పును సప్లయ చేయగలుగును. ఇప్పు
డు పంగరాష్ట్రము ఉప్పును విశేషముగా దిగుమతి చేసుకొను
చున్నది.

సర్ శివస్వామి అయ్యంగారు తీర్మానము నిట్లు బల
పరచిరి:—ఇం డి యా దొ ర త న ము వా శ
యోపరిశ్రమకు సహాయము చేయవలెను. బొంబాయినుండి ఉప్పు
ను రానీయకుండ జేసి బెంగాలు బాజారును స్వాధీనము చేసు
కొనుటయే మదరాసుయొక్క యుద్దేశ్యమైయున్నది. ఈ ప్రశ్న

ను పూర్తిగా విచారించి ఉప్పును విరివిగా తయారుజేసి అమ్ము
టకు తగిన మంచినీటివనరులు తెలియజేయుట కొకసంఘము నే
ర్పాటు చేయవలెను.

పండిత నీలకాంఠదాసు (ఒరిస్సా) తీర్మానమును బలపర
చుచు ఒరిస్సాతీరమున ఉప్పుపరిశ్రమ వెంటనే పునరుద్ధరింపబడ
వలెనని గట్టిగా చెప్పెను. ఈపరిశ్రమ పునరుద్ధరింపబడేయెడల
ఆప్రాంతములలోనున్న కరవును నిర్వ్యాపారత్వమును తొలగి
పోవునని ఆయన వాదించెను.

మదరాసు బెంగాలు బాజారును స్వాధీనపరచుకొన
వలచినయెడల ఉప్పుకు మిత్రవ్యయముతో తయారు చేయవలెనని
యు, మదరాసులో ఉప్పుఫ్యాక్టరీలు అచ్చలచ్చలు చెల్లచెదరై
యున్నంతకాలమును యీపని సాధ్యముకాదనియు హైదరు
గాలు చెప్పిరి.

మదరాసుఉప్పు మానిస్ట్రీమీతమైన మంచి యుప్పుగా
దని విల్సనుగారు చెప్పిరి. మంచీయుప్పు లివర్ పూలునుండి వచ్చు
చున్నది. సమానమైనధరకే లివర్ పూలు ఉప్పుదొరుకుచున్నప్పు
డు బెంగాలుకు మదరాసు ఉప్పును తీసుకొనవలసిన బలవంత
మేమి? నాణ్యమైనయుప్పును తయారుజేసి మదరాసు చాకగా
అమ్మేటట్లయిన బెంగాలుకొంటే అప్పుడు కొనవచ్చును. అని
చెప్పిరి.

ఫ్లెమింగుగారు తగ్గింపవలెనను తీర్మానమును బలపరచు
చు బర్మా కొకప్పుడు ఉప్పుపరిశ్రమ యుండెననియు దాని
నిప్పుడు పునరుద్ధరింపవలెననియు చెప్పిరి. మదరాసులో ఉప్పు
ను తయారుచేయుపద్ధతుల వర్ధిల్లుదీపరచులసినదని మాయుగారు
యిండియా ప్రభుత్వమునకు గట్టిగా మనవిచేసిరి.

భువనందన్ దాసుగారు తీర్మానమును బలపరచి ఒరిస్సా
లో ఉప్పుపరిశ్రమ పునరుద్ధరింపబడవలెనని వాదించిరి.

మదరాసులో ఉప్పును తయారుచేయుపద్ధతులు ఉప్పు
యొక్క నాణ్యము నభివృద్ధిచేయుచున్నవని సర్ గార్డెన్ ప్రజరు
గారు విల్సనుగారికి చెప్పిరి. ఈ యభివృద్ధికి ఫలితముగ బర్మాదేశ
మును తుదకు పంగరాష్ట్రమునుకూడ మదరాసు ఉప్పును తెప్పించు
కొనుచున్నది. బర్మా బెంగాలులకు యేరకము
ఉప్పుకావలెనో ఆరకమును పంపుటకు సాధ్యమగుచున్నది.
ప్రభుత్వమువారు స్త్రీమరులను రైల్వేలను తక్కువరేట్లు ప్రకారము
సప్లయచేసినయెడల మదరాసు తక్కువరేట్లకే కావలసిన మొత్త
మును గప్లయచేయగలరు అనిచెప్పిరి.

లాయిడుగారి జవాబు

వేంకటపతిరాజుగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడుట

ఈచర్చకంతటికిని జవాబుగా లాయిడుగారిట్లు చెప్పిరి.
వాగనుపప్లయ సంబంధమున నేమైన నిర్బంధములున్నతప్ప యే
బాజారునకైనను యిచ్చవచ్చినచోటనుండి ఉప్పును తెప్పించు
కొనుటకు స్వతంత్ర ముండవలెను. ప్రస్తుతము కేంద్రప్రభుత్వము
వారు మదరాసు బర్మా బెంగాలులకు ఉప్పును సప్లయచేయగల
దనుభావముతో నున్నారు. ఉత్తరహిందూదేశమున తయారగు
చున్న ఉప్పుమంచినీటి ప్రభుత్వమువారు వాదించిరి. దీనిని విచా
రణజేయవలసినదని సర్ శివస్వామి అయ్యంగారు అడిగియుం
డిరి. ఈ విచారణ చేయకుండ కాళువారు తుదకట్టో రప్పించు
కొనిరి. ఉప్పుమీద పన్నునియమమై పన్నువిచారణసంఘము
వారు యిదివరకే విచారించుచుండిరి. వారి నివేదికము సంగతి
తెలిసేవరకు విచారణప్రారంభించుట సరికాదు. మితముగా
కొన్ని ఫ్యాక్టరీలలో మాత్రమే పనిజేయువిధాన మెంతో
బాగ్రత్తతోనుకొనినవారిని సాధ్యము కాదని గుర్తించుటకు ప్రభు
త్వమువారు సంసిద్ధులై యున్నారు. కాబట్టి మదరాసు ఉప్పు
కాఖలోనున్న ప్రస్తుతపు యేర్పాట్లలో తీవ్రమైనమార్పును కలి
గించుటకు ప్రభుత్వమువారు తలచుటలేదు. పరిశ్రమ నభివృద్ధి
జేయు విషయము ప్రభాత్యత్రాఖిగావున ఒరిస్సాలో ఉప్పు
పరిశ్రమకు ప్రాత్యాహము కలిగించుట స్థానిక ప్రభుత్వమువారి
పనియై యున్నది. స్థానికపరిశ్రమలకు బీహార్ ఒరిస్సా ప్రభుత్వ
మువారు సాయము చేయదలచినట్లయిన కేంద్రప్రభుత్వమువారి
కర్తవ్యతర ముండదు. ఒరిస్సాలో ఫ్యాక్టరీలను స్థాపించుట కె
వ్వరైన ప్రయత్నము మనుష్యులు ముందు వచ్చినయెడల మదరా
సులోవలెనే యిచ్చటగూడ సాయము చేయుటకు ప్రభుత్వము
వారు సంసిద్ధులై యున్నారు. అనగా కేంద్రప్రభుత్వమువారు
పన్నువసూలుచేయుటకు కర్పలలో నూటికి రెండువంతు భరిం
తురు. మిగతామొత్తమును రై సెన్సువారులే భరింపవలసియున్న
ది. రైలుమీద తక్కువరేట్లకు ఉప్పును తీసుకొనిపోవుటకు సా
ధ్యమగునేమా ప్రభుత్వమువారు బాగ్రత్తగా విచారించెదర.

వేంకటపతిరాజుగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. అను
కూలముగా 56 గురును ప్రతిహేతుముగా 38 గురును ఓట్టిచ్చిరి.
సభ 12 తేది గురువారమువరకు నిలిపివేయబడెను.
(ఆ. ప్రె.)

ఆర్యగానసభ తగాదా

ఒడంబడిక భంగము

హైకోర్టునందు విచారణ

ఆర్యగానసభ యను నాటక సమాజమునందు భాగస్వాము
లగు సంతానకృష్ణ నాయుడు, కె. యస్. అనంతసారాయుగ
య్యరుగారలు, కె. యస్. చెల్లపపైయ్యరు అనువారు ఒడం
బడిక భంగముగ ప్రవర్తించెనను కారణమున రూ 59,000 లకు
నష్టపరిహారమునుగోరుచు దావాజేసిరి. (ప్రతివాదియును చెల్లపపై
అయ్యరు ఒడంబడిక ప్రకారము 1919 సం॥ నవంబరు
నెల మొదలు 1922 సం॥ జూలై వరకు పై సమా
జమునందు నాటకములలో వేషధారణ మొనర్చుటలేదనియు,
అందుచే ఒడంబడికవరతులకు భంగముగఁగించెననియు దావా
చెప్పిరి.

1919 సం॥ జూలై నెలనుంచి శివసంతకములవరకు రెం
డవవాదియున్న ప్రతివాదియున్న వైసభవారు (వదర్శియు
అన్ని నాటకములందును ప్రధానపాత్రలను ధరించునట్లును, మొ
దటివాది మానేజరుగ నుండునట్లును, భాగ్యమంజునకు సభ
వైసవచ్చి లాభములో సమభాగములకు హక్కుగలుగునట్లును
ఒడంబడిక గావించుకొనిరి. 1919 సం॥ నవంబరు మాసము.
నందు కోయంబుత్తురులో నాటకమువేయుతరీ ప్రతివాది పా
త్రధారణమునకు నిరాకరించి ఇతరనాటక సంఘములందు వేష
ములు వేయుచుండెను అని వాదులతరపువారి వాదము.

ప్రతివాది తనవాక్కులనునందు తాను మనఃపూర్వక
ముగ ఒడంబడిక భంగముగ ప్రవర్తించెననియు 1919 సం
నవంబరు నెలలో తాను జబ్బుపడి 6 మాసములవరకు ఎచ్చటను
జేవము వేయుట కశక్తుడనై యుంటి న ని యు, త న కు
స్వస్థత గలిగినపిదప వారులు తాము ప్రాప్తయిటయొగ ప్రక
టించుకొనుచు తనను తీసివేసిననియు, అందుచే తాను వేష
చోట జీవనోపాధి చూచుకొనవలసి వచ్చెననియు తెలిపిరి. ప్ర
తివాది తరపు గ్రాంటుగారు ప్రాథమిక ఆక్షేపణ చెప్పుచు
వారులు ప్రతివాదిభాగమును రద్దు చేసికొని లెక్కలు సరిచూ
చుకొనవలెనని వాదించిరి. వాదుల తరపున వి. దొరసామిఅయ్య
రుగారు భాగమును రద్దుచేసికొనుటకు వీలగునట్లు ఒడంబడిక
పత్రమునందు మార్పుచేయుట కనుచుని గోరిరి.

ప్రధానన్యాయమూర్తి ప్రతివాది తరపువాదము నంగీ
కరించుచు, ప్రతివాదులుకొరిస ప్రకారము ఒడంబడిక మార్పు
జేయుట కంగీకరించలేదు.

వాదులతరపు:—వి. దొరసామిఅయ్యర్, టి. సి. ఆనం
దాభ్యాయగారలు.

ప్రతివాదితరపు:—న్యాయకొంటుగ్రాంటు, టి. వి. రా
మనాథన్, సి. నుండరరాజయ్యరుగారలు.

టీకాలు వేయింపనందులకు శిక్ష

హైకోర్టు అపీలునందు శిక్ష రద్దుచేయబడెను

బహుపురమును గ్రామమునందు తమ విద్వలభ టీకాలు
వేయించలేదను నేరముపై ఇరువురు మనుజులు 1920 సం॥ త్త
లోకలు బోర్డు చట్టపు నియమములక్రింద విచారించబడి శిక్షింప
బడిరి.

నేడు హైకోర్టునందు న్యాయమూర్తి దేవదాసుగారి
సమక్షమున నేరము ముద్దయించే అపీలుచేయబడి విచారణకు
వచ్చెను. ఇం కృష్ణఅయ్యరు ముద్దయిల పక్షమున వాదించుచు
క్రొత్తచట్టముక్రింద ఆ గ్రామమునందు టీకాలువేయుట నిర్బం
ధముగ నొనర్చబడలేదనియు, వాక్కినేనును నియమముల ననుస
రించి ప్రకటింపబడిన యూనియన్ లేని గ్రామములందే నిర్బం
ధముగ టీకాలువేయబడు విధానము గల దనియు అట్టి యూని
యన్ లేని గ్రామములందు నిర్బంధవిధాన మావశ్యకమైన 1920
సం॥ నూతన (లోకల్ బోర్డు) చట్టమునందు తిరిగి ప్రవరింపబడ
వలె ననియు వాదించిరి.

పల్లెట ప్రాశిక్యటయగారు 1918 సం॥న ఒక ప్రకటన
గావించబడెనని పేర్కొరి.

న్యాయమూర్తి ముద్దయిల తరపు వాదము నంగీకరించుచు
క్రింది కోర్టునందు ఈ యంశము విచారించబడనందున శిక్షను
రద్దు చేసి పూర్వము విచారణ గావించినకోర్టునకు నేరమును
తిరిగి విచారణ జేయనట్లు నిర్ణయ మొసంగిరి.

ఆంధ్ర పత్రిక

మ ద్రాసు వెన్సిలు ఫ్యాక్టరీ, మ ద్రాసు—(కేవలం తెలుగు ఫ్యాక్టరీ)

1964

Star of India H,HB, B పెన్సిల్లు డ్రాయింగునకయైన రకములు. మామూలు వ్రాతకు మా పెన్సిల్లంత మేలురకం అంత చౌకలో ఇంకేవీ మీకు దొరకవు. (National, pioneer, Fort St., George) Star of India కాపీ పెన్సిల్లు ఎంత సుఖముగా వ్రాయును. అరగవు. మా Blue, Red, Green పెన్సిల్లు మంచి మేలే నవి. మీరు ఈ పెన్సిల్లకొంటే మన దేశములో కరువులు పోవును. మద్రాసు పెన్సిల్లతప్ప మరేవీ ముట్టనేముట్టనట్లు. వ్యాపారనడుపాయములన్నియు చేయుదుము. నమూనాకట్ట రు 1/-

వి. పెరు మాట్ల శెట్టి & సన్స్, మ ద్రాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

రాష్ట్రభాషా హిందీ ప్రథమ పుస్తకము (రామానందశర్మ విరచితము)	మెల	0	3	0
రామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-ప్రిథ్వీబోధిని నాటకము		0	4	0
శబ్దకాముడి (నిఘంటువు జేబులోనిముడునది) ...	...	1	4	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది } ...		1	8	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)		0	8	0
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము	ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టిపేథి, మద్రాసు.			

సర్వమధురము

ఇది యభినవకాలిదాన విరుదాంకితులును దేవిభాగవత దృశ్యగ్రంథప్రణీతలనగు ములుగు పాపయారాధ్య కవీంద్రునిచే రచియింపబడిన మాధాశ్వాసముల నవ్యతెలుగు బద్ధ కావ్యము. ప్రతిపద్యరసాస్పదమై సర్వమధురము సాగ్ధక నాహమును బొందియున్నది. దీనివల 1-0-0.

ఉద్భటారాధ్య చరిత్రము

ఇది జగత్ప్రసిద్ధ మహాకవియగు తెనాలి రామలింగ కవిచే రచియింపబడిన మాధాశ్వాసముల బద్ధకావ్యము. కవి సుబ్రహ్మణ్యుని దీనినిగురించి చెప్పనక్కరలేదు, కొలది ప్రతులుమాత్రమే అచ్చగుచున్నవి. ఏప్రియల్ నెలాఖరునదొరకును. మెల 1-0-0.

విఘ్నేశ్వర చరిత్రము

వైయాకర శిరోమణులగు ఇది మల్లంపల్లి మల్లిఖార్జున శాస్త్రవీరచితము. వినాయక చతుర్థి పూజావిధానముతోనున్నది. మెల 0-6-0.

హద్దీఘట్ యుద్ధము

ఇదియొక చరిత్రాత్మకమున చాటకము. ఆగ్గురుబాదు పా రాజాప్రతాపుల చరిత్రము. ప్రదర్శనానుకూలము మనోహరము. మెల 0-12-0.

వలయువాడు:—

శ్రీ కృష్ణ హైస్కూలు,
ప్రధానాంధ్రోపధ్యాయులు.
ములుగు వీరభద్రశాస్త్రి,
జగ్గయ్యపేట, కృష్ణా.

సిటీ మోటారుపాఠశాల మద్రాసు

తెలిఫోను నెంబరు 258

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారితో మోటారు బండి నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మెయింటనెన్స్ శిక్షణబడును.

మరియు మోటారుబండ్ల సురక్షములు, రంగులు, నెయిలులు వగైరా అన్ని పనులను చేయుదుము.

రొంగ్యుతాపత్రములు మంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీర్లచే ఇయ్యబడును.

అన్ని విధములైన ధరలు సరసముగా యివ్వబడును. వివరములు తెలియగోరువా రీ కిందివిలాసమునకు వ్రాయులయును.

మేనేజరు,

సిటీ ట్యాక్సి కంపెనీ, 1736

2/3 లంకెర్నాపేథి, జి.టి. మహారాను.

(తాత్కాలిక చదువరినిబట్టి)

కామి ని యా నూ నె

వెంట్ర కలేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

వెంట్రకలువి దువ్వవును ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగ పాగగును అల్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రకల కేబాడ్యమున్నను మాన్పి ఈ దివ్యవధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. కఠవరీక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రవరచును ముడివల 1 రూపాయ. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0.

126

పీచీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

రీజిస్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏనువానన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కాపలనియెన్న

ఆటోదిల్ బహారును వ్రాయుడు

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న వరిమళ
రూ బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపింతును.
రూ బుడ్డి 0-8-0 }

వై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులము ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. లేకున్న సోలువ జెల్లగు,

అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బామ్మనూరు, బొంబాయి అని వ్రాసిన గడయగలదు.